

บทสรุปผู้บริหาร

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564-2570) จัดทำขึ้นภายใต้สภาพปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนม ในบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมโลก เปรียบเทียบกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมไทยโดยใช้แนวคิดและหลักการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงหลักเศรษฐกิจชุมชน กรอบแนวคิด Thailand 4.0 และหลักประกันความเสี่ยงเชื่อมโยงความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์กับกรอบแนวคิดและนโยบายอื่น ๆ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 20 ปี นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและปศุสัตว์ ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ การยกระดับนมโรงเรียนให้ได้มาตรฐานสากล การปฏิรูปโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนและความตกลงการค้าเสรี

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564-2570) ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ : อุตสาหกรรมโคนมไทยทั้งระบบ ได้มาตรฐานและเป็นผู้นำในอาเซียน ภายในปี 2570

พันธกิจ : 1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม

2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และองค์กรโคนม

3) การเพิ่มกำไรสุทธิ (Net Profit) ในการเลี้ยงโคนม

4) พัฒนาอุตสาหกรรมโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานสู่มาตรฐานสากล

5) การส่งเสริมการบริโภคนมพร้อมดื่มของทั้งประเทศ

6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์นมที่ใช้น้ำนมดิบที่ผลิตภายในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีอาเซียนและภูมิภาคอื่น

7) การพัฒนาฐานข้อมูลโคนมหลัก เป็นระบบฐานข้อมูลเดียว

8) การวิจัย พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านโคนม

วัตถุประสงค์ :

1) เพื่อสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม โดยการบูรณาการการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศ

2) เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในการผลิตน้ำนมโค

3) เพื่อพัฒนาระบบอุตสาหกรรมนมของประเทศให้ยั่งยืน เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนมของประเทศ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

เป้าประสงค์:

1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมมีความเข้มแข็ง

2) น้ำนมโคดิบในประเทศมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ มกอช.กำหนด

3) ผลิตภัณฑ์นมมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ

ตัวชี้วัด :

- 1) องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร
- 2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
- 5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565
- 6) คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ

- 1) ค่าโซมาติกเซลล์ ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร
- 2) เนื้อมะพร้าวรวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50
- 3) ไขมันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75

6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ

- มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร

- 7) ผลิตรถยนต์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมาย กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง
- 8) ส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 9) อัตราการบริโภคน้ำนมโคภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 10) อัตราการบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมดจาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่ อย่างน้อย 10 รายการ ต่อปี
- 12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย ภายใน พ.ศ. 2564

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโคนม

แนวคิดการกำกับ ติดตามและประเมินผลใช้วิธีการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) โดยแต่งตั้ง คณะทำงาน กำกับ ติดตามและประเมินแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม มีหน้าที่กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน วิธีการติดตามและประเมินผลแผนงานดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ และรายงานผลและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

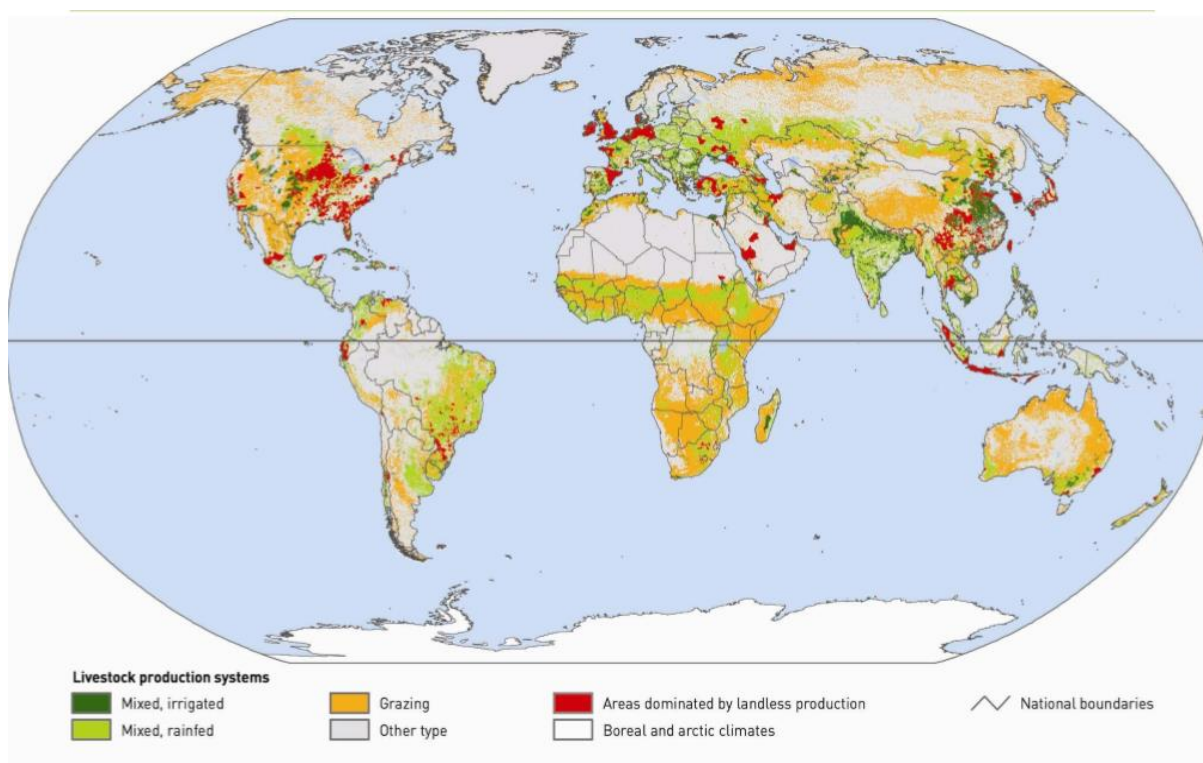
บทที่ 1

สถานการณ์อุตสาหกรรมปศุสัตว์ของโลก

1. การพัฒนาปศุสัตว์โลกในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต

1.1 บริบทปศุสัตว์โลก

การปศุสัตว์ของโลกในปัจจุบันได้ผ่านการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีตเป็นอย่างมาก เนื่องจากระบบปศุสัตว์ต้องยกระดับให้สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของประชากรโลก ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรโลก การขยายตัวของเมืองที่รวดเร็ว และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ที่เกิดขึ้น โดยการปศุสัตว์เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างอาหารและความมั่นคงทางอาหาร สร้างอาชีพและรายได้ ในกลุ่มประเทศผู้ผลิตซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา โดยข้อมูลทางสถิตินั้นการปศุสัตว์เป็นกิจกรรมหาเลี้ยงชีพให้กับประชากรโลกราว 1,000 ล้านคน ซึ่งกระจายอยู่ในทวีปเอเชียทั้งเอเชีย-ตะวันออกเฉียงใต้ (ร้อยละ 27) และเอเชียใต้ (ร้อยละ 37) และเมื่อพิจารณาจากผลผลิตมวลรวมประชาชาติภาคการเกษตรพบว่า ผลผลิตจากปศุสัตว์เป็นผลผลิตที่ครองส่วนแบ่งมากที่สุดราวร้อยละ 40 ทั้งนี้จะพบว่าภูมิภาคทั่วโลกต่างมีความหลากหลายในการปศุสัตว์ ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความหลากหลายในกระบวนการผลิตของระบบปศุสัตว์ทั่วโลก

ที่มา: ประยุกต์จาก FAO (2016)

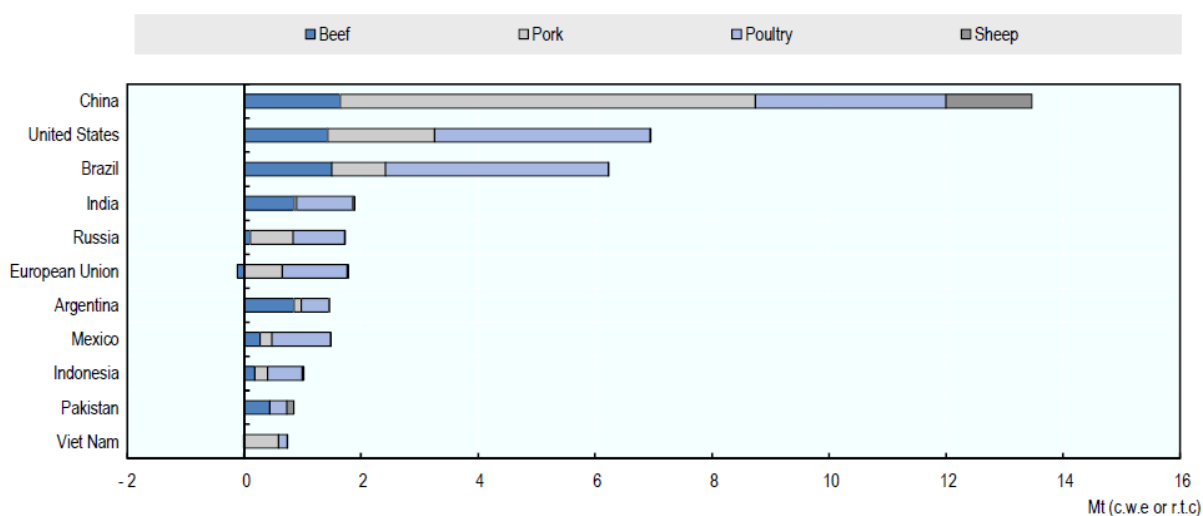
การปศุสัตว์ในภาพรวมของโลกนั้นสามารถพบได้จากรายงาน OECD-FAO Agricultural Outlook 2016 - 2025 ซึ่งได้วิเคราะห์สถานการณ์ปศุสัตว์โลกในอนาคตไว้ว่า ตลาดเนื้อสัตว์นั้นยังคงรักษาความเข้มแข็งราคาธัญพืชยังคงอยู่ในระดับต่ำเหมือนเดิม ต้นทุนอาหารสัตว์ก็ยังคงมีความผันผวนสูงในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ในปี

ค.ศ. 2025 ผลิตผลเนื้อสัตว์ของโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น 16% เมื่อเปรียบเทียบกับ ปี ค.ศ. 2013 - 2015 ในส่วนประเทศกำลังพัฒนาคาดว่า ผลิตผลเนื้อสัตว์ส่วนใหญ่จะเพิ่มขึ้นทั้งหมด โดยผ่านการใช้โปรตีนเข้มข้นมากขึ้นในอาหารปศุสัตว์ เนื้อสัตว์ปีกเป็นตัวขับเคลื่อนหลักในการเติบโตของผลิตผลเนื้อสัตว์โดยรวม เพื่อรองรับความต้องการทั่วโลกที่เพิ่มขึ้น โดยต้นทุนการผลิตต่ำและราคาสินค้าที่ลดลงมีส่วนทำให้เนื้อสัตว์ปีกเป็นตัวเลือกสำหรับทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคในประเทศกำลังพัฒนา ในส่วนของเนื้อวัวคาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2016 เนื้อหมูจะเพิ่มขึ้นภายหลัง ค.ศ. 2016 โดยประเทศจีนเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก รวมทั้งเนื้อแกะคาดว่าจะมีผลผลิตที่เพิ่มขึ้น โดยเนื้อแกะคาดว่าจะขยายตัว 2.1% ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าทศวรรษที่ผ่านมาโดยจีน ปากีสถาน ชูदान และออสเตรเลีย

การบริโภคเนื้อสัตว์ทั่วโลกต่อคน/ปี คาดว่าจะเพิ่มขึ้น 35.3 กิโลกรัม (r.w.e) ภายในปี ค.ศ. 2025 ซึ่งเพิ่มขึ้น 1.3 กิโลกรัมต่อวัน เมื่อเทียบกับช่วงปี ค.ศ. 2013 - 2015 ซึ่งสัดส่วนการบริโภคที่เพิ่มขึ้น จะเกี่ยวข้องกับสัตว์ปีกเป็นหลัก อีกทั้งการระบาดของโรคในสัตว์ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็วและนโยบายทางการค้ายังคงเป็นปัจจัยที่ขับเคลื่อนวิวัฒนาการและพลวัตในตลาดเนื้อสัตว์โลก

ด้านการผลิต

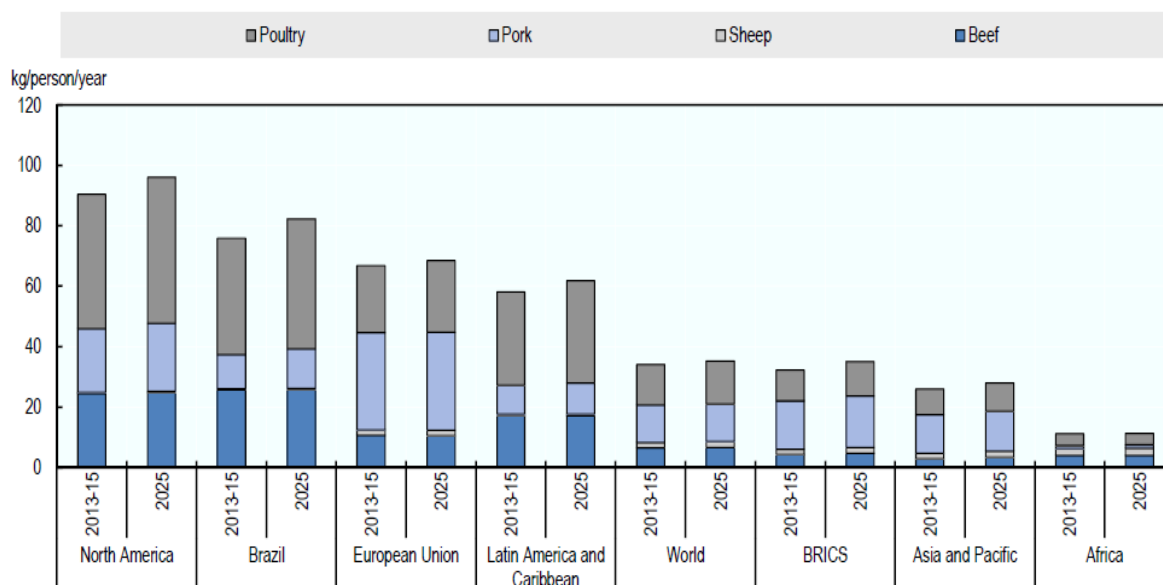
การผลิตเนื้อสัตว์ในประเทศกำลังพัฒนานั้น ประเทศบราซิลและจีนยังคงครองการเป็นผู้ผลิตเนื้อสัตว์รายใหญ่ที่สุด โดยคาดว่าผลผลิตจะเพิ่มขึ้นในช่วงที่ประมาณการณ์ไว้ การเติบโตของการผลิตของประเทศบราซิลได้รับประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ อาหารและทุ่งหญ้าที่อุดมสมบูรณ์ ผลผลิตเพิ่มขึ้นและการลดค่าเงินส่วนการผลิตของจีนจะได้รับประโยชน์มาจากเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้น เนื่องจาก หน่วยการผลิตขนาดเล็กเติบโตขึ้นเป็นองค์การการค้าที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่มีศักยภาพในการผลิตเนื้อสัตว์เพิ่มมากขึ้นจนเป็นที่น่าสังเกต ได้แก่ อาร์เจนตินา อินเดีย อินโดนีเซีย เม็กซิโก ปากีสถาน และเวียดนาม ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ประเทศที่มีส่วนแบ่งมากที่สุดในการผลิตเนื้อสัตว์ จำแนกตามประเภทของเนื้อสัตว์
ที่มา: OECD/FAO (2016: 4)

ด้านการบริโภค

การเติบโตของความต้องการเนื้อสัตว์เกิดจากการเติบโตของรายได้และประชากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีชนชั้นกลางขนาดใหญ่ในแถบเอเชีย ละตินอเมริกา และตะวันออกกลาง ส่วนในประเทศที่พัฒนาแล้วความต้องการเนื้อสัตว์ยังคงเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่าประเทศกำลังพัฒนา ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 การบริโภคเนื้อสัตว์ต่อประชากร จำแนกตามประเทศและภูมิภาค

ที่มา: OECD/FAO (2016: 5)

จากความต้องการในการบริโภคเนื้อสัตว์ที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ระบบการจัดการพื้นที่และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำปศุสัตว์ อีกทั้งวิธีการทำปศุสัตว์ก็เปลี่ยนจากการใช้ระบบผสมผสาน (Local Multipurpose) เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายและเป็นปศุสัตว์เชิงเดี่ยวที่เน้นระบบการผลิตเพื่อจำหน่ายมากขึ้น การปศุสัตว์จะกลายเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในชนบท ส่งผลให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง และประเด็นสำคัญอีกประการหนึ่งที่กลุ่มผู้ผลิตปศุสัตว์ต้องให้ความสำคัญคือ “คุณภาพและระบบการทำฟาร์มปศุสัตว์” เนื่องจากกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงต้องการ “สินค้าที่มีคุณภาพสูง”

1.2 ปัญหาและอุปสรรคของการปศุสัตว์โลก

ความต้องการในการบริโภคที่เพิ่มขึ้นก่อให้เกิดการขยายตัวของภาคการปศุสัตว์ซึ่งส่งผลให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมปศุสัตว์ซึ่งเปลี่ยนจากสภาพการทำปศุสัตว์แบบวิถีชนบทสู่การสร้างลักษณะการปศุสัตว์แบบธุรกิจซึ่งก่อให้เกิดสภาพปัญหาดังนี้

1) **สภาพทางการเงินและเทคโนโลยี** การเปลี่ยนผ่านจากระบบปศุสัตว์ดั้งเดิมเพื่อเข้ามาสู่ลักษณะของปศุสัตว์แบบอุตสาหกรรม มักพบกับปัญหาสำคัญคือ “ต้นทุนทางการเงินและต้นทุนทางเทคโนโลยี” เนื่องจากประเทศผู้ผลิตส่วนใหญ่เป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีความเสียเปรียบทางเทคโนโลยี รวมถึงสภาพทุนและกำลังเงินที่มีไม่มากนัก โอกาสในการพัฒนาเป็นไปได้ยาก ทำให้ผู้ผลิตรายเล็กไม่สามารถจัดหาอาหารคุณภาพดี รวมถึงการรักษาความสะอาด นอกจากนี้สภาพทางโครงสร้างพื้นฐานที่เกิดจากการพัฒนาประเทศซึ่งโดยส่วนใหญ่ไม่เจริญมากนัก เหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการปศุสัตว์ทั้งสิ้น ทั้งนี้บทบาทภาครัฐที่สำคัญมักแสดงให้เห็นใน

รูปแบบการเป็นกลไกในการขับเคลื่อนตลาดกลางสินค้า เพื่อให้ผู้ค้ารายย่อยหรือปศุสัตว์ขนาดเล็กและขนาดกลางสามารถเข้าสู่ตลาดที่มีการแข่งขันได้มากขึ้น โดยในทางทฤษฎีนั้นปรากฏการณ์ดังกล่าวอาจสามารถอธิบายได้ว่าเกิดจาก “ความเสียเปรียบจากต้นทุนทางธุรกรรม (Transaction cost)” ทำให้ปศุสัตว์ขนาดเล็กหรือขนาดกลางจำเป็นต้องแบกรับภาระของต้นทุนมากกว่าปศุสัตว์และอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ จากต้นทุนทางธุรกรรมที่สูงทำให้ปศุสัตว์ในประเทศกำลังพัฒนามักสร้างผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อลดค่าใช้จ่ายของตนเอง เช่น การปล่อยของเสียโดยไม่รับผิดชอบ การบุกรุกพื้นที่เพื่อเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น หน้าที่หลักภาครัฐในการช่วยเหลือการปศุสัตว์ขนาดเล็กและขนาดกลาง คือ การพยายามแบ่งเบาภาระต้นทุนทางธุรกรรม เช่น การสร้างโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดความรวดเร็วในการขนส่ง การสร้างตลาดกลางเพื่อให้เกิดความสามารถในการแข่งขันได้ของปศุสัตว์รายเล็กสำหรับเงินช่วยเหลือหรือเงินอุดหนุนเป็นทางเลือกที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพต่ำซึ่งสามารถใช้ได้ในระยะสั้นเป็นบางโอกาสเท่านั้น

2) **สุขภาพชีวิตความเป็นอยู่และอาหารในการทำปศุสัตว์** นอกเหนือจากความต้องการที่เพิ่มขึ้นในการบริโภคเนื้อ ในปัจจุบันยังให้ความสำคัญกับคุณภาพของผลิตผลอย่างต่อเนื่องในหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้คุณภาพของสินค้าผลิตภัณฑ์ประเภทเนื้อสัตว์เป็นผลโดยตรงมาจากสุขภาพในขณะมีชีวิตอยู่ของสัตว์เลี้ยง สุขภาพที่ดีสะท้อนให้เห็นคุณภาพในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้อาหารและดูแลสุขลักษณะจะเห็นได้ว่าความเชื่อมโยงของคุณภาพเนื้อสัตว์เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูและอาหารอย่างลึกซึ้ง

3) **พฤติกรรมทางเลือกผลิตภัณฑ์และความใส่ใจต่อสุขภาพ** ประเด็นความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์เนื้อเป็นความกังวลหลักที่ขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงหรือกลุ่มผู้บริโภคในประเทศร่ำรวยนั่นเอง โดยประเด็นเรื่องความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการกล่าวถึงมีดังนี้

- **ความปลอดภัยของเนื้อสัตว์และการเกิดใหม่ของโรคจากสัตว์สู่คน** ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาโรคระบาดในสัตว์ที่สามารถติดต่อสู่มนุษย์มีปริมาณมากขึ้น เช่น ไข้หวัดนก โรคซาร์ เป็นต้น ทำให้เกิดความตื่นตัวเรื่องความปลอดภัยของเนื้อสัตว์และการทำปศุสัตว์เป็นที่จับตามองอย่างกว้างขวาง รวมถึงประเด็นความอ้วนหรือไขมันสัตว์ซึ่งเป็นแหล่งสะสมสารตกค้างที่ส่งผลโดยตรงต่อผู้ที่บริโภคเนื้อสัตว์ ทำให้เกิดการพัฒนาและวิจัยวิธีการใหม่ๆ ในการรับมือกับสภาพปัญหาและความกังวลที่เกิดขึ้นทำให้เกิดระบบมาตรฐานขึ้น เช่น HACCP หรือมาตรฐานการผลิตอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นที่ยอมรับในช่วงหลายสิบปีที่ผ่านมา พฤติกรรมการบริโภคที่เปลี่ยนไปส่วนหนึ่งมาจากความทันสมัยของเทคโนโลยีที่ทำให้การส่งผ่านข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็วมากขึ้น ทำให้แรงกดดันจากความกังวลของผู้บริโภคส่งผ่านไปยังผู้ผลิตมากขึ้น

- **สารตกค้างจากการปศุสัตว์และเชื้อดื้อยา** ประเด็นสารตกค้างเนื่องจากการปศุสัตว์ที่มักกล่าวถึงได้แก่ ยารักษาโรค เช่น ยาต้านจุลชีพซึ่งหากเกิดการดื้อยาเชื้อโรคอาจกลายพันธุ์และสามารถติดต่อไปยังมนุษย์ได้ และระบบการให้ฮอร์โมนเพื่อการสร้างการเจริญเติบโต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในไก่และสุกร ซึ่งองค์การอนามัยโลก (WHO) และสหภาพยุโรป ต่างออกกฎข้อบังคับเรื่องการทำปศุสัตว์โดยห้ามใช้ยาปฏิชีวนะในปริมาณสูงเพราะอาจก่อให้เกิดการกลายพันธุ์ของเชื้อโรคและมีการตกค้างของสารเคมีโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้วยยาที่สามารถใช้ร่วมกับมนุษย์ได้โดยสั่งห้ามในการทำปศุสัตว์โดยเด็ดขาด ซึ่งทั้งสองแห่งพยายามสร้างกระบวนการการตรวจสอบและกีดกันทางการค้า ซึ่งในระยะเริ่มต้น (กลางทศวรรษที่ 90) กระบวนการดังกล่าวถูกต่อต้านจากผู้ผลิตอย่างรุนแรง อย่างไรก็ตามกระแสความเห็นด้วยจากผู้บริโภคทำให้หลายประเทศต่างใช้แนวทางเดียวกันใน

การสร้างนโยบายเพื่อลดบทบาทของสารเคมีและฮอร์โมนจนถึงปัจจุบัน นโยบายดังกล่าวสามารถบังคับใช้ได้จริง เกือบทั่วภูมิภาคในโลก

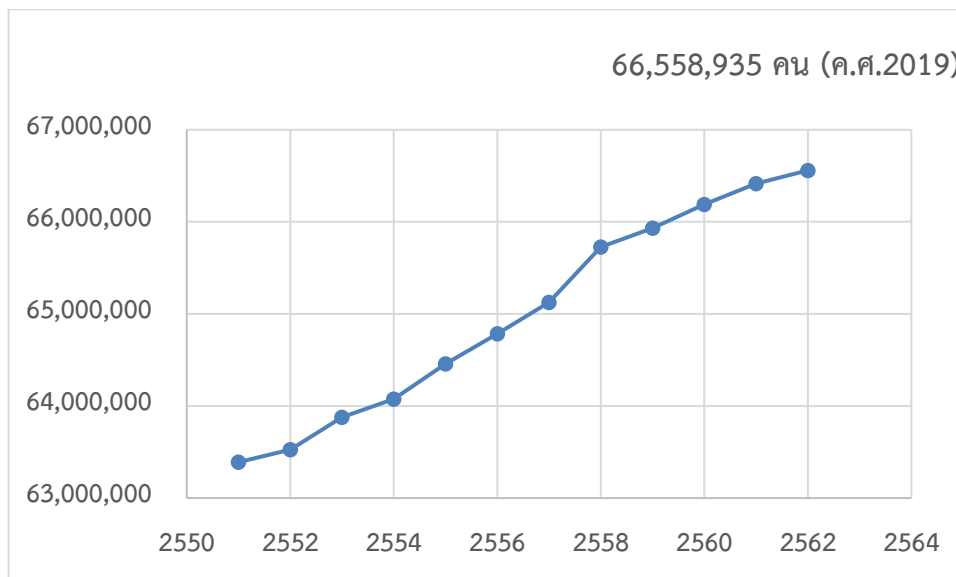
- การตัดแต่งพันธุกรรม เทคโนโลยีชีวภาพเป็นผลพวงจากการพัฒนาของเทคโนโลยีที่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้บริโภคอย่างมาก ทั้งนี้คำว่าเทคโนโลยีชีวภาพครอบคลุมความหมายอย่างกว้างขวาง อาทิ การผสมเทียม การปลูกถ่ายตัวอ่อน การตัดแต่งพันธุกรรม รวมไปถึงการโคลนนิ่ง ซึ่งเป็นขอบข่ายความรู้ที่ยังไม่ชัดเจน การนำวิทยาการเหล่านี้มาใช้จึงเสี่ยงต่อความไม่ปกติที่อาจเกิดขึ้นจากความเข้าใจที่ยังไม่ชัดเจนได้ ดังนั้นกระบวนการส่วนใหญ่ที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงมักเป็นกระบวนการที่อยู่ในขั้นการทดลอง นอกจากนี้ประเด็นการเลี้ยงสัตว์ด้วยอาหารที่ได้จากพืชที่ผ่านการตัดแต่งพันธุกรรมยังเป็นประเด็นที่ได้รับความกังวลจากผู้บริโภคเช่นกัน ด้วยเหตุผลที่ว่า การตัดแต่งพันธุกรรมอาจนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงในสัตว์ที่บริโภคอาหารเหล่านี้เข้าไป ดังนั้นทั่วโลกจึงพยายามอย่างยิ่งในการพัฒนา ค้นคว้าและวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ทันสมัยในการปรับปรุงพันธุ์

ทั้งหมดที่กล่าวมาในส่วนของปัญหาที่เกิดขึ้นในภาพรวมของปศุสัตว์ในโลกปัจจุบันเกิดขึ้นมาจากลักษณะความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การพัฒนาในการทำปศุสัตว์เพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกในช่วงราว 30 ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเปลี่ยนแปลงมีความเป็นพลวัตรและไม่แน่นอนอย่างเห็นได้ชัด โดยแรงกดดันที่เกิดขึ้นกับประเทศผู้ผลิตปศุสัตว์โดยส่วนใหญ่มักเกิดจากความต้องการบริโภคที่มากขึ้นและปัจจัยด้านเทคโนโลยีเป็นส่วนผลักดันหลักที่สำคัญอย่างยิ่ง สำหรับปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงคือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการแชร์ข้อมูลข่าวสารที่ทั่วถึง รวมทั้งรสนิยมในการบริโภคที่เปลี่ยนไป ทำให้การปศุสัตว์ในโลกปัจจุบันมีความท้าทายอย่างยิ่งในการประคับประคองให้เกิดความสมดุลในการพัฒนา นอกจากนี้จากความเอื้ออำนวยของสภาพภูมิอากาศของพื้นที่ในการทำปศุสัตว์ส่วนใหญ่ยังก่อให้เกิดโรคในสัตว์เลี้ยงใหม่ๆ อย่างต่อเนื่องอีกด้วย

1.3 ทิศทางเศรษฐกิจการปศุสัตว์ของประเทศไทย

จากผลการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรไทยของสำนักงานสถิติ ปี 2560 พบว่า สิ่งที่คนคำนึงถึงเป็นอันดับแรกในการเลือกซื้ออาหาร คือความชอบ มากที่สุด ร้อยละ 22.1 รองลงมาคือ รสชาติ ความอยากทานและความสะอาด ร้อยละ 18.5 18.2 และ 17.8 ตามลำดับ คุณค่าทางโภชนาการ ร้อยละ 12.9 ความสะดวกรวดเร็วและราคา ร้อยละ 10.5

การบริโภคอาหารของประชากร อายุ 6 ปีขึ้นไป จะแตกต่างกันตามประเภทของกลุ่มอาหารคือกลุ่มอาหารที่ร่างกายต้องการเป็นประจำ ได้แก่ กลุ่มผัก/ผลไม้สด อาหารกลุ่มไข่ กลุ่มเนื้อปลาและเนื้อสัตว์ไม่ติดมัน และกลุ่มเนื้อสัตว์และผลิตภัณฑ์ พบว่ามีสัดส่วนผู้ที่ทานร้อยละ 98.8 98.4 98.1 และ 88.2 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มอาหารทะเล และกลุ่มนมและผลิตภัณฑ์นม พบว่าผู้ที่ทานร้อยละ 77.3 และ 70.6 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มอาหารที่ทานเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหารและกลุ่มแร่ธาตุ วิตามิน พบว่ามีสัดส่วนผู้ที่ทานร้อยละ 21.6

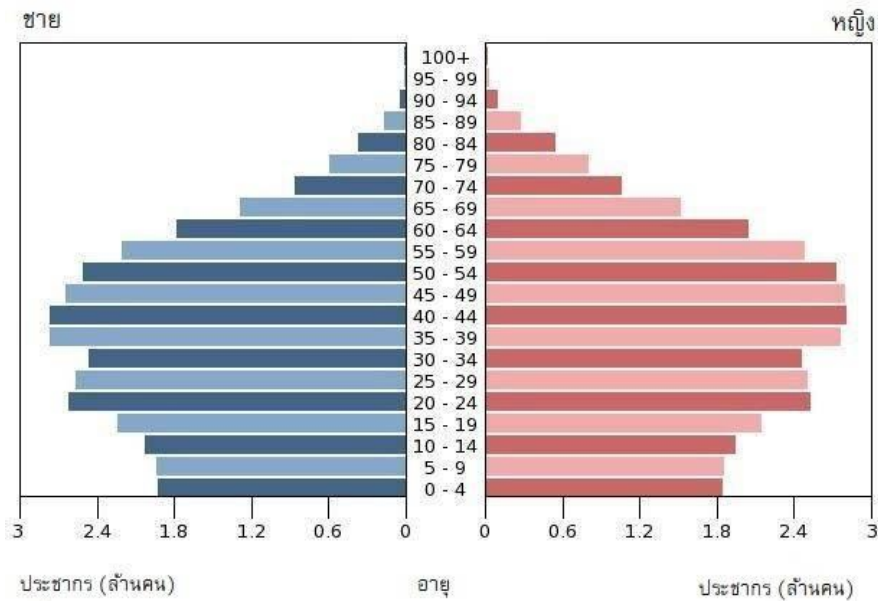

ภาพที่ 4 จำนวนประชากรไทย

ที่มา: กรมการปกครอง (2562)

จากภาพที่ 4 จะเห็นได้ว่าประชากรของประเทศไทยเป็นประเทศที่มีประชากรมากเป็นอันดับที่ 19 ของโลก ใน พ.ศ.2561 ประเทศไทยมีจำนวนประชากร 66.41 ล้านคน และเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2560 ที่มีจำนวนประชากร 66.19 ล้านคน พบว่ามีจำนวนประชากรค่อนข้างคงที่เมื่อพิจารณาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2552-2561) พบว่าอัตราการขยายตัวของประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (กรมการปกครอง,2562)

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร มีการตายที่ลดลง อายุเฉลี่ยยืนยาวขึ้นและการเกิดที่ลดลง ส่งผลให้ประชากรมีการเพิ่มที่ช้าลง และโครงสร้างอายุเปลี่ยนแปลงจากประชากรที่มีอายุน้อยเป็นประชากรสูงวัยที่มีอายุสูงขึ้น การประเมินความต้องการกำลังแรงงานในอนาคต คาดการณ์ว่าภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมมีแนวโน้มความต้องการแรงงานเพิ่มสูงขึ้น ขณะที่ความต้องการแรงงานในภาคเกษตรกลับมีแนวโน้มลดลง จากภาพที่ 5 จะพบว่า โครงสร้างประชากรไทยอยู่ในช่วงอายุ 25 – 54 ปี เป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 45.69 รองลงมาคือประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 0 – 14 ปีร้อยละ 16.45 ประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 15 – 24 ปีร้อยละ 13.02 ประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 55 – 64 ปีร้อยละ 13.01 และประชากรที่อยู่ในช่วงอายุ 65 ปีขึ้นไปร้อยละ 11.82 (กรมการปกครอง, 2562) ทั้งนี้ จะพบว่าประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุของคนวัยทำงานที่มีกำลังซื้อ และมีอำนาจในการบริโภค

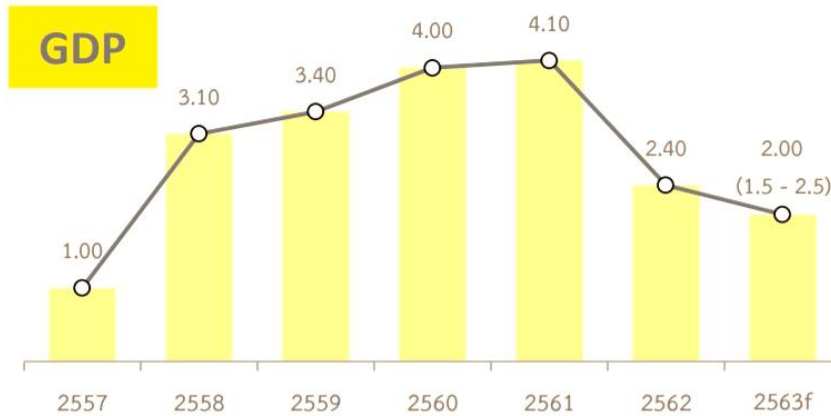
ภาพที่ 5 โครงสร้างประชากรไทย

ที่มา: กรมการปกครอง (2562)

1.4 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย

ปัจจุบันขนาดเศรษฐกิจของประเทศไทยมีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 22 ของโลก และใหญ่เป็นอันดับที่ 2 ของ ASEAN รองจากประเทศอินโดนีเซีย โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศของไทยปี พ.ศ. 2562 อยู่ที่ 16,875,900 ล้านบาท (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563) และคาดว่าเศรษฐกิจไทยปี พ.ศ. 2563 จะปรับตัวลดลงร้อยละ 1.8 คาดว่าจะปรับตัวลดลงในช่วงร้อยละ (-6.0) - (-5.0) เนื่องจาก (1) การปรับตัวลดลงรุนแรงของเศรษฐกิจและปริมาณการค้าโลก (2) การลดลงรุนแรงของ จำนวนและรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ (3) เงื่อนไขข้อจำกัดที่เกิดจากการระบาดของโรคโควิด 19 ในประเทศ และ (4) ปัญหาภัยแล้งโดยคาดว่ามูลค่าการส่งออกสินค้าจะปรับตัวลดลงร้อยละ 8.0 การบริโภคภาคเอกชน และการลงทุนรวมปรับตัวลดลงร้อยละ 1.7 และร้อยละ 2.1 ตามลำดับ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ในช่วงร้อยละ (-1.5) - (-0.5) และบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 4.9 ของ GDP ดังภาพที่ 6

Key Economic Indicator

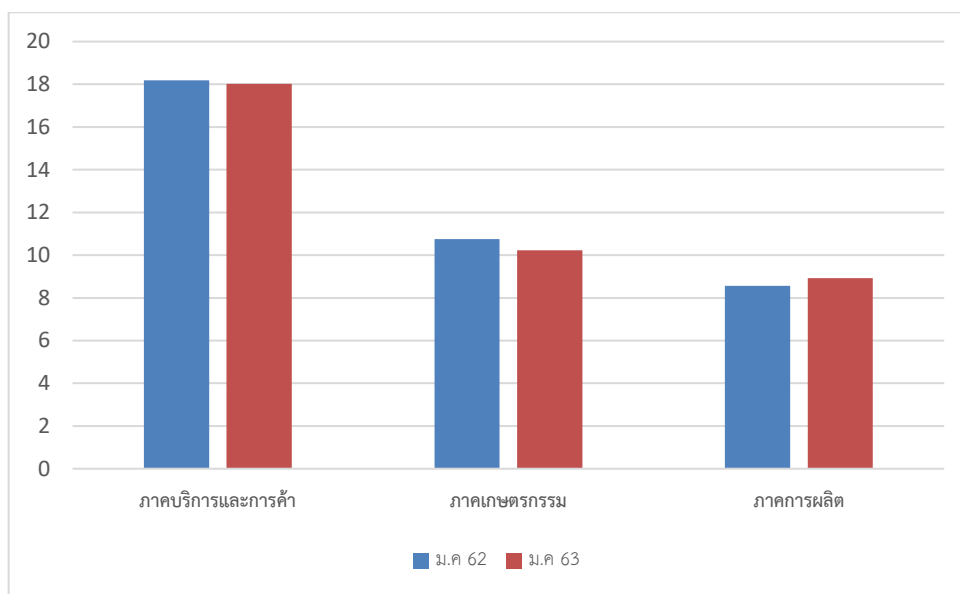

ภาพที่ 6 ทิศทางขนาดเศรษฐกิจและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2562)

ผลสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ปี 2563 พบว่าจำนวนผู้มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 56.72 ล้านคน เป็นผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานหรือผู้ที่พร้อมจะทำงาน 37.87 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยผู้มีงานทำ 38.18 ล้านคน ผู้ว่างงาน 4.1 แสนคน และผู้ที่รอฤดูกาล 2.8 แสนคน ส่วนผู้ที่อยู่นอกกำลังแรงงานหรือผู้ที่ไม่พร้อมทำงาน 18.85 ล้านคน ได้แก่ แม่บ้าน นักเรียน คนชรา เป็นต้น สำหรับผู้มีงานทำ 38.18 ล้านคน ประกอบไปด้วย ผู้มีงานทำในภาคเกษตรกรรม 10.23 ล้านคน ภาคการผลิต 8.93 ล้านคน และภาคบริการ 18.02 ล้านคน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2563)

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยกับสัดส่วนแรงงานแล้ว จะพบว่า โครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยได้เปลี่ยนจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคบริการอย่างชัดเจน ด้วยเป้าหมายของความต้องการยกระดับจากประเทศกำลังพัฒนาไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ในส่วนของภาคเกษตรกรรมได้รับผลกระทบในเรื่องความผันผวนของราคาเป็นอย่างมาก จึงทำให้สัดส่วนมูลค่าทางเศรษฐกิจที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีค่อนข้างต่ำ ทั้งๆ ที่ภาคการส่งออกของประเทศก็เน้นหนักไปที่การส่งออกสินค้าในกลุ่มเกษตรและอาหาร

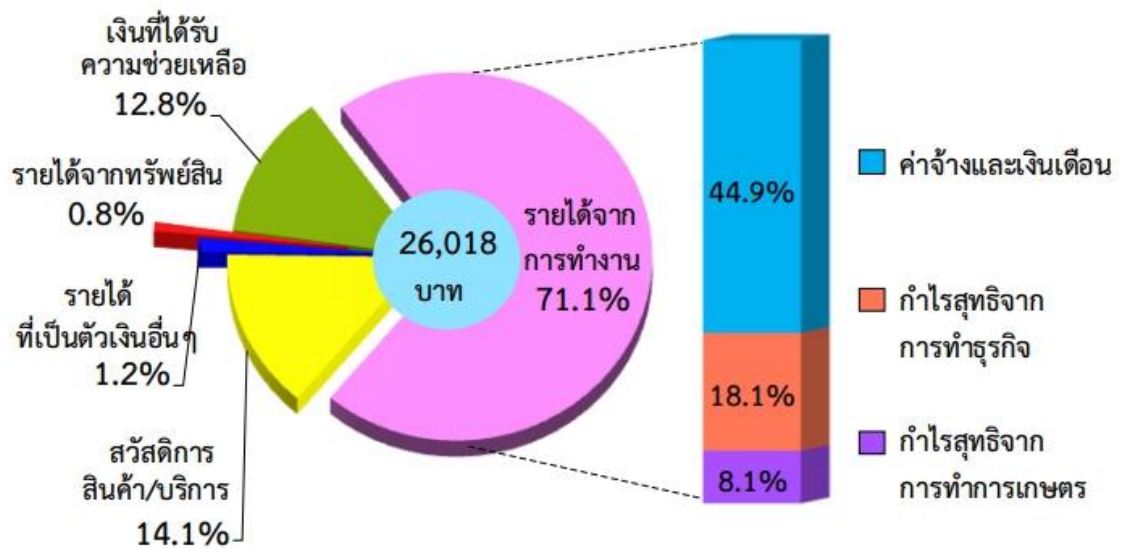
ภาพที่ 7 โครงสร้างเศรษฐกิจและแรงงานของไทย

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2563)

จากภาพที่ 7 พบว่า แรงงานของประเทศไทยจะไปกระจุกตัวอยู่ที่ภาคบริการร้อยละ 48.46 ภาคเกษตรกรรมร้อยละ 27.51 และภาคอุตสาหกรรมร้อยละ 24 จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าครัวเรือนทั่วประเทศ มีรายได้เฉลี่ยเดือนละ 26,018 บาท ส่วน ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากการทำงานร้อยละ 71.1 ซึ่งได้แก่ ค่าจ้างและ เงินเดือนร้อยละ 44.9 กำไรสุทธิจากการทำธุรกิจร้อยละ 18.1 และกำไรสุทธิจากการทำการเกษตรร้อยละ 8.1 และมีรายได้ ที่ไม่ได้เกิดจากการทำงาน เช่น เงินที่ได้รับความช่วยเหลือ จากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน/รัฐร้อยละ 12.8 รายได้จากทรัพย์สิน เช่น ดอกเบี้ยร้อยละ 0.8 นอกจากนั้นยังมีรายได้ ที่ไม่เป็นตัวเงินในรูปสวัสดิการ/สินค้า และบริการต่างๆ ที่ได้รับมาโดยไม่ต้องซื้อร้อยละ 14.1 (รวมค่าประเมิน ค่าเช่าบ้าน/บ้านของตนเอง) แสดงดังภาพที่ 8

จากข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและโครงสร้างประชากรที่ปรากฏจะเห็นได้ว่า ประเทศไทยนั้นมีปัจจัยพื้นฐานอันเป็นผลเชิงบวกต่อภาคการปศุสัตว์ โดยเฉพาะในส่วนของการจำหน่าย การตลาด และปริมาณความต้องการบริโภคเป็นอย่างมาก ด้วยจำนวนประชากรที่ขยายตัวเพิ่มสูงขึ้น โครงสร้างอายุของประชากรที่อยู่ในวัยที่มีกำลังซื้อและความต้องการบริโภคเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้งระดับรายได้ต่อหัวที่เพิ่มสูงขึ้น และขนาดเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าโครงสร้างเศรษฐกิจจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาคบริการ ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจในเบื้องต้นดังปรากฏแล้ว นับว่าเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อการเติบโตของภาคการปศุสัตว์อยู่ไม่น้อย แต่แรงงานไทยหันไปประกอบอาชีพด้านการผลิตและบริการ เป็นจำนวนมาก และทำงานด้านการเกษตรลดลงอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น หากสถานการณ์ยังเป็นอย่างนี้ต่อไปคาดว่าในอนาคตประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศเกษตรกรรมและหากจะคงความเป็น “ครัวโลก” อาจจะต้องหันไปพึ่งพาแรงงานข้ามชาติมากขึ้นเพื่อทดแทนแรงงานไทยในภาคเกษตรที่ขาดหายไป

ภาพที่ 8 ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน จำแนกตามแหล่งที่มาของรายได้ (ปี2562)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562)

1.5 ภาวะพฤติกรรมการบริโภคของประชากรไทย

กระแสการบริโภคของผู้บริโภคในปัจจุบัน จะให้ความสำคัญกับอาหารเพื่อสุขภาพ โดยมูลค่าตลาดอาหารสุขภาพของไทยอยู่ที่อันดับ 19 ของโลก มีตลาดอาหารเพื่อคุณประโยชน์ ครองส่วนแบ่งตลาดอาหารสุขภาพมากที่สุดประมาณร้อยละ 60.0 ตามด้วยอาหารผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติร้อยละ 30.0 เช่น ตลาดอาหารสุขภาพเฉพาะกลุ่ม (ทศพล หงษ์ทอง, 2559) ในขณะเดียวกันพฤติกรรมการเลือกบริโภคอาหารของคนไทย ยังให้ความสำคัญกับความสะอาด ความปลอดภัย และความสวยงามมาเป็นอันดับต้นๆ รวมด้วย เนื่องจากอิทธิพลของการรักสุขภาพ และกระแสสังคมออนไลน์

ในขณะเดียวกัน แม้ว่าพฤติกรรมการบริโภคของประชากรไทยจะเน้นอาหารเพื่อสุขภาพมากขึ้น แต่ยังคงให้ความสำคัญไปที่อาหารที่มีความรวดเร็ว และความสะดวกในการบริโภคไปด้วย โดยเฉพาะอาหารพร้อมรับประทาน หรืออาหารสำเร็จรูปแช่แข็ง เนื่องจากวิถีชีวิตและการดำรงชีวิตที่เร่งรีบ ความเป็นคนเมือง ที่มีชีวิตจำกัดในเรื่องของระยะเวลา ทำให้พฤติกรรมการบริโภคของคนไทย ปรับเปลี่ยนไปจากเดิมที่เน้นการประกอบอาหารทานเอง ซึ่งนอกจากจะมีต้นทุนต่อหัวที่สูงแล้ว ยังต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างมาก และยังมีขั้นตอนที่ซับซ้อน ทั้งนี้ คนไทยนับเป็นผู้บริโภคอันดับต้นๆ ของโลกที่นิยมที่จะซื้ออาหารปรุงสำเร็จมากกว่าที่จะปรุงอาหารเอง เพราะวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปและการได้รับอิทธิพลจากการขยายตัวของร้านสะดวกซื้อและธุรกิจค้าปลีกในรูปแบบโมเดิร์นเทรด (modern trade) ซึ่งทำให้ผู้บริโภคซื้อหาอาหารพร้อมรับประทานได้ง่ายและสะดวกขึ้น (Economic Intelligence Center, 2014)

ทั้งนี้ กระแสอาหารในปัจจุบันจะได้รับอิทธิพลจากสื่อออนไลน์เป็นอย่างมาก เนื่องจากพฤติกรรมของผู้บริโภคที่มักใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับโลกเสมือนจริง ดังนั้น กระแสอาหารในช่วงปี พ.ศ. 2560 จะมีลักษณะ

5 ประการ (ทศพล หงษ์ทอง, 2559, อ้างถึงชุติมา ไชยราชย์ รองคณบดี คณะอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์) ดังนี้

- (1.) อาหารพร้อมทานสำหรับ 1 ท่าน (Table for one) จากพฤติกรรมที่เร่งรีบของคนวัยทำงาน
- (2.) เลือกซื้ออาหารจากความสวยงามของบรรจุภัณฑ์และสีสันทานอาหาร (Eat with your eyes)
- (3.) เลือกซื้อสินค้าที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมและใช้ภาษาจากธรรมชาติ (Eco is the new reality)
- (4.) อาหารที่เป็นแหล่งโปรตีนทางเลือกและผลิตภัณฑ์ทดแทน เพื่อตอบสนองคนรักสุขภาพ
- (5.) อาหารไม่มีไขมันและน้ำตาลน้อย

นอกจากนี้ ด้วยพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ผู้บริโภคคำนึงถึงการมีชีวิตที่ยืนยาว ด้วยวิถีของการรักสุขภาพมากขึ้น ตาม 4 Good ได้แก่ Good Food, Good Mood, Good Health และ Good Life ซึ่งในส่วนของการมีชีวิตยืนยาวด้วยอาหาร หรือ Good Food นั้น ทำให้คาดการณ์ได้ว่ากลุ่มอาหารที่ตอบโจทย์ผู้บริโภคในปัจจุบันและอนาคตจะมีลักษณะดังนี้ (มติชนออนไลน์, 2559)

- (1.) อาหารเพื่อสุขภาพ และอาหารจากธรรมชาติ เช่น Sugar Free, Fat Free, Dairy Free, Organic, Probiotic, Vegan
- (2.) อาหารสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากในอีก 5 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มขั้น
- (3.) อาหารฟิวชันยุคใหม่ เช่น อาหารที่ผสมผสานวัฒนธรรมดั้งเดิมกับการพัฒนาให้ดูแปลกตา และมีความทันสมัยเพิ่มมากขึ้น
- (4.) อาหารสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูป เพื่อตอบสนองความต้องการของคนเมือง
- (5.) อาหารฮาลาล เนื่องจากการขยายตัวที่เพิ่มมากขึ้นของประชากรมุสลิม
- (6.) อาหารเสริมและเครื่องดื่มต่างๆ
- (7.) อาหารที่ได้รับการยืนยันความปลอดภัยจากระบบต่างๆ โดยองค์กรที่น่าเชื่อถือ
- (8.) อาหารที่ได้รับความสนใจ และสามารถเข้าถึงได้ง่าย
- (9.) อาหารที่ได้รับอิทธิพลจากโลกดิจิทัลสู่พฤติกรรมผู้บริโภค
- (10.) อาหารที่ตอบโจทย์ความต้องการของคนกลุ่ม Generation Z

2. อุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้เสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศเดนมาร์กเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2503 ทรงสนพระทัยในกิจการเลี้ยงโคนมเป็นอย่างมาก ทางรัฐบาลเดนมาร์กได้ถวายโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมโดยได้จัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาสำรวจ จัดทำโครงการและจัดสร้างฟาร์มโคนมไทย-เดนมาร์กขึ้นที่สถานีพืชอาหารสัตว์มวกเหล็ก กรมปศุสัตว์ อ.มวกเหล็ก จ. สระบุรี เมื่อพ.ศ.2504 ในครั้งนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเจ้าเฟรดเดอริกที่ 9 แห่งประเทศเดนมาร์กได้เสด็จมาเป็นประธานในพิธีเปิดฟาร์มเมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ.2505 แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาการเลี้ยงโคนมยังเป็นไปได้ช้ามาก และการดื่มนมของคนไทยก็ยังอยู่ในวงจำกัด จึงมีการรณรงค์ให้มีการดื่มนมกันอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ทำให้การดื่มนมมีปริมาณสูงขึ้น มีการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศมากขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2530 รัฐบาลได้มี

การส่งเสริมให้เกษตรกรมีการเลี้ยงโคนมกันมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาผลผลิตการเกษตรเช่นมันสำปะหลัง และข้าว
ล้นตลาดและราคาตกต่ำ รวมทั้งกรมปศุสัตว์ได้รับงบประมาณต่างๆ สำหรับการส่งเสริมอาชีพโคนมให้แก่เกษตรกร
และมีการขยายโครงการในจังหวัดต่างๆเพิ่มขึ้นอีกมากมาย เมื่อปี พ.ศ. 2535 ได้มีมติคณะรัฐมนตรี จัดตั้ง "โครงการ
นมโรงเรียน" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาการขาดสารอาหารในเด็กวัยเรียน และสนับสนุนอุตสาหกรรมโคนม
ไทยโดยใช้น้ำนมดิบจากเกษตรกรในประเทศ โดยเริ่มจากชั้นอนุบาลก่อน และจะเพิ่มปีละ 1 ชั้นเรียนจนถึงชั้น
ประถมปีที่ 6 โดยนักเรียนได้รับนมดื่มฟรี คนละ 200 ซีซี/คน/วัน จำนวน 260 วัน จนถึงปัจจุบัน(พ.ศ.2562) ได้
เปลี่ยนชื่อเป็น "โครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน" เป็นไปตามแนวทางการปฏิรูประบบบริหารจัดการ
โครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562 ที่ได้ทบทวนกลไกการ
บริหารจัดการโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียนทั้งระบบ และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการอาหารนมเพื่อ
เด็กและเยาวชน โดยรณรงค์การบริโภคนมไปยังสถาบันการศึกษาทุกระดับ เพื่อให้เด็กนักเรียนในประเทศ
ไทยได้บริโภคนมที่มีคุณภาพ

ข้อมูลจากกรมปศุสัตว์ ในปี 2563 (ข้อมูล ณ ม.ค 63) ประเทศไทยมีจำนวนโคนมทั้งหมด 681,100 ตัว
เป็นแม่โครีดนมจำนวน 312,800 ตัว มีน้ำนมดิบที่ผลิตได้ 3,547 ตัน/วัน เนื่องจากลูกโคนมเกิดใหม่ในรอบปีและ
จำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากแม่โคสาวที่เข้ามาทดแทน รวมถึงราคาน้ำนมดิบอยู่ในเกณฑ์ดี จึง
จูงใจให้เกษตรกรเก็บรักษาแม่โคไว้และปรับสัดส่วนของแม่โครีดนมในฝูงให้เหมาะสมมีการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็น
ระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยงทำให้มีอัตราการให้น้ำนมสูงขึ้นและน้ำนมดิบมีคุณภาพ
ดีขึ้น ทั้งนี้ น้ำนมดิบที่ผลิตได้จะส่งให้ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบดังกล่าวที่ได้รับการรับรอง GMP แล้วทั้งสิ้นจำนวน
199 แห่ง สำหรับผลิตนมพร้อมดื่ม ในตลาดนมโรงเรียนตามโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน จำนวน 1,781.908
ตัน/วัน โดยในปี 2563 มีการจัดสรรสิทธิจริง จำนวน 1,052.65 ตัน และในตลาดนมพาณิชย์(ที่ใช้น้ำนมดิบและนมผง)
จำนวน 1,754.99 ตัน/วัน ซึ่งมีผู้ประกอบการจำนวน 27 ราย (รูปภาพที่1)

โครงสร้างอุตสาหกรรมนมของประเทศไทย ปี 2563

การผลิตในประเทศ		
จำนวนโคนมทั้งหมด	681,100	ตัว
เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม	19,200	ราย
ผลผลิตน้ำนมดิบต่อวัน	3,547	ตัน

ศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่ผ่าน GMP
จำนวน 199 แห่ง แบ่งเป็น
112 สหกรณ์ 87 ศูนย์เอกชน

นมพร้อมดื่ม

นมโรงเรียน 1,781.908 ตัน/วัน

- จัดสรรสิทธิ ปี63 จำนวน 1,052.65 ตัน
- ผลิตนมพาณิชย์ จำนวน 729.258 ตัน

นมพาณิชย์
1,754.99 ตัน/วัน
ผู้ประกอบการ 27 ราย

นม UHT
นมเปรี้ยว
นมพาสเจอร์ไรซ์

การนำเข้า

ผลิตภัณฑ์นม จำนวน 269,391 ตัน	
นมผงเต็มมันเนย	54,748 ตัน
นมผงขาดมันเนย	68,338 ตัน
หางนม(เวย์)	69,491 ตัน
บัตเตอร์มิลค์	15,497 ตัน
นมและครีมเข้มข้น	15,148 ตัน
เนยแข็ง	16,976 ตัน
เนยและไขมันเนย	13,339 ตัน

นมผงขาดมันเนย

ตามข้อตกลง WTO
55,000 ตัน (จัดสรร 49,112.41 ตัน)

ตามความตกลงไทย-ออสเตรเลีย
3,875.90 ตัน (จัดสรรครบสิทธิ)

นมเปรี้ยว/โยเกิร์ต
แปรรูปนมอื่น
นมข้น

การส่งออก

ผลิตภัณฑ์นม จำนวน 376,494 ตัน	
นมพร้อมดื่ม	105,513 ตัน
นมเปรี้ยว	56,985 ตัน
โยเกิร์ต	69,837 ตัน
นมและครีม	58,448 ตัน
นมข้นหวานแปลงไขมัน	58,702 ตัน
ผลิตภัณฑ์นมอื่น	27,009 ตัน
โคนมมีชีวิต/น้ำเชื้อ	
เพศผู้/เพศเมีย	152 ตัว
น้ำเชื้อ	400 โดส

บันทึกข้อตกลงการซื้อขาย
น้ำนมโค (MOU62/63)
3,538.558 ตัน/วัน
- ผู้ซื้อ 90 ราย
- ผู้ขาย 160 แห่ง

ที่มา : กรมปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมศุลกากร

หมายเหตุ : ข้อมูลสถิติโคนม/เกษตรกร ของกรมปศุสัตว์ ณ ม.ค.2563

ข้อมูลปริมาณน้ำนมดิบของกรมส่งเสริมสหกรณ์ (MOU62/63)

ข้อมูลการนำเข้า-ส่งออกของกรมศุลกากร ณ ธ.ค.2562

3. การผลิต การตลาด และแนวโน้มอุตสาหกรรมโคนม

3.1 ภาวะอุตสาหกรรมโคนมโลก

3.1.1 การผลิต

ปี 2558 - 2562 จำนวนโคนมในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลก มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.36 ต่อปี โดยในปี 2562 มีจำนวนโคนมรวม 142.08 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจาก 140.79 ล้านตัว ของปี 2561 ร้อยละ 0.92 ประเทศที่มีการเลี้ยงโคนมมากที่สุด คือ ประเทศอินเดีย มีจำนวนโคนมรวม 60.60 ล้านตัว รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 22.91 ล้านตัว และบราซิล 16.50 ล้านตัว ตามลำดับ

ตารางที่ 1 จำนวนโคนมในประเทศที่สำคัญของโลก

หน่วย: ล้านตัว

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
อินเดีย	52.50	54.50	56.50	58.50	60.60	3.64	62.40
สหภาพยุโรป	23.56	23.55	23.53	23.31	22.91	-0.66	22.82
บราซิล	17.43	17.43	16.26	16.30	16.50	-1.75	16.80
สหรัฐอเมริกา	9.32	9.33	9.41	9.40	9.33	0.10	9.34
รัสเซีย	7.75	7.24	7.08	6.82	6.66	-3.56	6.58
เม็กซิโก	6.40	6.45	6.55	6.55	6.50	0.47	6.55
อื่น ๆ	22.75	21.98	20.66	19.91	19.58	-3.91	19.53
รวม	139.71	140.48	139.99	140.79	142.08	0.36	144.02

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ปี 2558 - 2562 ผลผลิตน้ำนมดิบในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.40 ต่อปี โดยผลผลิตน้ำนมดิบในปี 2562 มีปริมาณรวม 522.68 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 517.72 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.96 ประเทศที่มีผลผลิตน้ำนมดิบมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีผลผลิตน้ำนมดิบรวม 155.30 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 99.16 ล้านตัน และอินเดีย 91.30 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปริมาณผลผลิตน้ำมันดิบในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	150.20	151.00	153.40	154.58	155.30	0.91	155.90
สหรัฐอเมริกา	94.58	96.37	97.76	98.69	99.16	1.19	100.88
อินเดีย	73.65	78.10	83.63	87.80	91.30	5.62	95.20
จีน	31.80	30.64	30.39	30.75	31.00	-0.47	31.80
รัสเซีย	30.55	30.51	30.93	30.40	30.56	-0.03	31.00
บราซิล	24.77	22.73	23.62	23.75	24.45	0.18	25.25
อื่น ๆ	91.29	89.30	90.24	91.75	90.91	0.19	91.20
รวม	496.84	498.65	509.97	517.72	522.68	1.40	531.23

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ปี 2558 - 2562 ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเล็กน้อยร้อยละ 0.03 ต่อปี โดยในปี 2562 มีปริมาณรวม 4.76 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 4.75 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.21 โดยประเทศที่ผลิตนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณรวม 1.76 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 1.06 ล้านตัน และอินเดีย 0.64 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ปริมาณการผลิตนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	1.715	1.735	1.725	1.735	1.760	0.52	1.775
สหรัฐอเมริกา	1.029	1.049	1.073	1.061	1.057	0.65	1.090
อินเดีย	0.540	0.540	0.570	0.600	0.635	4.39	0.670
นิวซีแลนด์	0.410	0.405	0.402	0.410	0.385	-1.13	0.370
บราซิล	0.155	0.153	0.158	0.155	0.158	0.51	0.161
เบลารุส	0.123	0.113	0.110	0.122	0.147	4.43	0.160
อื่น ๆ	0.788	0.745	0.690	0.671	0.617	-5.77	0.610
รวม	4.760	4.740	4.728	4.754	4.759	0.03	4.836

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

3.1.2 การตลาด

(1) **ความต้องการบริโภค** ปี 2558 - 2562 ความต้องการบริโภคน้ำมันในประเทศที่สำคัญของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.45 ต่อปี โดยในปี 2562 มีความต้องการบริโภค 187.62 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 186.58 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.56 อินเดียเป็นประเทศที่บริโภคน้ำมันสูงสุด คือ 77.68 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหภาพยุโรป 33.40 ล้านตัน และสหรัฐอเมริกา 21.78 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ปริมาณการบริโภคน้ำมันในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
อินเดีย	63.75	67.70	72.19	76.18	77.68	5.27	80.80
สหภาพยุโรป	33.80	33.60	33.55	33.50	33.40	-0.27	33.26
สหรัฐอเมริกา	23.38	23.22	22.72	22.22	21.78	-1.84	21.40
จีน	13.13	12.56	12.81	12.70	12.80	-0.40	13.35
บราซิล	9.57	9.60	9.99	10.76	11.04	4.08	11.25
รัสเซีย	9.50	8.96	8.56	7.32	7.22	-7.24	7.20
อื่น ๆ	24.75	24.12	23.85	23.90	23.70	-0.95	23.94
รวม	177.88	179.76	183.67	186.58	187.62	1.45	191.20

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

ความต้องการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลกในช่วงปี 2558 - 2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.18 ต่อปี โดยในปี 2562 มีการบริโภครวม 3.96 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 3.95 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 0.25 ประเทศที่มีการบริโภคสูงสุด คือ สหภาพยุโรป มีปริมาณการบริโภค 0.93 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ อินเดีย 0.61 ล้านตัน และสหรัฐอเมริกา 0.41 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ปริมาณการบริโภคนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 - 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	0.978	0.804	0.985	1.122	0.931	2.38	0.855
อินเดีย	0.492	0.531	0.576	0.572	0.610	5.17	0.640
สหรัฐอเมริกา	0.489	0.447	0.425	0.371	0.409	-5.29	0.495
เม็กซิโก	0.301	0.325	0.351	0.347	0.404	6.76	0.425
จีน	0.244	0.223	0.276	0.299	0.355	11.00	0.365
บราซิล	0.190	0.188	0.189	0.184	0.179	-1.40	0.190
อื่น ๆ	1.026	1.092	1.053	1.054	1.074	0.56	1.114
รวม	3.720	3.610	3.855	3.949	3.962	2.18	4.084

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

(2) การส่งออก นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมส่งออกที่สำคัญ ในช่วงปี 2558 - 2562 การส่งออกนมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.04 ต่อปี โดยในปี 2562 มีการส่งออกรวม 2.44 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 2.38 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 2.52 ประเทศที่ส่งออกนมผงขาดมันเนยมากที่สุด คือ สหภาพยุโรป ส่งออกปริมาณ 1.01 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา 0.68 ล้านตัน และนิวซีแลนด์ 0.37 ล้านตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ปริมาณการส่งออกนมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
สหภาพยุโรป	0.695	0.579	0.780	0.821	1.010	11.59	0.925
สหรัฐอเมริกา	0.558	0.594	0.606	0.712	0.684	6.06	0.718
นิวซีแลนด์	0.411	0.444	0.401	0.358	0.370	-4.17	0.390
เบลารุส	0.122	0.111	0.109	0.121	0.145	4.41	0.158
ออสเตรเลีย	0.201	0.163	0.157	0.155	0.130	-8.81	0.120
แคนาดา	0.014	0.024	0.072	0.066	0.045	19.71	0.040
อื่น ๆ	0.081	0.087	0.093	0.149	0.057	-1.63	0.064
รวม	2.082	2.002	2.218	2.382	2.441	5.04	2.415

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คัดคะแนน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

(3) การนำเข้า ในช่วงปี 2558 - 2562 การนำเข้านมผงขาดมันเนยของประเทศที่สำคัญมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.07 ต่อปี โดยในปี 2562 มีปริมาณนำเข้ารวม 1.43 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจาก 1.38 ล้านตัน ของปี 2561 ร้อยละ 3.62 ประเทศที่นำเข้ามากที่สุด คือ ประเทศเม็กซิโก นำเข้าปริมาณ 0.36 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ จีน 0.34 ล้านตัน ฟิลิปปินส์และอินโดนีเซีย 0.18 ล้านตัน ซึ่งส่วนใหญ่จะนำไปใช้เป็นส่วนประกอบในการแปรรูปผลิตภัณฑ์อื่น ๆ หรือนำมาทำเป็นนํ้านมเพื่อใช้บริโภค

ตารางที่ 7 ปริมาณการนำเข้านมผงขาดมันเนยในประเทศที่สำคัญของโลก ปี 2558 – 2563

หน่วย: ล้านตัน

ประเทศ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
เม็กซิโก	0.259	0.286	0.331	0.360	0.360	9.29	0.380
จีน	0.200	0.184	0.247	0.280	0.340	15.96	0.350
ฟิลิปปินส์	0.101	0.185	0.154	0.159	0.180	10.56	0.190
อินโดนีเซีย	0.151	0.173	0.147	0.162	0.180	2.90	0.185
แอลจีเรีย	0.136	0.119	0.162	0.167	0.120	0.89	0.135
รัสเซีย	0.120	0.129	0.126	0.087	0.095	-8.25	0.095
อื่น ๆ	0.167	0.144	0.170	0.168	0.155	0.05	0.165
รวม	1.134	1.220	1.337	1.383	1.430	6.07	1.500

หมายเหตุ: ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คัดคะแนน

ที่มา: Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019

3.2 ภาวะอุตสาหกรรมโคนมไทย

3.2.1 การผลิต ปี 2558-2562 จำนวนโคนมทั้งหมดของไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.61 ต่อปี โดยในปี 2562 มีจำนวนโคนม 666,361 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 623,427 ตัว ของปี 2561 โดยในปี 2562 มีแม่โครีดนม 306,063 ตัว เพิ่มขึ้นจาก 283,089 ตัว ของปี 2561 ร้อยละ 8.11 ส่วนในปี 2563 คาดว่าจะมีจำนวนโคนม 710,445 ตัว ส่วนผลผลิตน้ำนมดิบในช่วงปี 2558-2562 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.97 ต่อปี โดยปี 2562 มีผลผลิต 1,294,690 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,245,800 ตัน ของปี 2561 ร้อยละ 3.92 โดยปี 2563 คาดว่าผลผลิตน้ำนมจะมีปริมาณ 1,333,000 ตัน เนื่องจากลูกโคเกิดใหม่ในรอบปีและจำนวนแม่โครีดนมเฉลี่ยในรอบปีมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากแม่โคสาวทดแทนประกอบกับภาครัฐมีนโยบายพัฒนาคุณภาพน้ำนมโคเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยเน้นไปที่อาหารในการเลี้ยงโคนมซึ่งส่งผลให้น้ำนมดิบมีปริมาณเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพดีขึ้น รวมทั้งราคาน้ำนมดิบอยู่ในเกณฑ์ดี จึงจูงใจให้เกษตรกรมีการพัฒนาการเลี้ยงโคนมโดยการบริหารจัดการฟาร์มที่เป็นระบบตามมาตรฐานฟาร์มที่ดีและมีประสิทธิภาพในการเลี้ยง โดยการปลดแม่โครีดนมที่ให้ผลผลิตน้อยและสุขภาพไม่ดีออกจากฟาร์ม

ตารางที่ 8 จำนวนโคนมและผลผลิตน้ำนมดิบของไทย ปี 2558-2563

หน่วย: พันตัน

รายการ	2558	2559	2560	2561	2562 ^{1/}	อัตราเพิ่ม (ร้อยละ)	2563 ^{2/}
โคนมทั้งหมด ^{3/} ณ 1 ม.ค. (ตัว)	509,524	561,911	584,327	623,427	666,361	6.6156	710,445
แม่โครีดนม ^{3/} ณ 1 ม.ค. (ตัว)	235,829	240,314	266,345	283,089	306,063	7.0920	327,769
ผลผลิตน้ำนมดิบ ^{4/} (พันตัน)	1,132.51	1,214.79	1,207.31	1,245.80	1,294.69	2.9721	1,333
อัตราการให้นมของแม่โค ^{3/} (กก./ตัว/วัน)	12.09	11.67	12.18	12.23	12.78	1.5913	13
การบริโภคนม ^{3/} (พันตัน)	1,076.15	1,147.33	1,172.34	1,189.42	1,225.22	2.9990	1,262

หมายเหตุ : ^{1/} ข้อมูลเบื้องต้น ^{2/} คาดคะเน

ที่มา: ^{3/} ข้อมูลจากกรมปศุสัตว์

^{4/} กรมส่งเสริมสหกรณ์

3.2.2 การตลาด

(1) ความต้องการบริโภค ผลผลิตน้ำนมดิบของไทยใช้สำหรับแปรรูปภายในภายในประเทศทั้งหมดโดยใช้ในอุตสาหกรรมนมพร้อมดื่มและนมโรงเรียน ในปี 2558-2562 ความต้องการบริโภคนมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.99 ต่อปี โดยในปี 2562 ปริมาณ 1,225,220 ตัน เพิ่มขึ้นจาก 1,189,420 ตัน ของปี 2561 ร้อยละ 3.00 ส่วนในปี 2563 คาดว่าการบริโภคน้ำนมและผลิตภัณฑ์นมจะมีปริมาณการบริโภคนมจำนวน 1,262,000 ตัน

(2) การส่งออกผลิตภัณฑ์นม ไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมหลายชนิด แต่ส่วนใหญ่มาจากการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้ผลิตเป็นผลิตภัณฑ์นมประเภทอื่นๆแล้วส่งออก สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ นมพร้อมดื่ม นมเปรี้ยว โยเกิร์ต เนยที่ได้จากนม และนมข้นหวาน เป็นต้น และเป็นการส่งออกไปยังประเทศใกล้เคียง เช่น กัมพูชา เมียนมาร์ สปป.ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ ในปี 2562 มีการส่งออกผลิตภัณฑ์นมประมาณ 370,999 ตัน มูลค่า 17,965.012 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่ส่งออก 359,711 ตัน มูลค่า 16,876.012 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 3.14 และ ร้อยละ 6.45 ตามลำดับ ปี 2563 คาดว่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมจะมีปริมาณลดลงจากผลกระทบของสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19)

(3) การนำเข้าผลิตภัณฑ์นม ในแต่ละปีไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมในปริมาณมาก โดยปี 2562 มีการนำเข้ามีการนำเข้าผลิตภัณฑ์นมปริมาณ 269,391 ตัน มูลค่า 21,706.15 ล้านบาท ปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2561 ที่นำเข้า 250,401 ตัน หรือเพิ่มขึ้น ร้อยละ 7.58 เนื่องมาจากราคานมและผลิตภัณฑ์นมในตลาดโลกปรับตัวลดลงซึ่งนมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญและมีสัดส่วนการนำเข้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นมนำเข้าอื่นๆเพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตนมพร้อมดื่ม นมข้น นมผง ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน ลูกกวาด และช็อกโกแลต เป็นต้น

(4) ราคา ในปี 2562 ราคาน้ำมันดิบที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 18.30 บาท สูงขึ้นเล็กน้อยจาก 18.21 บาท ของปี 2561 ร้อยละ 0.49 ซึ่งเกษตรกรได้รับราคาตามคุณภาพน้ำมันดิบจึงจูงใจให้เกษตรกรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำมันดิบให้ดีขึ้น โดยราคากลางรับซื้อน้ำมันดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมตามประกาศของคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19 บาท/กิโลกรัม ในปี 2562 ราคาเฉลี่ยรับซื้อน้ำมันดิบหน้าโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์นมอยู่ที่ 19.48 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 9 ต้นทุนการผลิตน้ำมันดิบและราคา

ปี	ต้นทุนน้ำมันดิบ ^{1/} (บาท/กก.)	ราคาเกษตรกร ขายได้ ^{1/} (บาท/กก.)	ราคาเฉลี่ยรับซื้อ หน้าโรงงาน ^{2/} (บาท/กก.)
2558	14.17	17.74	18.88
2559	14.55	18.02	19.01
2560	14.31	18.08	19.06
2561	14.21	18.21	19.10
2562	14.20	18.30	19.48

ที่มา : ^{1/}สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

^{2/}กรมส่งเสริมสหกรณ์

ตารางที่ 10 ปริมาณและมูลค่าและผลิตภัณฑ์นมส่งออกไทย

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2558	1,884	134,451	259,815	15,456,397	261,699	15,590,848
2559	8,126	422,450	280,592	15,625,476	288,718	16,047,926
2560	9,833	551,093	325,254	16,465,267	335,087	17,016,361
2561	12,632	567,750	347,079	16,308,261	359,711	16,876,012
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	80.39	58.21	24.77	10.22	25.64	11.02
2562	10,189	470,338	360,810	17,494,888	370,999	17,965,227

ที่มา: กรมศุลกากร

ตารางที่ 11 ปริมาณและมูลค่าและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าของไทย ปี 2558-2562

ปี	นมผงขาดมันเนย		นมและผลิตภัณฑ์นม		รวม	
	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท	ตัน	พันบาท
2558	82,449	7,023,487	161,290	12,807,771	243,738	19,831,259
2559	58,350	4,320,808	170,645	12,103,272	228,995	16,424,080
2560	64,345	5,203,790	173,092	15,377,607	237,437	20,581,397
2561	66,914	4,399,307	183,487	15,940,354	250,401	20,339,661
อัตราเพิ่ม(ร้อยละ)	-5.15	-11.46	3.69	6.96	1.03	1.85
2562	68,337	5,043,521	201,053	16,662,629	269,391	21,706,150

ที่มา: กรมศุลกากร

4. สภาพปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนม

4.1 บริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมโลก

(1) ความต้องการบริโภคอาหารโลกสูงขึ้น

ความต้องการอาหารในระยะ 50 ปีข้างหน้า จะเพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 50 จากปัจจุบันมีปัจจัยหลักต้นสำคัญ คือ การเพิ่มขึ้นของประชากร การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนชนชั้นกลาง อิทธิพลวัฒนธรรมบริโภคนิยมจากตะวันตก และปัญหาการขาดแคลนน้ำที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร รวมทั้งการลดลงของพื้นที่เพาะปลูกเนื่องจากการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็ว ตลอดจนเกิดการแย่งยึดที่ดินของกลุ่มประเทศผู้นำเข้าอาหารที่ไม่ต้องการเป็นเพียงผู้ซื้อ หากแต่ต้องการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารโดยการมุ่งไปใช้ที่ดินในประเทศอื่นๆ เพื่อผลิตอาหารกลับประเทศตนหรือส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ

(2) การแข่งขันระหว่างพืชพลังงานกับพืชอาหาร

อัตราการใช้พลังงานของโลกในภาพรวมจะเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด ทำให้เกิดการพัฒนาและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากพืชเพิ่มขึ้น เช่น มันสำปะหลัง อ้อย ปาล์มน้ำมัน เป็นต้น ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตอาหาร ความมั่นคงทางอาหารของประเทศและการส่งออกของประเทศ การเพิ่มขึ้นของประชากรโลกและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่คาดว่าจะสูงขึ้นโดยเฉพาะในทวีปเอเชียและแอฟริกา ส่งผลให้มีความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรและอาหารเพิ่มขึ้น แต่ผลผลิตพืชอาหารโลกลดลงจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และศักยภาพทางเทคโนโลยีที่มีอยู่ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ การเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ปัญหาการครอบครองทรัพยากรพันธุ์กรรมและการผูกขาดทางการค้าเมล็ดพันธุ์พืช ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศในระยะยาว

(3) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิอากาศของโลกมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นและจะส่งผลซ้ำเติมให้ปัญหาการขาดแคลนอาหารและทรัพยากรธรรมชาติมีความรุนแรงมากขึ้น แม้ว่าความรุนแรงของปัญหาการเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิอากาศจะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ แต่จำนวนพื้นที่ที่มีแนวโน้มของการขาดแคลนน้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรกรรม และผลผลิตภาคการเกษตรเสียหายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญความเสียหายของพืชผลทางการเกษตรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และการค้าอาหารโลกมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ทำให้สินค้าเกษตรและอาหารที่ประเทศต่างๆ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการภายในประเทศ

(4) การกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

ประเทศต่างๆ สร้างมาตรการปกป้องผู้ประกอบการภายในประเทศมากขึ้น เช่น กฎ ระเบียบด้านการค้าและการลงทุน มาตรการทางการในรูปแบบที่ไม่ใช่ภาษี โดยมีมาตรการสิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการตอบโต้การทุ่มตลาดและการอุดหนุน เป็นต้น ในขณะเดียวกันก็แสวงหาโอกาสใหม่ๆ เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศตนเอง ส่งผลให้มีการเปิดการค้าการลงทุนเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกับประเทศในภูมิภาคเดียวกัน และกดดันให้ประเทศกำลังพัฒนาต้องมีพันธกรณีเกี่ยวกับการรับภาระที่เกิดขึ้นจากมาตรการดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

4.2 บริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมไทย

4.2.1 ด้านการผลิต

(1) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนชื้นมีผลทำให้โคนมได้รับผลกระทบจากอุณหภูมิที่ร้อนและความชื้นที่สูงอยู่เกือบตลอดปี ทำให้โคนมมีความเครียดจากความร้อนและความชื้นของอากาศ ลูกผสมโคนมที่มีสายเลือดพันธุ์โฮลสไตน์ฟรีเชียนกับโคพื้นเมืองของประเทศไทยเป็นโคนมที่เหมาะสมกับรูปแบบการเลี้ยงโคนมของเกษตรกรไทยมากกว่าที่จะเลี้ยงโคนมพันธุ์แท้

(2) ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตน้ำนมดิบในภาพรวมของประเทศไทยปี 2562 เฉลี่ยเท่ากับ 14.20 บาทต่อกิโลกรัม เป็นต้นทุนคงที่ประมาณร้อยละ 15.20 ต้นทุนผันแปรประมาณร้อยละ 84.80 ค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำนมดิบที่มีสัดส่วนสูงในต้นทุนการผลิต ได้แก่ ค่าอาหารหยาบและอาหารข้นมีสัดส่วนร้อยละ 63.72 และค่าแรงงานมีสัดส่วนร้อยละ 15.06 นอกจากนี้ประสิทธิภาพการจัดการฟาร์มโคนม ได้แก่ ศักยภาพการผลิตน้ำนมและการจัดการระบบสืบพันธุ์ในฟาร์มโคนมก็มีผลต่อต้นทุนการผลิตด้วย

(3) ขาดแคลนอาหาร/อาหารหยาดที่มีคุณภาพ

อาหารโคนมทั้งอาหารข้นและอาหารหยาดคุณภาพถือเป็นต้นทุนหลักของการเลี้ยงโคนม เมื่อมีการขาดแคลนและมีราคาสูงขึ้นตลอดเวลา หากโคนมได้กินอาหารไม่เพียงพอก็จะส่งผลให้ผลผลิตน้ำนมดิบลดลงจากที่ได้ในสภาวะปกติ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการเลี้ยงโคนม และทำให้เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีกำไรลดลง หากไม่มีการแก้ไขที่ถูกต้องอาจทำให้ผู้เลี้ยงโคนมขาดทุนได้ ฟาร์มขนาดเล็กอาจถึงขั้นต้องเลิกเลี้ยงโคนมในที่สุด

(4) คุณภาพน้ำนม

ปัญหาคุณภาพน้ำนมรายฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน เช่น ปริมาณเซลล์โซมาติกในน้ำนมดิบของถังนมรวมของสหกรณ์หรือศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบมีค่าสูง ปริมาณไขมันและของแข็งรวมในน้ำนมต่ำ ปริมาณแบคทีเรียทั้งหมดในน้ำนมและแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม (Coliform bacteria) ยังมีค่าที่สูงกว่ามาตรฐานที่ยอมรับได้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมักเริ่มต้นมาจากปัญหาในระดับฟาร์มของเกษตรกร เช่น ปัญหาเต้านมอักเสบที่เกิดจากการรักษาความสะอาดในขั้นตอนต่าง ๆ ของการรีดนมอุปกรณ์การรีดนมไม่ได้มาตรฐาน เช่น ความดันไม่ได้มาตรฐาน ตัวทำจังหวะเสียหาย ตลอดจนท่ออย่างเสื่อมคุณภาพ และการละลายไม่ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรค สำนักตรวจสอบคุณภาพสินค้าปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ รายงานว่าผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมรายฟาร์มในปีงบประมาณ 2562 ซึ่งเป็นผลการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์โคนมและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบที่ส่งตรวจวิเคราะห์เป็นประจำทุกเดือน จำนวน 212 แห่ง จาก 38 จังหวัด จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 265,613 ตัวอย่าง มีตัวอย่างร้อยละ 47 ของตัวอย่างทั้งหมดที่ส่งตรวจมีค่าเนื้อมันทั้งหมดมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 12.25 แต่อย่างไรก็ตาม องค์ประกอบเนื้อมันมีแนวโน้มที่ดีขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับ ดังนั้นเพื่อยกระดับองค์กรโคนมให้มีความเข้มแข็งและสนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการนี้หน่วยงานผู้รับผิดชอบจึงได้มีการวางแผนงาน/โครงการ ตามแนวทางยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการผลิตน้ำนมโคโดยตั้งเป้าหมายให้ฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP 100% ในปี 2565 และคุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยมีองค์ประกอบเนื้อมันสูงถึงร้อยละ 12.25 โดยดำเนินการยกระดับแบบเป็นขั้นบันได และหากเกษตรกรยังไม่สามารถเพิ่มถึงร้อยละ 12.25 ได้ก็จะมีแนวทางในการช่วยเหลือ อาทิ การพัฒนาการจัดการอาหารโคนม การจัดการระบบสืบพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนม การอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อพัฒนาฟาร์มโคนมให้ได้มาตรฐานหรือการจัดหาอาชีพอื่น ๆ ทดแทน เป็นต้น เมื่อมีระบบสหกรณ์เข้ามาช่วยกลุ่มเกษตรกรก็จะมีารรวมกลุ่มทำเกษตรแบบแปลงใหญ่ตามนโยบายของรัฐบาลว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ก็จะสามารถช่วยให้เกษตรกรมีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาไปสู่เป้าหมายได้

(5) การรับรองมาตรฐาน GAP ฟาร์ม เพื่อยกระดับฟาร์มโคนมให้มีความเข้มแข็งและสนับสนุนแหล่งเงินทุน ปัจจุบันมีฟาร์มโคนมที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP แล้วคิดเป็น 36 % จากปริมาณฟาร์มโคนมทั้งหมด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการจัดทำแผนยกระดับฟาร์มตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์มโคนม (Good Agricultural Practice: GAP) โดยมีเป้าหมายจำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565

(6) โรคระบาด

โรคปากและเท้าเปื่อย (Foot and mouth disease) ยังพบการเกิดโรคกระจายในทุกภูมิภาคพบการระบาดอยู่เป็นประจำจนถึงปัจจุบัน แม้จะมีการออกมาตรการเพื่อควบคุมและป้องกันมาากเพียงใด แต่ก็ไม่สามารถกำจัดโรคออกไปจากพื้นที่ได้ เนื่องจากมีปัจจัยอื่นอีกมากมายที่เกี่ยวข้องกับการเกิดโรคและการแพร่ของโรค เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ รูปแบบการเลี้ยง การขนย้ายสัตว์ รวมไปถึงความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับโรค การควบคุมป้องกัน และการจัดการเมื่อเกิดการระบาด

4.2.2 ด้านการตลาด

(1) ความตกลงการค้าเสรี

ประเทศไทยได้มีการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาคที่จัดทำร่วมกับอาเซียนและเริ่มมีผลบังคับใช้แล้ว 5 ฉบับ ได้แก่ อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียน-เกาหลี อาเซียน-อินเดีย และอยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ อาเซียน-ฮ่องกง และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (RCEP) สำหรับความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีของไทยที่เจรจาและมีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-ชิลี ไทย-อินเดีย (early harvest 83 รายการ) และไทย-เปรู (70% ของรายการสินค้า) และที่อยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ ไทย-ปากีสถาน ส่วนที่ยังเตรียมการเจรจา ได้แก่ ไทย-ตุรกี

การเปิดการค้าเสรี (FTA) กับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ส่งผลให้ประเทศออสเตรเลียได้รับโควตาการนำเข้านมผงเพิ่มขึ้น และภาชนะนำเข้านมผงและผลิตภัณฑ์นมลดลงตามข้อตกลง มีผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยตรง เนื่องจากประเทศคู่พันธมิตรทั้งสองเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์ที่มีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะนมผงซึ่งมีราคาถูกจะนำไปสู่การทดแทนน้ำนมดิบในโรงงานแปรรูป จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการปฏิเสธรับซื้อและปัญหามลพิษตลาดเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมจำต้องเลิกเลี้ยงไปในที่สุด หากระบบบริหารจัดการน้ำนมดิบภายในประเทศอ่อนแอ ดังนั้น รัฐบาลต้องรีบดำเนินการหาทางช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการเลี้ยงโคนมและสร้างความเข้มแข็งขององค์กร การรณรงค์ให้ประชาชนผู้บริโภคได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคนมโดยแสดงให้เห็นให้ผู้บริโภคได้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างนมโคแท้ และนมผงละลายน้ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและประเทศชาติ

(2) การนำเข้านมผง/FTA

ประเทศไทยนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมต่างๆ ในแต่ละปีเป็นจำนวนมาก นมผงขาดมันเนยเป็นผลิตภัณฑ์นมนำเข้าที่สำคัญ และยังคงมีสัดส่วนการนำเข้าสูงกว่าผลิตภัณฑ์นมนำเข้าอื่นๆ โดยนำเข้ามากกว่าประมาณร้อยละ 30 ของปริมาณนมและผลิตภัณฑ์นมนำเข้าทั้งหมด เพราะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม นมข้น ขนมหั่น ไอศกรีม โยเกิร์ต นมข้นหวาน เป็นต้น และต้นทุนการนำเข้ายังต่ำกว่าการใช้น้ำนมดิบและบริหารจัดการง่ายกว่า ส่งผลกระทบต่อปริมาณการรับซื้อน้ำนมดิบในประเทศ การเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบกับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จะต้องถูกดำเนินการในปี 2568

(3) การส่งออกโคนม

ในช่วงก่อนปี 2560 ไทยส่งออกแม่โคนมไปยังประเทศในกลุ่มอาเซียน หลังจากนั้น รูปแบบการส่งออกโคนมมีชีวิตเปลี่ยนเป็นการส่งออกพ่อพันธุ์ โดยปริมาณการส่งออกพ่อพันธุ์โคนม ปี 2561 จำนวน 631 ตัว โดยมีลาวเป็นคู่ค้าสำคัญ ในปี 2562 (ม.ค.-ธ.ค.) เปลี่ยนรูปแบบการส่งออกเป็นการส่งออกแม่โคนมเพศผู้และเมียจำนวน 152 ตัว และ ปริมาณการส่งออกน้ำเชื้อจำนวน 400 โด๊ส

(4) การบริโภคน้ำมัน

การเพิ่มปริมาณน้ำมันดิบสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปี 2558-2562 มีอัตราเพิ่มร้อยละ 2.99 ต่อปี โดยปี 2562 มีปริมาณการบริโภคน้ำมันเท่ากับ 1,225,220 ตัน ส่วนการบริโภค ปี 2563 คาดว่าความต้องการบริโภคน้ำมันจะเพิ่มขึ้น คิดเป็นปริมาณ 1,262,000 ตัน จากการที่หลายภาคส่วนร่วมกันรณรงค์การบริโภคน้ำมันของประชาชนในประเทศเพิ่มมากขึ้นและมีสร้างการรับรู้ผ่านโครงการ/แผนงานเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจและทราบถึงคุณประโยชน์ของการบริโภคน้ำมัน

(5) การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ปี 2562 ประเทศไทยมีประชากรทั้งหมด 66.55 ล้านคน เป็นผู้สูงอายุอายุ 60 ปีขึ้นไป เท่ากับ 11.13 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 16.73 ของประชากร กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้คาดการณ์ว่าภายใน ในปี 2568 ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) จะมีประมาณ 15 ล้านคน หรือเพิ่มขึ้นเกินร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด กล่าวคือจะมีผู้สูงอายุ 1 คน ในประชากรทุกๆ 5 คนการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยผู้สูงอายุ หน่วยงาน ECONOMIC INTELLIGENCE CENTER ธนาคารไทยพาณิชย์ ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคของผู้สูงอายุพบว่ามีความแตกต่างจากผู้สูงอายุในอดีตอย่างเห็นได้ชัด ผลสำรวจกลับพบว่าผู้สูงอายุไทยกว่าร้อยละ 60 มักจะออกไปทำกิจกรรมนอกบ้านอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และกิจกรรมหลักอันดับหนึ่งคือการออกไปซื้อของ ซื้ออาหาร ซื้อของใช้ในชีวิตรประจำวัน รองลงมาคือการออกไปพบปะสังสรรค์กับเพื่อนฝูงนอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมใส่ใจ ดูแลสุขภาพเพิ่มมากขึ้น

พอจะเห็นได้ว่าในอนาคตสังคมไทยสูงวัยมากขึ้น ความต้องการการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุสำหรับผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้น อันเป็นผลมาจากวิทยาการทางการแพทย์มีความก้าวหน้าที่ทันสมัยสามารถตรวจวินิจฉัยและบำบัดรักษาโรคได้ สารพัดโรค มีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อโรคภัยไข้เจ็บนานาชนิด รู้จักการดูแลสุขภาพ ร่างกายของตนเองด้วยวิธีการบริโภคอาหารหรือการเลือกรับประทานอาหารที่ดีมีประโยชน์ต่อ ร่างกาย จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพดี ไม่เจ็บป่วยได้ง่าย การได้รับอาหารบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อจะช่วยส่งเสริมให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดี การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิต โดยเฉพาะพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของคนไทยเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย เช่น การไม่บริโภคอาหารเข้า และการนิยมดื่มเครื่องดื่มเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อภาวะโภชนาการของประชาชน อาจก่อให้เกิด ภาวะทุพโภชนาการในกลุ่มคนวัยต่าง ๆ ที่ไม่เพียงแต่เป็นโรคขาดสารอาหารเท่านั้น แต่อาจมีภาวะโภชนาการเกินร่วมด้วย การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ ดังกล่าวนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลโภชนาการที่เป็น ปัจจุบันมากที่สุดเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหาโภชนาการ ตลอดจนใช้ในการควบคุมและกำกับงานด้านโภชนาการของประเทศไทย

(6) การเกิดโรคอุบัติใหม่ : โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 1 ปี 2563 หดตัวจากระยะเดียวกันปีก่อน โดยการแพร่ระบาดของ COVID-19 ส่งผลกระทบรุนแรงต่ออุปสงค์ทั้งต่างประเทศและในประเทศ โดยเฉพาะภาคการท่องเที่ยวที่หดตัวสูง ด้านการส่งออกสินค้าที่ไม่รวมทองคำหดตัวต่อเนื่อง เครื่องใช้การบริโภคภาคเอกชนแผ่วลงตามรายได้และความเชื่อมั่นที่ปรับลดลงมาก โดยมีเพียงการใช้จ่ายในหมวดสินค้าจำเป็นที่ยังขยายตัวได้ รายได้เกษตรกรหดตัวจากระยะเดียวกันปีก่อน ตามปริมาณผลผลิตที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง ด้านการผลิตภาคอุตสาหกรรม หดตัวสูงสูดนับตั้งแต่ช่วงมหาอุทกภัยปี 2554 ตามอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศที่อ่อนแอ สำหรับภาคบริการหดตัวแรงขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นผลจากมาตรการควบคุมโรคของหลายประเทศรวมถึงไทย ดังนั้นการจะแก้ไข

เศรษฐกิจไทยกลับมาขยายตัวที่ระดับศักยภาพได้อีกครั้งคงไม่สามารถพึ่งพาการกระตุ้นผ่านมาตรการการคลังระยะสั้นหรือการใช้นโยบายการเงินที่มีประสิทธิผลจำกัดในการรักษาโรคที่มาจากปัญหาเชิงโครงสร้างได้ปัญหาเชิงโครงสร้างจำเป็นต้องได้รับยาที่ถูกโรคหรือการผ่าตัดเศรษฐกิจไทยโดยต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขันให้พร้อมออกวิ่งในสนามอย่างแข็งแรงยามเมื่อเศรษฐกิจโลกกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เปิดเผยว่าภาวะเศรษฐกิจการเกษตรช่วงไตรมาส 1 ปี 2563 (มกราคม - มีนาคม 2563) หดตัวร้อยละ 4.8 เมื่อเทียบกับไตรมาส 1 ของปี 2562 โดยสาขาพืช สาขาประมง สาขาบริการทางการเกษตร หดตัวลง ขณะที่สาขาสัตว์ขยายตัว ร้อยละ 3.8 เป็นผลจากปริมาณความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรขยายการผลิตประกอบกับประเทศไทยมีการเฝ้าระวังควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด ตลาดต่างประเทศ มีความเชื่อมั่น โดยปริมาณน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น เนื่องจากการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ด้านอุตสาหกรรมโคนม ทางสมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทยรายงานว่า สาขาสัตว์ขยายตัว ร้อยละ 3.8 เป็นผลจากปริมาณความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นทำให้เกษตรกรขยายการผลิตประกอบกับประเทศไทยมีการเฝ้าระวัง ควบคุมโรคระบาดอย่างเข้มงวด ตลาดต่างประเทศ มีความเชื่อมั่น โดยปริมาณน้ำมันดิบเพิ่มขึ้น เนื่องจากการบริหารจัดการฟาร์มที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต แต่ในช่วงการระบาดของโรคโควิด19 อุตสาหกรรมนมได้รับผลกระทบเนื่องจาก มีข้อจำกัดในช่องทางการจำหน่าย ทั้งในประเทศ และส่งออก รวมทั้งจำนวนนักท่องเที่ยวลดลง ทำให้มีการปิดร้านค้าและโรงแรมคาดว่าจะยอดการลดลงในช่วงครึ่งแรกของปี2563 และค่อยๆ ดีขึ้นในครึ่งหลังของปี นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่ออย่างมากกับภาคเกษตรกร และองค์กรโคนม เนื่องจากผู้บริโภคชะลอการใช้จ่ายในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้มีการชะลอการรับซื้อผลผลิตของผู้ประกอบการนม ส่งผลให้ปริมาณผลผลิตน้ำมันโคออกมาเกินความต้องการบริโภค ซึ่งหน่วยงานเกี่ยวข้องจะต้องเร่งดำเนินการหามาตรการแก้ไขทั้งระยะสั้นและระยะยาวต่อไป

4.2.3 ด้านเกษตรกร/องค์กรโคนม

(1) เกษตรกรเลี้ยงโคนม

การเลี้ยงโคนมในปัจจุบันกำลังประสบต่อปัญหาหลายด้าน ได้แก่ ต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ขาดแคลนแรงงาน และอาหารสัตว์มีราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกษตรกรประสบปัญหาขาดทุน รวมทั้งปัญหาการขาดทายาทสืบทอดเลี้ยงโคนม เนื่องจากคนรุ่นใหม่เห็นว่าอาชีพการเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพที่เหนื่อยเกษตรกรจำนวนมากจึงเลิกเลี้ยงโคนม

(2) ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้การเลี้ยงโคนมไม่ประสบความสำเร็จ

- 1) การจัดการฝูงโค และ ขนาดของฝูงโคไม่เหมาะสม
- 2) โรคและโรคระบาด
- 3) ความเสี่ยงจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วมหรือภาวะภัยแล้งมีผลกระทบทำให้ผลผลิตฟีดอาหารสัตว์ได้รับความเสียหายและขาดแคลนส่งผลให้ราคาอาหารสัตว์ปรับตัวสูงขึ้น
- 4) เกษตรกรขาดความอดทนในการเลี้ยงและขาดความรู้ในการแก้ไขปัญหา
- 5) ปัจจัยการผลิตมีราคาสูงขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านอาหารโคนมราคาสูงและขาดแคลนอาหารหยาบคุณภาพดี รวมทั้งประสิทธิภาพการจัดการฟาร์มโคนม ได้แก่ ศักยภาพการผลิตน้ำนมและการจัดการระบบสืบพันธุ์ต่ำกว่ามาตรฐาน
- 6) ปัญหาด้านแรงงาน เนื่องจากขาดแคลนแรงงานและขาดแผนรองรับกรณีไม่มีแรงงาน
- 7) ขาดแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการฟาร์ม

(3) องค์กรโคนมขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

สหกรณ์โคนมมีหน้าที่ดำเนินธุรกิจที่ช่วยเหลือสมาชิกในการประกอบอาชีพ เช่น ด้านการส่งเสริมอาชีพ ด้านการจัดหาอาหารหรืออุปกรณ์ บริการสมาชิกในราคายุติธรรมเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและด้านการรวบรวมผลผลิตของสมาชิก หรือเป็นผู้ดำเนินการในการจัดหาตลาดให้กับสมาชิก โดยทำหน้าที่รวบรวมน้ำนมดิบจำหน่ายให้โรงงานแปรรูป ยังขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน

5. บทสรุป

โลกในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมโคนมหลายประการ คือ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อความสมดุลของนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะปัญหาอุณหภูมิของโลกสูงขึ้น การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร การแข่งขันระหว่างพืชพลังงานกับพืชอาหาร รวมทั้งการลดลงของพื้นที่เพาะปลูกเนื่องจากการพัฒนาเข้าสู่ความเป็นเมืองอย่างรวดเร็วและการแย่งยึดที่ดินของกลุ่มประเทศผู้นำเข้าอาหารที่ต้องการสร้างหลักประกันความมั่นคงทางอาหารด้วยการมุ่งไปใช้ที่ดินในประเทศอื่นๆ เพื่อผลิตอาหารกลับประเทศตนหรือส่งออกไปยังประเทศอื่นๆ ก่อให้เกิดปัจจัยด้านการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษี เช่น สิ่งแวดล้อม มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช (SPS) การทุ่มตลาดและการอุดหนุน แต่อย่างไรก็ตามยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เป็นโอกาสคือ ความต้องการอาหารสูงขึ้น เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนชนชั้นกลาง และอิทธิพลวัฒนธรรมบริโภคนิยมจากตะวันตกส่งผลให้ความต้องการบริโภคน้ำนมของประเทศต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทำให้จำนวนโคนมผลผลิตน้ำนมดิบและการผลิตนมผงไขมันเนยในประเทศผู้ผลิตที่สำคัญของโลกมีอัตราเพิ่มขึ้นเช่นกัน

สำหรับประเทศไทยยังคงประสบปัญหาจากสภาพภูมิอากาศที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเพิ่มศักยภาพการผลิตน้ำนมให้ได้ น้ำนมตามมาตรฐานสายพันธุ์ และปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ทั้งในเรื่องการระบาดของโรคปากและเท้าเปื่อยรวมทั้งโรคเต้านมอักเสบ นอกจากนี้ ยังมีความท้าทายที่กระทบต่ออุตสาหกรรมโคนม ได้แก่ การขาดผู้สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนม ขาดมาตรการรองรับภาวะความเสี่ยงจากการเลี้ยงโคนม สหกรณ์ขาดความเข้มแข็งในการประกอบธุรกิจโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งขีดความสามารถในการแข่งขันหลังจากการเปิดการค้าเสรีเต็มรูปแบบแล้ว

บทที่ 2

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม

1. เหตุผลความจำเป็นการจัดทำแผนปฏิบัติการโคนมและผลิตภัณฑ์นม

การพัฒนาโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานของประเทศไทย ยังประสบปัญหาตั้งแต่ต้นน้ำไปถึงปลายน้ำ เริ่มต้นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมยังคงพบกับปัญหาด้านทุนการผลิตโดยเฉพาะค่าอาหารสัตว์ที่สูงขึ้น ขาดแคลนแรงงาน ผลผลิตและคุณภาพน้ำนมต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด โรคเต้านมอักเสบและโรคปากและเท้าเปื่อยยังเกิดปัญหาเป็นระยะ ส่งผลกระทบต่อเนื้อไปยังศูนย์รวบรวมน้ำนมโคและสหกรณ์ ที่ต้องรับภาระในการบริหารจัดการธุรกิจน้ำนมโคของสมาชิก เพื่อจัดการน้ำนมให้ได้คุณภาพดีตามเกณฑ์กำหนดของผู้ประกอบการแปรรูปน้ำนม รวมทั้งการแข่งขันในการเลือกบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภคและการนำเข้านมผงขาดมันเนยและผลิตภัณฑ์นมที่จะปลดภาษีในปี 2553 เป็นต้นไป จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม เพื่อเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทยอย่างเป็นระบบ

แต่อย่างไรก็ตามยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2555-2560 ไม่ได้ถูกนำมาใช้เนื่องจากประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ยุทธศาสตร์ฉบับดังกล่าวจึงไม่ได้รับการพิจารณาคณะกรรมการ นโยบายโคนมและผลิตภัณฑ์นมได้มีคำสั่งคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมที่ 4/2559 ลงวันที่ 21 เมษายน 2559 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560 – 2569 ประกอบด้วย อนุกรรมการจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโคนม มีอธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นประธานอนุกรรมการ เนื่องจากยุทธศาสตร์โคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560-2569 ยังไม่ได้ความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ต่อมา คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม มีคำสั่ง ที่ 1/2562 ลงวันที่ 11 กรกฎาคม 2562 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม โดยได้ปรับปรุงองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ภายใต้คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่จำนวน 4 คณะ โดยมีคณะที่ (3) คือ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการดำเนินการจัดทำแผนและโครงการ กำหนดนโยบายการรณรงค์บริโภคนม และได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานทบทวนยุทธศาสตร์โคนมและผลิตภัณฑ์นม ปี 2560-2569 โดยมีหน้าที่ทบทวนปรับปรุง ยุทธศาสตร์โคนมและผลิตภัณฑ์นมเป็นแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และสถานการณ์ปัจจุบัน

2. แนวคิดและหลักการในการจัดทำแผนปฏิบัติการ

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2564-2570) จัดทำขึ้นภายใต้สภาพปัญหาและผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโคนมในบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมโลก เปรียบเทียบกับบริบทการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมโคนมไทย โดยใช้แนวคิดและหลักการในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง หลักเศรษฐกิจชุมชน กรอบแนวคิด Thailand 4.0 และหลักประกันความเสี่ยงเชื่อมโยงความสอดคล้องของแผนยุทธศาสตร์กับกรอบแนวคิดและนโยบายอื่น ๆ อาทิ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 นโยบาย Thailand 4.0 นโยบายของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและปศุสัตว์ ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ระยะ 5 ปี (2561-2565) นโยบายยกระดับนมโรงเรียนให้ได้มาตรฐานสากล และความตกลงการค้าเสรี

1) ศาสตร์พระราชา : ศาสตร์การพัฒนายั่งยืน

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี กล่าวในรายการ “ศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย วันศุกร์ที่ 21 ตุลาคม 2559 เวลา 20.15 น. โดยสรุปดังนี้ “พระราชดำริ” คือแนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือ คำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงาน และ “พระราชจริยวัตร” คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ปวงชนชาวไทย ซึ่งจะยังคงอยู่คู่แผ่นดินตลอดไปพระองค์ได้ทรง “พูดให้ได้คิด สอนให้เกิดปัญญาและทำให้เห็นประจักษ์” ด้วยพระองค์เองตลอดระยะเวลา 70 ปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ “ศาสตร์พระราชา” ที่ได้รับการยกย่องในระดับโลกและสอดคล้องกับ “วาระของโลก” คือเป้าหมาย “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ขององค์การสหประชาชาติ (SDG 2030) ได้แก่ “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยมากกว่า 40 ปีแล้ว

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้นต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐาน กล่าวคือเงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ และเงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตผลที่คาดว่าจะได้รับคือการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมความรู้และเทคโนโลยี

นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา ได้กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงเปรียบเทียบ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เหมือน “เสาเข็ม” ที่เป็นรากฐานแห่งความมั่นคง ประกอบด้วย การมีความคิดแบบพอเพียง ไม่โลภ และมีความรู้คู่คุณธรรม ความรู้แบ่งได้เป็น 3 อย่างคือ ความรู้ของชาวบ้าน หรือปราชญ์ชาวบ้าน ความรู้จากศาสตร์พระราชา ตามโครงการพระราชดำริต่างๆ หรือตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และความรู้ใหม่ๆ ซึ่งที่ต้องใฝ่รู้ นอกจากนี้ ต้องมีผู้นำที่มีคุณธรรม ถ้ามีครบทั้งหมดนี้จะประสบความสำเร็จในการพัฒนาที่ยั่งยืน จากหลักการแนวคิดดังกล่าว จึงนำ ศาสตร์พระราชา : ศาสตร์การพัฒนายั่งยืน มาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาโคนมและผลิตภัณฑ์นมปี 2560-2569

2) หลักเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชน คือ กิจกรรมเศรษฐกิจ ทั้งภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ที่คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของ “ศักยภาพของท้องถิ่น” หรือ “ทุนในชุมชน” ได้แก่ เงินทุน แรงงาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น พืชพันธุ์สัตว์ วัตถุ ที่ดิน แหล่งน้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ สภาพภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ ฯลฯ

เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน คือ เพื่อพัฒนาศักยภาพตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยใช้กิจกรรมเศรษฐกิจสร้าง “กระบวนการเรียนรู้” ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งตนเองได้ ในขณะเดียวกันยังมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ หรืออีกนัยหนึ่ง เพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างบูรณาการ

แนวทางปฏิบัติประกอบด้วย สร้างเวทีการเรียนรู้ เช่น เวทีประชาคมตำบล/อำเภอ ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดชุมชน ฯลฯ วิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่น (ทุนในชุมชน) วางแผนพัฒนา “เศรษฐกิจแบบพอเพียง” ตามขั้นตอนของ “ทฤษฎีใหม่” ส่งเสริมการรวมกลุ่ม (กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์) และการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชนพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป การบรรจุหีบห่อ การสิ่งแวดล้อม ฯลฯ พัฒนาระบบตลาด เช่น ตลาดในท้องถิ่น สร้างเครือข่ายผู้ผลิต-ผู้บริโภค เชื่อมโยงผู้ผลิตกับตลาดในเมือง/โรงงาน อุตสาหกรรมการเกษตร เป็นต้นเน้นการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนท้องถิ่นพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารเพื่อใช้ช่วยตัดสินใจในการทำธุรกิจชุมชนและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนสู่สังคมในวงกว้าง

3) Thailand 4.0

แนวคิดหลักคือ ปรับเปลี่ยนการผลิตที่เน้น Production base เป็นการผลิตแบบ Value base ด้วยนวัตกรรม สร้างสรรค์โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนการสร้างการแข่งขันจากภายใน (Strength from Within) มีหลักการที่ต้องขับเคลื่อนไปพร้อมๆกันคือการยกระดับนวัตกรรม (Innovation Driven Proposition) ของทุกภาคส่วนในประเทศการสร้างสังคมที่มีจิตวิญญาณของความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur Driven Proposition) และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย

(Community Driven Proposition) และกลไกในการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงภายนอก (Connect to the World) ด้วยการผนวกเศรษฐกิจภายในประเทศกับเศรษฐกิจภูมิภาคเข้าด้วยกัน ซึ่งจะเห็นภาพของ ASEAN ในภาพใหญ่ และ CLMVT ในภาพที่เล็กลงมาสอดคล้องกับแนวคิด "CLMVT As Our Home Market" ที่รัฐบาลชุดนี้กำลังผลักดัน ผ่านการเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิดทั้งในระดับรัฐบาลกับรัฐบาล ธุรกิจกับธุรกิจ และประชาชนกับประชาชนสุดท้ายเป็นการเชื่อมโยง Regional กับ Global Economy ขยายความเชื่อมโยงและเรียวร้อย ASEAN เข้าด้วยกันเพื่อเป็นพลังต่อรองกับส่วนอื่นๆของประชาคมโลกผ่านบทบาทในมิติทางภูมิรัฐศาสตร์และภูมิเศรษฐศาสตร์ของภูมิภาคแห่งนี้

4) หลักประกันความเสี่ยง

การประกันภัยเป็นการกระทำของบุคคลหมู่หนึ่ง ทำการโอนความเสี่ยงภัยของสมาชิกแต่ละคนเพื่อที่จะกระจายไปยังสมาชิกผู้ที่ได้รับความเสียหายทุกคนหรือเฉลี่ยความเสี่ยงภัยร่วมกันสมาชิกทุกคนที่ประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ จะต้องจ่ายเงินที่เรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้กับกองทุน และเมื่อมีสมาชิกเคราะห์ร้ายหรือได้รับความเสียหายตามที่กำหนด คนนั้นจะได้รับการชดเชยจากเงินกองกลางตามจำนวนที่ตกลง โดยมีบริษัทประกันภัยเป็นผู้จัดการกองทุน

3. ความสอดคล้องของแผนปฏิบัติการกับกรอบแนวคิดและนโยบายอื่น ๆ

3.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

(1) ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580)

เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 ได้เผยแพร่ประกาศพระราชโองการโปรดเกล้าฯ เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) ซึ่งมีวิสัยทัศน์ประเทศไทย คือ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า“มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นั้น

สาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศไทยสามารถยกระดับการพัฒนาให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และเป้าหมายการพัฒนาประเทศข้างต้น จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศระยะยาวที่จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายในและภายนอกประเทศในทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ ภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการของประเทศได้รับการพัฒนายกระดับไปสู่การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่ม และพัฒนาเทคโนโลยีที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจใหม่ที่จะสร้างและเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ เพื่อยกระดับฐานรายได้ของประชาชนในภาพรวมและกระจายผลประโยชน์ไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม คนไทยได้รับการพัฒนาให้เป็นคนดี เก่ง มีวินัย คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม และมีศักยภาพในการคิดวิเคราะห์ สามารถ “รู้ รับ ปรับใช้” เทคโนโลยีใหม่ได้อย่างต่อเนื่อง สามารถเข้าถึงบริการพื้นฐาน ระบบสวัสดิการ และกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาของยุทธศาสตร์ชาติ จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ “ประชารัฐ” โดยประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

(2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 กำหนดวิสัยทัศน์ทิศทางการพัฒนาที่มุ่งสู่การเปลี่ยนผ่านประเทศไทยจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่มีรายได้สูง มีความมั่นคง และยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ระยะยาว “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” ของประเทศกำหนดเป้าหมายเป็นประเทศรายได้สูงที่มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมเป็นศูนย์กลางด้านการขนส่งและโลจิสติกส์ของภูมิภาคสู่ความเป็นชาติการค้าและบริการ (Trading and Service Nation) เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัย แหล่งอุตสาหกรรมสร้างสรรค์และนวัตกรรมสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย (1) ยึดหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” (2) ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” (3) ยึด “วิสัยทัศน์ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี” มาเป็นกรอบของวิสัยทัศน์ประเทศไทยในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (4) ยึด “เป้าหมายอนาคตประเทศไทยปี 2579” เป็นกรอบการกำหนดเป้าหมายที่จะบรรลุใน 5 ปีแรก และเป้าหมายในระดับย่อยลงมา ควบคู่กับกรอบเป้าหมายที่ยั่งยืน และ (5) ยึดหลักการนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจังใน 5 ปี

วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ประกอบด้วย (1) เพื่อวางรากฐานให้คนไทยเป็นคนมีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ตลอดจนเป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (2) เพื่อให้คนไทยมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพ รวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ (3) เพื่อให้เศรษฐกิจเข้มแข็ง แข่งขันได้ มีเสถียรภาพและมีความยั่งยืน (4) เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ (5) เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และมีการทำงานเชิงบูรณาการ (6) เพื่อให้มีการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค และ (7) เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ได้อย่างสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

เป้าหมายรวม ประกอบด้วย (1) คนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ (2) ความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้และความยากจนลดลง (3) ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ (4) ทunesทางธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมสามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (5) มีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตยและเพิ่มความเชื่อมั่นของนานาชาติต่อประเทศไทย และ (6) มีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส ตรวจสอบได้ กระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมจากประชาชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ มี 10 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ 2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม 3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน 4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคงและยั่งยืน 6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย 7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ 8) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม 9) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ 10) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

(3) นโยบายรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

สืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้แบ่งแนวทาง การพัฒนาและแก้ไข ปัญหาของประเทศไว้ 3 ระยะด้วยกัน คือ ระยะแรก มุ่งแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น รวมถึงยุติการใช้กำลังและอาวุธ ร้ายแรงในการก่อเหตุความรุนแรง ตลอดจนการแก้ไขปัญหาในการหยุดชะงักของการบริหารประเทศที่ชาติรัฐบาลในช่วง ระยะ 6 เดือน เพื่อให้ประเทศกลับสู่สภาวะปกติโดยเร็ว ส่วนในระยะที่สอง หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับชั่วคราว จะมีการจัดตั้งสภานิติบัญญัติแห่งชาติ การจัดตั้งคณะรัฐมนตรี และเสนอร่าง พรบ.งบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. 2558 รวมทั้งการจัดตั้งสภาปฏิรูปแห่งชาติ และคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อวางรากฐานและทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะยาว และระยะที่สาม คือ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร และมีการจัดการเลือกตั้ง เพื่อให้เกิดเสถียรภาพความ มั่นคงทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการต่างประเทศ ต่อไป

จากภาระดังกล่าวทางรัฐบาลจึงได้แถลงนโยบาย 11 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศต่อไป ในอนาคต ประกอบไปด้วย 1) การปกป้องเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ 2) การรักษาความมั่นคงของประเทศ 3) การลด ความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ 4) การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม 5) การยกระดับคุณภาพบริการด้านสาธารณสุข และสุขภาพของประชาชน 6) การเพิ่มศักยภาพทาง เศรษฐกิจของประเทศ 7) การส่งเสริมบทบาทและใช้โอกาสในประชาคมอาเซียน 8) การพัฒนา และส่งเสริมการใช้ประโยชน์ จากวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม 9) การรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากร และการสร้าง สมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน 10) การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและ การป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ และ 11) ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย พ.ศ. 2558 - 2563 "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" เพื่อกำหนดทิศ ทางการพัฒนาประเทศ ในระยะ 5 ปี โดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้กำชับให้ทุกฝ่ายนำไปใช้ขับเคลื่อน เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายเพื่อผลักดันให้เห็นผลออกมาเป็นรูปธรรม และเพื่อวางแนวทางการพัฒนาและปฏิรูปให้เกิดความ ต่อเนื่อง พร้อมกับตอบโจทย์ การวางรากฐานอนาคตที่ดีให้กับลูกหลานในอนาคตได้ โดยสามารถอธิบายเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านความมั่นคง มีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากของประเทศ ส่งเสริม การสร้างเสถียรภาพ ภายในประเทศประกอบกับเพื่อช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอกประเทศ พร้อมทั้งสร้างความมั่นคงทางอธิปไตย ของประเทศให้มีความเชื่อมั่นสำหรับต่างชาติ รวมถึงปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นเสาหลักของประชาชน และเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยทั้งจากภายนอกและภายในไม่ว่าจะเป็นมิติทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อม

ด้านความมั่งคั่ง มีเป้าหมายเพื่อยกระดับประเทศให้มีการเปลี่ยนแปลงจากประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปเป็น ประเทศที่มีรายได้สูง โดยเริ่มต้นจากการลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ภายในประเทศ สร้างความเท่าเทียมในการถือครอง และใช้ทรัพยากรภายในประเทศ รวมถึงการสร้างโอกาสให้ประเทศเป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อทางการคมนาคมขนส่งทั้งทาง ถนน ระบบราง ทางอากาศ และทางน้ำ ตลอดจน ดึงภาคเอกชนทั้งภายในและภายนอกประเทศมาร่วมลงทุนในโครงการ ต่างๆ ของทางภาครัฐให้มากขึ้น และการพัฒนาความมั่นคงด้านทุนมนุษย์เป็นหลักเพื่อเป็นรากฐานมั่นคงให้กับประเทศต่อไป

ด้านความยั่งยืน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีความเจริญทั้งทางรายได้ คุณภาพชีวิต ควบคู่ ไปกับการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการปฏิรูปกฎหมายให้มีความสอดคล้องและคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้

เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างสมดุล ซึ่งเป็นการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้เพื่อให้สังคมกับสิ่งแวดล้อมสามารถรวมอยู่กันอย่างมีเสถียรภาพ

(4) นโยบาย Thailand 4.0

นโยบาย Thailand 4.0 เป็นโมเดลการพัฒนาประเทศที่มุ่งเสริมศักยภาพและสร้างโอกาสสู่ “การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยด้วยนวัตกรรม” (Value-Based Economy) เป็นการสร้างความเข้มแข็งจากภายใน ด้วยการนำความหลากหลายเชิงชีวภาพและเชิงวัฒนธรรมมาเป็นความได้เปรียบแข่งขัน และปรับเปลี่ยนวิธีการจากทำมากได้น้อยไปสู่การทำน้อยได้มากนั่นคือเปลี่ยนจากโครงสร้างเศรษฐกิจอุตสาหกรรมเพิ่มมูลค่า (Value Added) ไปสู่การสร้างมูลค่า (High Value) ด้วยวิทยาการความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งจะช่วยยกระดับให้ประเทศมีรายได้สูงขึ้น ด้วยอาศัยกลไกขับเคลื่อนผ่านการสร้างและยกระดับผลิตภาพ โดยมุ่งเน้นองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และปัญญาอย่างแท้จริง ตลอดจนอาศัยแนวทางให้ประเทศเติบโต ในลักษณะกระจายตัว รวมทั้งอาศัยกลไกขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง อันหมายถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพเสมอกัน และอาศัยกลไกการขับเคลื่อนที่เน้นความตระหนักและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

แนวทางการพัฒนา Thailand 4.0 จะเป็นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาประเทศ ทั้งด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ และการปฏิบัติงานของภาครัฐให้มีความรวดเร็วและคล่องตัวมากยิ่งขึ้น เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยหลุดพ้นกับดักประเทศรายได้ปานกลางที่ประสบอยู่ในขณะนี้ และเป็นแนว ทางลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้ในสังคมไทย รวมถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของประชาชนที่ยังไม่ทั่วถึง ตลอดจนยกระดับประเทศให้เป็นประเทศที่มีรายได้สูง และเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วลำดับต่อไป ทั้งนี้ ในปัจจุบันประเทศไทยยังติดอยู่ในโมเดลเศรษฐกิจแบบ “ทำมาก ได้น้อย” จึงต้องการปรับเปลี่ยนเป็น “ทำน้อย ได้มาก” เปลี่ยนจากการผลิตสินค้า “โภคภัณฑ์” ไปสู่สินค้าเชิง “นวัตกรรม” อาทิ การพัฒนาภาคอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ซึ่งทำให้ด้านการเกษตรต้องเปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นในเรื่องการบริหารจัดการและใช้เทคโนโลยีหรือ Smart Farming โดยเกษตรกรจะร่ำรวยขึ้น และเปลี่ยนเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ เปลี่ยนจาก SMEs แบบเดิมไปสู่การเป็น Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง เปลี่ยนจากรูปแบบบริการแบบเดิมซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่บริการที่มีมูลค่าสูง และเปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้และทักษะสูง เป็นต้น โมเดล Thailand 4.0 เป็นกรอบแห่งการพัฒนาเพื่อตอบวิสัยทัศน์ “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”

การพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล “ไทยแลนด์ 4.0” จำเป็นต้องใช้แนวทางสามพลังประชารัฐเป็นตัวการขับเคลื่อน โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ภาคการเงินการธนาคาร ภาคประชาชน ภาคสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยและสถาบันวิจัยต่างๆ ร่วมกันระดมความคิด ผนึกกำลังกันขับเคลื่อน ผ่านโครงการ บันทึกความร่วมมือ กิจกรรม หรือ งานวิจัยต่างๆ โดยการดำเนินงานของประชารัฐกลุ่มต่างๆ อันได้แก่ กลุ่มที่ 1 การยกระดับนวัตกรรมและผลิตภัณท์การปรับแก้กฎหมายและกลไกภาครัฐ การพัฒนาคลัสเตอร์ภาคอุตสาหกรรมแห่งอนาคต และการดึงดูดการลงทุน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน กลุ่มที่ 2 การพัฒนาการเกษตรสมัยใหม่และการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและประชารัฐ กลุ่มที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยว การสร้างรายได้ และการกระตุ้นการใช้จ่ายภาครัฐ กลุ่มที่ 4 การศึกษาพื้นฐานและพัฒนาผู้นำ (โรงเรียนประชารัฐ) รวมทั้งการยกระดับคุณภาพวิชาชีพ และกลุ่มที่ 5 การส่งเสริมการส่งออกและการลงทุนใน

ต่างประเทศ รวมทั้งการส่งเสริมกลุ่ม SMEs และผู้ประกอบการใหม่ (Start Up) ซึ่งแต่ละกลุ่มกำลังวางระบบและกำหนดแนวทาง ในการขับเคลื่อนนโยบายอย่างเข้มข้น (บวร เทสารินทร์, 2559)

(5) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ

คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแต่ละด้านได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบ และเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ให้ความเห็นชอบและประกาศในราชกิจจานุเบกษา แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุ เป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติมีทั้งสิ้น 23 ประเด็นแผนแม่บท ซึ่งจะมีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐ ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณต้องสอดคล้อง กับแผนแม่บทซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติโดยแผนแม่บทดังกล่าว ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแผนแม่บทประเด็นการเกษตร ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับการผลิต ให้เข้าสู่คุณภาพมาตรฐานความปลอดภัย การใช้ประโยชน์จากความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของสินค้าเกษตร รวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพในแต่ละพื้นที่ การพัฒนาสินค้าเกษตรและการแปรรูปสินค้าเกษตร เพื่อสร้างมูลค่า และคุณค่าให้กับสินค้าเกษตร การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ในการผลิตและการจัดการฟาร์ม นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศของภาคเกษตรเพื่อเสริมสร้างให้การพัฒนา มีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง โดยประเด็นการพัฒนาการเกษตรได้กำหนด 2 เป้าหมาย คือ 1) อัตราการ ขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร และ 2) ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตรเพิ่มขึ้น (เฉลี่ยร้อยละ) และกำหนดตัวชี้วัด 1) อัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศสาขาเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ)และ 2) ผลิตภาพการผลิตของภาคเกษตร (เฉลี่ยร้อยละ) โดยมีประเด็นการพัฒนาการเกษตรประกอบด้วย 6 แผนย่อย มีสาระสำคัญ แนวทางการพัฒนาเป้าหมายและตัวชี้วัด ดังนี้

- แผนย่อยเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

การพัฒนาและต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นซึ่งครอบคลุมสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะพื้นที่ สินค้าจากภูมิปัญญา ท้องถิ่นของไทย สินค้าศิลปาชีพ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ รวมถึงสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และพืชผลเกษตร และผลไม้เขตร้อน โดยการนำจุดเด่นของอัตลักษณ์พื้นถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาใช้ในการผลิตและ จำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีมูลค่าเพิ่มสูง รวมทั้งสินค้าที่ได้รับการรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ซึ่งมีความโดดเด่นจากทำเลที่ตั้งในเขตโซนร้อน และความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรของไทยในแต่ละพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ และนำมาผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

- แผนย่อยเกษตรปลอดภัย

ผลจากกฎกติกาการค้าระหว่างประเทศและกระแสการบริโภคที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยอาหารทำให้การผลิตสินค้าเกษตรต้องมีการปรับตัวให้เข้าสู่ระบบคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของอาหารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดีต่อสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่ที่มีคุณภาพและความปลอดภัย

- แผนย่อยเกษตรชีวภาพ

การพัฒนาและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มจากเกษตรชีวภาพซึ่งครอบคลุมการทำเกษตรที่อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกษตรชีวภาพ ปลอดภัยพิษ และคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เพื่ออนุรักษ์พันธุ์พันธุ์ และผลิตอาหารที่ปลอดภัยจากสารพิษ และเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ ในการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรด้วยกระบวนการทางชีวภาพ เพื่อนำไปสู่ผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าสูง

- แผนย่อยเกษตรแปรรูป

การสร้างมูลค่าโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการผลิตและแปรรูป สินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่อุปทาน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ตลอดจนมีการสนับสนุนต่อยอดไปสู่ สินค้าเกษตรขั้นสูงที่มีคุณค่าเฉพาะ และผลิตภัณฑ์คุณภาพสูง

- แผนย่อยเกษตรอัจฉริยะ

การพัฒนาศักยภาพการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยอาศัยเทคโนโลยี และนวัตกรรมเกษตรในรูปแบบต่างๆ รวมถึงการใช้และ การเข้าถึงเทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีดิจิทัลและระบบ ข้อมูลสำหรับวางแผนการผลิตเพื่อพัฒนาเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรอัจฉริยะที่สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้พัฒนาไปสู่ รูปแบบฟาร์มอัจฉริยะ

- แผนย่อยระบบนิเวศการพัฒนาการเกษตร

เพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและ ภาคเกษตรมีการปรับตัวไปสู่กระบวนการผลิตที่มีคุณภาพมาตรฐาน และสร้าง มูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อให้มี การเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องและเข้มแข็ง จึงต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมระบบนิเวศของ ภาคเกษตรในด้านต่างๆ

(6) แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 เมษายน 2561 สรุปสาระสำคัญของแผนการ ปฏิรูปประเทศ 11 ด้าน มีดังนี้

- **ด้านการเมือง** ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักยอมรับความเห็นที่แตกต่างพรรคการเมืองดำเนินกิจกรรมโดยเปิดเผย ตรวจสอบได้ นักการเมืองปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธี

- **ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน** องค์กรภาครัฐเปิดกว้างและเชื่อมโยงข้อมูลกัน กะทัดรัด แต่แข็งแรง ท างานเพื่อ ประชาชนโดยเชิงพื้นที่เป็นหลัก จัดระบบบริหารและบริการให้เป็นดิจิทัล จัดระบบบุคลากร ให้มีมาตรฐานกลาง มีคุณธรรม และจริยธรรม และสร้างวัฒนธรรมต่อต้านการทุจริต

- **ด้านกฎหมาย** ให้กฎหมายดีและเป็นธรรมสอดคล้องกับหลักนิติธรรมเป็นเครื่องมือส่งเสริม การพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการกฎหมายอย่างเหมาะสม มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถเข้าถึงกฎหมายได้ โดยง่าย และมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องและเป็นธรรม

- **ด้านกระบวนการยุติธรรม** ให้ทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีกลไกช่วยเหลือ ประชาชนโดยเสมอภาค บังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พัฒนาระบบสอบสวนคดีอาญาที่มีการตรวจสอบและถ่วงดุล ระบบนิติวิทยาศาสตร์มี มาตรฐาน และกระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันของประเทศ

- **ด้านเศรษฐกิจ** มีผลิตภาพและความสามารถในการแข่งขันในระดับประเทศสูงขึ้น มีการเติบโต อย่างครอบคลุมทุก ภาคส่วนอย่างยั่งยืน มุ่งเน้นการใช้ระบบมาตรฐานและนวัตกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจของประชาชน และสถาบันทางเศรษฐกิจมีสมรรถนะสูงขึ้น

- **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการรักษา พื้นฟูและยั่งยืนเป็น รากฐานในการพัฒนาประเทศ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทั้งทรัพยากร ทางบก (ป่าไม้และสัตว์ ป่า ดิน แร่) ทางน้ำทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม

-ด้านสาธารณสุข ระบบบริการปฐมภูมิมีความครอบคลุม ระบบสุขภาพของประเทศไทยมีเอกภาพ กระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แต่ละพื้นที่ และประชาชนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิตที่ดีบนหลักการ สร้างนาซ่อม และผู้ที่อาศัยในประเทศไทยมีโอกาสดำเนินการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น

-ด้านสื่อสารมวลชนเทคโนโลยีสารสนเทศ คุณภาพระหว่างเสรีภาพของการทำหน้าที่ของสื่อบนความรับผิดชอบต่อสังคม การกำกับที่มีความชอบธรรม และการใช้พื้นที่ดิจิทัลเพื่อการสื่อสารอย่างมีจรรยาบรรณ การรับรู้ของประชาชน และสื่อเป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลูกฝังทัศนคติที่ดี

-ด้านสังคม คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก ภาครัฐมีข้อมูลและสารสนเทศ ด้านสังคมที่บูรณาการ และให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการชุมชนได้ด้วยตนเอง

-ด้านพลังงาน ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและการยอมรับของ ประชาชน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีและการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้การบริหารจัดการด้านพลังงานมีธรรมาภิบาล มีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานพลังงาน และการลงทุนในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านพลังงาน

-ด้านป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ มีมาตรการควบคุม กำกับ ติดตาม การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภาครัฐสามารถเข้าถึงและ ตรวจสอบได้ ยกระดับการบังคับใช้มาตรการทางวินัย มาตรการทางปกครอง เพื่อให้ประเทศไทยปลอดทุจริต

(7) ยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)

ภาคการเกษตรของไทยยังคงประสบกับปัญหามากมาย เช่น เกษตรกรยังคงประสบปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและจำเป็น หนี้สินครัวเรือนเกษตรกรยังอยู่ระดับสูง และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน การรวมกลุ่มไม่เข้มแข็ง ทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรอง ทั้งยังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่สืบทอดอาชีพเกษตรกรน้อยลงประสิทธิภาพการผลิตภาคการเกษตรอยู่ในระดับต่ำ มีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างไม่เหมาะสมรวมทั้งมีการแข่งขันและการกีดกันทางการค้าเพิ่มมากขึ้น ในรูปแบบของการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของผู้ผลิต ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมการทำเกษตรที่ไม่เหมาะสม เช่น การปลูกพืชซ้ำซาก การปลูกในที่ลาดชันมีการบุกรุกทำลายป่าต้นน้ำลำธารส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม ประกอบกับมีการเกิดภัยธรรมชาติจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลกที่มีความรุนแรงและความถี่สูงขึ้นรวมถึงการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมใหม่ ๆ ในภาคการเกษตรมีจำกัด มีฐานข้อมูลด้านการเกษตรที่ทันสมัยแต่ยังไม่ครอบคลุมในทุกมิติแม้ว่ารัฐบาลจะได้กำหนดแนวทางและมาตรการในการช่วยเหลือต่าง ๆ มาโดยตลอด แต่ส่วนใหญ่เป็นแผนระยะสั้นที่ขาดความต่อเนื่องและการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าและไม่มีการบูรณาการระหว่างกระทรวง

ดังนั้นเพื่อเป็นการวางรากฐานการพัฒนาในระยะยาวอันจะนำไปสู่การพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) เพื่อเป็นกรอบการดำเนินงานในการพัฒนาภาคการเกษตรให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และยังสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ซึ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนาในระดับโลกขององค์การสหประชาชาติ

หลักการแนวคิดในการทำยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

1. เกษตรกรมีข้อมูลข่าวสารและความรู้ความสามารถทันสถานการณ์ พึ่งพาตนเองได้ และสถาบันเกษตรกร

เป็นกลไกหลักขับเคลื่อนภาคการเกษตร ด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.ตลาดนำกระบวนการผลิต และสินค้าเกษตรมีคุณภาพ มาตรฐานความปลอดภัย ภาคการเกษตรเติบโตอย่างยั่งยืน ด้วยงานวิจัย เทคโนโลยี/นวัตกรรม สามารถประยุกต์กับองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.พื้นที่เกษตรมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่ ด้วยเทคโนโลยี/นวัตกรรม อาทิ Agri-Map และ Application เป็นต้น

วิสัยทัศน์ : “เกษตรกรรมมั่นคง ภาคการเกษตรมั่นคง ทรัพยากรการเกษตรยั่งยืน”

เป้าประสงค์

- 1.เกษตรกรมีความสามารถในการอาชีพของตนเอง (Smart Farmers)
- 2.สถาบันเกษตรกรมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Smart Agricultural Groups)
- 3.สินค้าเกษตรมีคุณภาพมาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด (Smart Agricultural Products)
- 4.พื้นที่เกษตรและภาคการเกษตรมีศักยภาพ (Smart Area/Agriculture)

ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ.2560-2579) ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ คือ

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 สร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและยกระดับมาตรฐานสินค้า
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐ

(8) นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรและปศุสัตว์

นายเฉลิมชัย ศรีอ่อน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มอบนโยบายและแนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยมีร้อยเอกธรรมนัส พรหมเผ่า นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ และนายประภัตร โพธสุธน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมประชุมพร้อมด้วยผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ณ กรมชลประทาน ถนนสามเสน กรุงเทพฯ ให้ข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ยึดมั่นหลักการทำงาน 4 ข้อ ประกอบด้วย 1. ให้ทุกหน่วยงานบูรณาการทำงานร่วมกัน มีการสื่อสาร เชื่อมโยงข้อมูลที่สำคัญสามารถนำมาใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ 2. มุ่งเน้นระบบการตลาดนำการผลิต โดยให้ประสานงานร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ ทูตพาณิชย์ ทูตเกษตร ใช้เทคโนโลยีนวัตกรรม และบุคลากรในการเข้ามาช่วยบริหารงานด้านการเกษตร โดยตั้งเป้าหมายว่า จะทำให้เกษตรกรรู้ว่าควรปลูกพืชชนิดใด โดยมีตลาดส่งออกที่แน่นอน 3.ส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรอินทรีย์ โดยมอบหมายให้ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไปศึกษาดูว่าจะบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ได้อย่างไร ทั้งการลดต้นทุนการผลิต ลดใช้สารเคมี การเพิ่มมูลค่าผลผลิต โดยนำนวัตกรรม งานวิจัย เทคโนโลยีเข้ามาช่วย และ 4.ขอให้ทำงานเชิงรุก โดยมีการวางแผนงานที่ชัดเจนและรอบคอบ ทั้งนี้ ให้ยึดประโยชน์แก่ประชาชนเป็นหลัก

และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบนโยบายเกี่ยวกับโคนมในพิธีเปิดโครงการส่งเสริมและพัฒนาโคนมไทย ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ “อาชีพการเลี้ยงโคนมซึ่งเป็นอาชีพพระราชทานจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง สามารถผลิตน้ำนมดิบที่มีคุณภาพและนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์นมเพื่อใช้เป็นอาหารเสริมสำหรับเด็ก

นักเรียนตามโครงการอาหารเสริมนมโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เด็กนักเรียนมีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง ในขณะเดียวกันเกษตรกรที่ประกอบอาชีพอื่นก็สามารถใช้เป็นทางเลือกอาชีพเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากปัญหาภัยธรรมชาติและปัญหาด้านการเกษตรอื่นๆได้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายในการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกรมีความอยู่ดี กินดี โดยยึดหลักตลาดนำการผลิต ผลผลิตมีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้ราคาสินค้ามีความแน่นอน สามารถแข่งขันกับการเปิดเสรีทางการค้าได้ ทำให้อาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์มีความมั่นคง สร้างรายได้มั่นคงและยั่งยืนในอนาคต อันจะเกิดความมั่นคงในอาชีพการเลี้ยงปศุสัตว์ รวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์มีความเข้มแข็งและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกรด้วยกันเองและเจ้าหน้าที่ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากในการประกอบอาชีพให้มั่นคงและมีอำนาจการต่อรองทางการตลาดได้”

นอกจากนี้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กล่าวถึงความสำคัญของโครงการส่งเสริมและพัฒนาโคนมไทย เป็นกิจกรรมหนึ่ง ที่ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคนม เพื่อให้มีคุณภาพการเลี้ยงสัตว์และมาตรฐานการเลี้ยงสัตว์ ทัดเทียมต่างประเทศ ขณะนี้ประเทศของเรากำลังต่อสู้กับการค้าในระดับโลก เกษตรกรจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงวิธีการ ลดต้นทุนเพิ่มผลผลิตให้ดียิ่งขึ้น รักษาสุขอนามัยการเลี้ยงสัตว์ ให้เท่ากับมาตรฐานของประเทศที่ผลิตโคนมโดยตรง มั่นใจว่ากรมปศุสัตว์ จะให้การดูแล ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนแก่เกษตรกรเป็นอย่างดี ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะทำงานช่วยเหลือพี่น้องประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาให้สำเร็จลุล่วง มุ่งเน้นส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นทางเลือกให้กับเกษตรกรอีกทางหนึ่งในการประกอบอาชีพเกษตรกรมอย่างยั่งยืนต่อไป งานของรัฐบาล เป็นงานที่ต้องแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากของพี่น้องประชาชน ต้องเตรียมการวางแผนและการบริหารจัดการที่ดี จึงจะทำงานประสบความสำเร็จได้

(9) ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ปี 2561-2565

กรมปศุสัตว์ในฐานะเป็นหนึ่งในองค์การที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและนโยบาย การควบคุม การกำกับ การส่งเสริม การวิจัย การถ่ายทอดเทคโนโลยี และการพัฒนาเทคโนโลยีเกี่ยวกับการปศุสัตว์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากรพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพด้านการปศุสัตว์ของประเทศ เพื่อให้มีปริมาณสัตว์ที่เพียงพอและมีมาตรฐาน ถูกสุขอนามัย ปราศจากโรค สารตกค้าง และสารปนเปื้อน มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม สามารถแข่งขันได้ ในระดับสากล นอกจากนี้ยังมีการกิจสำคัญด้านการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นองค์การหลักแห่งหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศอย่างมาก โดยเป็นยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการปศุสัตว์ตั้งแต่ทรัพยากรมนุษย์สาขาปศุสัตว์ ระบบการผลิต ตลอดทั้งห่วงโซ่ องค์กรความรู้ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่นำไปสู่การใช้ได้จริงในทุกมิติไปพร้อมๆ กับการยกระดับขีดความสามารถการดำเนินงาน และการปฏิบัติงานราชการของกรมปศุสัตว์ เพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้เสีย และมุ่งบรรลุการเป็นองค์การชั้นนำ และเป็นองค์การที่นำการขับเคลื่อนการปศุสัตว์ทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วยการประสานความร่วมมือระหว่างกัน และเป็นยุทธศาสตร์ที่ตระหนักถึงพลังแห่งการเรียนรู้ และพลังของการเชื่อมโยงองค์การภายใน และระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่สัมพันธ์กับกรมปศุสัตว์ สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และมุ่งสร้างความเข้มแข็ง ส่งเสริมการเชื่อมโยงตลอดทั้งคลัสเตอร์ของการปศุสัตว์ไทยให้แข็งแรง สอดรับกับมาตรฐานสากล เพื่อความเป็น มืออาชีพ สนับสนุนการแข่งขันได้อย่างไร้ขีดจำกัดมุ่งสู่เป้าหมายในเรื่องของการสร้างให้เกิดความมั่นคงในอาชีพด้านการปศุสัตว์ นำมาซึ่งความมั่งคั่งของเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม และก่อให้เกิดความยั่งยืนของการปศุสัตว์ในทุกมิติ

วิสัยทัศน์ “เป็นองค์การที่นำและขับเคลื่อนการปศุสัตว์ไทย สู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในตลาดโลก”

เป้าหมายหลัก

1) ทรัพยากรมนุษย์สาขาปศุสัตว์ (บุคลากรกรมปศุสัตว์ เกษตรกร อาสาปศุสัตว์ และผู้ประกอบการ) มีองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญโดดเด่นในประชาคมอาเซียนและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับสากล และกลุ่มเกษตรกรรายย่อยและรายกลางสามารถสร้างความมั่นคงในอาชีพได้

2) ศักยภาพด้านการผลิตตลอดทั้งห่วงโซ่ได้มาตรฐาน เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ด้วยความร่วมมือกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนาพันธุ์สัตว์ ควบคู่กับการสร้างตราสินค้าให้กับผลิตภัณฑ์การปศุสัตว์ไทยเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ด้วยการเสริมสร้างอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ที่แสดงออกถึงวิถีและความเป็นไทย

3) เป็นองค์การชั้นนำและผู้นำการขับเคลื่อนด้านการปศุสัตว์ ผลักดันการพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมสามารถเป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงด้านการปศุสัตว์ในอาเซียน ทั้งด้านองค์ความรู้ งานวิจัยและพัฒนา เทคโนโลยี นวัตกรรม บุคลากร ศูนย์บริการด้านการปศุสัตว์ สุขภาพสัตว์ มาตรฐานสินค้า โดยเฉพาะฐานข้อมูลสารสนเทศด้านการปศุสัตว์ของอาเซียน เพื่อเป็นผู้นำการขับเคลื่อนการปศุสัตว์ในอาเซียน พร้อมนำพาการปศุสัตว์ไทยยั่งยืนได้ในตลาดโลก และสามารถแข่งขันได้อย่างไร้ขีดจำกัดอย่างมืออาชีพ

4) มุ่งเน้นในการสร้างให้การปศุสัตว์ไทยเกิดความมั่นคง นำมาซึ่งความมั่งคั่งให้กับเกษตรกรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรและสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างขีดความสามารถและสมรรถนะเพื่อยกระดับบุคลากรด้านการปศุสัตว์มุ่งสู่สากล

ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนา เสริมสร้างศักยภาพความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกร องค์กร และสถาบันเกษตรกร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 เพิ่มขีดความสามารถด้านการผลิตปศุสัตว์ให้สมดุล ยั่งยืน และแข่งขันได้อย่างไร้ขีดจำกัด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างนวัตกรรมที่เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์⁴ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าปศุสัตว์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 บูรณาการองค์ความรู้และความร่วมมือด้านการปศุสัตว์สู่ระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ยกระดับการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัลด้านการปศุสัตว์ให้มีความเหมาะสมและร่วมสมัย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 ยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการองค์การสู่ความเป็นเลิศ

(10) การปฏิรูปโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2552 มีสาระสำคัญ ดังนี้

● การปฏิรูประบบบริหารจัดการโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2562 เพื่อให้การบริหารจัดการเกี่ยวกับโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพรวมทั้งลดความซ้ำซ้อนเกี่ยวกับคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการที่มีอยู่เดิม โดยแต่งตั้ง **คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน** ซึ่งองค์ประกอบของคณะกรรมการจะไม่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการฯ ร่วมเป็นคณะกรรมการ และให้มีคณะอนุกรรมการ ประกอบด้วย

1) คณะอนุกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ประกอบด้วย อธิบดีกรมปศุสัตว์ เป็นประธานอนุกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีชีวภาพการผลิต

ปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ให้คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวนไม่เกิน 15 คน และมีอำนาจหน้าที่ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน

2) คณะอนุกรรมการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ อ.ส.ค. เป็นประธานอนุกรรมการ หัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการในตลาดนมพาณิชย์ร่วมเป็นกรรมการ และหัวหน้าฝ่ายการตลาดและการขาย อ.ส.ค. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ ทั้งนี้ให้คณะกรรมการชุดนี้มีจำนวนไม่เกิน 15 คน และมีอำนาจหน้าที่ จัดทำโครงการรณรงค์บริโภคนมในสถาบันการศึกษาทุกระดับ

3) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ระดับกลุ่มพื้นที่ (5 กลุ่ม) ประกอบด้วยประธานอนุกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อพก.) ปศุสัตว์เขต ปศุสัตว์จังหวัด สหกรณ์จังหวัด และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่อยู่ในกลุ่ม เป็นอนุกรรมการ โดยให้หัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดที่มีปริมาณการเลี้ยงโคนมมากที่สุดของแต่ละกลุ่ม เป็นประธาน และ เลขานุการ ในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 (เขต 1) ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี เป็นประธานอนุกรรมการ และปศุสัตว์จังหวัดสระบุรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

กลุ่มที่ 2 (เขต 2 , 3) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานอนุกรรมการ และปศุสัตว์จังหวัดนครราชสีมา เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

กลุ่มที่ 3 (เขต 4) ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เป็นประธานอนุกรรมการ และปศุสัตว์จังหวัดขอนแก่น เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

กลุ่มที่ 4 (เขต 5 , 6) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ เป็นประธานอนุกรรมการ และปศุสัตว์จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

กลุ่มที่ 5 (เขต 7 , 8 , 9) ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี เป็นประธานอนุกรรมการ และปศุสัตว์จังหวัดราชบุรี เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

แนวทางการบริหารจัดการ

1) ให้คณะกรรมการบริหารกลางโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน ภายใต้คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ทำหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานโครงการอาหารเสริม(นม)โรงเรียน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน และให้คณะกรรมการขับเคลื่อนโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน ระดับกลุ่มพื้นที่ (5 กลุ่ม) ทำหน้าที่จัดสรรสิทธิหรือโควตา รวมทั้งพื้นที่การจำหน่ายนมโรงเรียนให้กับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยยึดหลัก ดังนี้

1.1) ปริมาณน้ำนมดิบที่ผู้ประกอบการรับซื้อตามพันธสัญญาซื้อขายที่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย และน้ำนมดิบต้องได้จากเกษตรกรที่ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน

1.2) คุณภาพน้ำนมดิบที่รับซื้อ และคุณภาพนมโรงเรียนที่ผลิต

1.3) ศักยภาพการผลิต และการตลาด ที่รองรับปริมาณน้ำนมดิบที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี

1.4) ระบบโลจิสติกส์

1.5) ประวัติการดำเนินงานที่ผ่านมา

1.6) ให้ความสำคัญกับภาคสหกรณ์ก่อน

1.7) ความรับผิดชอบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม โดยให้ความสำคัญกับผู้มีส่วนร่วมนานาชาติเป็นของตนเอง ทั้งนี้ ในรายละเอียดแต่ละหลักเกณฑ์ข้างต้น รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานอื่น ๆ ที่จำเป็น ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชนกำหนด

3.2 ยุทธศาสตร์และนโยบายภายนอกประเทศที่เกี่ยวข้อง

(1) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) 17 เป้าหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการทัศน์ “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ภายใต้วาระการพัฒนาภายหลังปี พ.ศ. 2558 โดย SDGs เป็นกรอบแห่งการพัฒนาประเทศที่ถูกพัฒนาต่อเนื่องมาจากเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs) ที่สิ้นสุดลงในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้ SDGs จะใช้เป็นทิศทางของการพัฒนาโดย UN ตั้งแต่เดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2558 ถึงเดือนสิงหาคม ปี พ.ศ. 2573 ซึ่งครอบคลุมระยะเวลาถึง 15 ปี โดยมุ่งขจัดความยากจน ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุข ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ อาศัยการขับเคลื่อนโดยนวัตกรรม เพื่อมุ่งตอบการพัฒนาอย่างยั่งยืน

SDGs ทั้ง 17 เป้าหมายดังกล่าว ประกอบไปด้วย

เป้าหมายที่ 1 ขจัดความยากจนในทุกรูปแบบ ทุกพื้นที่

เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย บรรลุเป้าความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการที่ดีขึ้น และส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืน

เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพะในการดำรงชีวิต และส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของทุกคนในทุกช่วงอายุ

เป้าหมายที่ 4 การได้รับการศึกษาที่ได้คุณภาพอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน

เป้าหมายที่ 5 บรรลุถึงความเท่าเทียมทางเพศ และเสริมสร้างพลังให้แก่สตรีและเด็กหญิงทุกคน

เป้าหมายที่ 6 การจัดการน้ำและการสุขาภิบาลอย่างยั่งยืน และมีสภาพพร้อมใช้สำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 7 การเข้าถึงพลังงานที่ทันสมัย ยั่งยืน เชื่อถือได้ ตามกำลังซื้อของตน

เป้าหมายที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนและทั่วถึงให้เป็นไปอย่างยั่งยืน ส่งเสริมศักยภาพการมีงานทำและการจ้างงานเต็มที่ และงานที่มีคุณค่าสำหรับทุกคน

เป้าหมายที่ 9 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการปรับตัวให้เป็นอุตสาหกรรมอย่างยั่งยืนและทั่วถึง และสนับสนุนนวัตกรรม

เป้าหมายที่ 10 ลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 11 ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความปลอดภัย ทั่วถึง พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงและยั่งยืน

เป้าหมายที่ 12 การมีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

เป้าหมายที่ 13 ดำเนินการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น

เป้าหมายที่ 14 อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเล และทรัพยากรทางทะเลสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน ให้เป็นไปอย่างยั่งยืน

ตลอดจนแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรด้านการเกษตรร่วมกับสมาชิกเอเปคในการเพิ่มขีดความสามารถทางการเกษตรและอุตสาหกรรม รวมถึงการส่งเสริมความมั่นคงอาหารของภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง

2) หุ้นส่วนเชิงนโยบายด้านความมั่นคงอาหาร (Policy Partnership on Food Security: PPFS) ซึ่งเป็นกลไกการทำงานด้านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายเกี่ยวกับความมั่นคงอาหารในภูมิภาคเอเปค โดยสมาชิกเอเปคได้ร่วมกันจัดทำแผนเพื่อบรรลุความมั่นคงอาหารของเอเปคในปี ค.ศ. 2020 ฉบับปี ค.ศ. 2014 (APEC Food Security Road Map towards 2020 Version 2014) และการจัดทำแผนการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติงานในการส่งเสริมความมั่นคงอาหารอย่างเป็นรูปธรรมในช่วงปี ค.ศ. 2014 - 2020 (APEC Food Security Business Plan: 2014 - 2020)

ที่ผ่านมาได้มีการจัดประชุมรัฐมนตรีว่าด้วยความมั่นคงอาหารเอเปคเพื่อสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงอาหารระหว่างกันภายในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก โดยล่าสุดครั้งที่ 3 เดือนกันยายน พ.ศ. 2557 สาธารณรัฐประชาชนจีนได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมฯ โดยสาระสำคัญเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือในภูมิภาคและส่งเสริมความมั่นคงอาหารของประเทศสมาชิกเอเปค ภายใต้แนวคิด “เสริมสร้างความร่วมมือในกรอบภูมิภาคและส่งเสริมความมั่นคงอาหาร” (Strengthen Regional Cooperation, Promote Food Security) และที่ประชุมได้ร่วมรับรองปฏิญญาปักกิ่งว่าด้วยความมั่นคงอาหารเอเปค ซึ่งปฏิญญาปักกิ่งว่าด้วยความมั่นคงอาหาร เอเปคจะเป็นแนวทางให้แต่ละเขตเศรษฐกิจนำไปเตรียมความพร้อมและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงอาหารอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป โดยมีประเด็นสำคัญ 3 เรื่องได้แก่

- ส่งเสริมผลิตภาพทางการเกษตรและการผลิตอาหารด้วยพื้นฐานทางนวัตกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งสภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจ
- ปรับปรุงการจัดการภายหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อลดการสูญเสียอาหาร
- สร้างความเข้มแข็งความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อส่งเสริมความมั่นคงอาหาร

(3) ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA)

เขตการค้าเสรี เป็นการรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0 เปอร์เซนต์ และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม ทั้งนี้ การทำเขตการค้าเสรีในอดีตนั้น มุ่งเพียงการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดอัตราภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่ในระยะหลังๆ นั้น ความตกลงเขตการค้าเสรี จะเป็นการเปิดเสรีด้านสินค้าแล้ว ยังรวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) และการลงทุนด้วย นอกจากนี้การทำข้อตกลงฯ กับประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น สหภาพยุโรป หรือ สหรัฐฯ ประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจเหล่านี้จะผนวกเงื่อนไขทางสังคมและการรักษาสภาวะแวดล้อม เช่น การคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้ใช้แรงงาน และการควบคุมมลภาวะเข้าไว้ในข้อตกลงด้วย

เขตการค้าเสรีที่ไทยมีภาระผูกพันในปัจจุบัน คือ AFTA (AEC) อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียน-เกาหลีใต้ อาเซียน-ออสเตรเลีย-นิวซีแลนด์ อาเซียน-อินเดีย ไทย-ออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-ญี่ปุ่น ไทย-เปรู ไทย-ชิลี และไทย-อินเดีย

การเจรจาการค้าระหว่างประเทศแบ่งเป็นระดับพหุภาคี ระดับภูมิภาค และระดับทวิภาคีโดยระดับ พหุภาคีเป็นการเจรจาของสมาชิกองค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) ปัจจุบันมีสมาชิก 164 ประเทศ เพื่อเปิดเสรีการค้า สร้างกฎระเบียบทางการค้าของโลก และระดับภูมิภาค (เช่น ASEAN) มีการ เสร็จจัดทำความตกลงเขต

การค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) กับนานาประเทศอย่างกว้างขวาง สำหรับไทยได้มีการเจรจาจัดทำความตกลงการค้าเสรีระดับภูมิภาคที่จัดทำร่วมกับอาเซียนและเริ่ม มีผลบังคับใช้แล้ว 5 ฉบับ ได้แก่ อาเซียน-ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ อาเซียน-จีน อาเซียน-ญี่ปุ่น อาเซียนเกาหลี อาเซียน-อินเดีย และอยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ อาเซียน-ฮ่องกง และความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจ ระดับภูมิภาค (RCEP) สำหรับความตกลงการค้าเสรีทวิภาคีของไทยที่เจรจาและมีผลบังคับใช้แล้ว ได้แก่ ไทยออสเตรเลีย ไทย-นิวซีแลนด์ ไทย-ญี่ปุ่นไทย-ชิลี ไทย-อินเดีย (early harvest 83 รายการ) และไทย-เปรู (70% ของรายการสินค้า) และที่อยู่ระหว่างการเจรจา ได้แก่ ไทย-ปากีสถาน ส่วนที่ยังเตรียมการเจรจา ได้แก่ ไทย-ตุรกี

การเปิดการค้าเสรี (FTA) กับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ ส่งผลให้ประเทศออสเตรเลียได้รับโควตาการนำเข้านมผงเพิ่มขึ้น และภาชนะนำเข้านมผงและผลิตภัณฑ์นมลดลงตามข้อตกลง มีผลกระทบต่อเกษตรกร ผู้เลี้ยงโคนมโดยตรง เนื่องจากประเทศคู่พันธมิตรทั้งสองเป็นประเทศที่มีศักยภาพในการผลิตและส่งออกผลิตภัณฑ์นม มีความได้เปรียบด้านต้นทุนการผลิตและเทคโนโลยีการผลิต โดยเฉพาะนมผงซึ่งมีราคาถูกจะนำไปสู่การทดแทน น้านมดิบในโรงงานแปรรูป จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาการปฏิเสธรับซื้อและปัญหามล้นตลาดเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม จะต้องเลิกเลี้ยงไปในที่สุด หากระบบบริหารจัดการน้านมดิบภายในประเทศอ่อนแอ ดังนั้น รัฐบาลต้องรีบดำเนินการหาทางช่วยเหลือเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมอย่างเร่งด่วน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการเลี้ยงโคนมและสร้างความเข้มแข็งขององค์กร การรณรงค์ให้ประชาชนผู้บริโภคได้ตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคนมโดยแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างชัดเจนระหว่างนมโคแท้ และนมผงละลายน้ำเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และประเทศชาติ

(4) ความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับด้านปศุสัตว์ ภายใต้ความตกลงประชาคมอาเซียน (ASEAN)

1) ความตกลงด้านการค้าสินค้าในอาเซียน (ASEAN Trade In Goods Agreements: ATIGA) และความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)

ในส่วนของความตกลงด้านสินค้านั้น กล่าวได้ว่าเป็นการปรับลดอัตราภาษีระหว่างกัน ให้เหลือ 0 เปอร์เซนต์ ยกเว้นรายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List: SL) โดยอัตราภาษีอาจะไม่ต้องเป็น 0 % แต่ต้องไม่เกิน 5% และสินค้าในรายการอ่อนไหวสูง (Highly Sensitive List: SL) ลดภาษีลงในระดับที่ต้องตกลงกัน ทั้งนี้ FTA ระหว่างไทยกับอาเซียนนั้น ได้ดำเนินการลดอัตราภาษีเป็น 0 เปอร์เซนต์แล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ยกเว้นเนื้อมะพร้าวแห้ง เมล็ดกาแฟ ไม้ตัดดอก และมันฝรั่ง ซึ่งไทยยังคงอัตราภาษีนำเข้าไว้ที่ 5% ส่วนการยกเลิกมาตรการโควตาภาษี (TRQ) นั้น ได้ดำเนินการสินค้าเกษตร 23 รายการที่ผูกพันกับ WTO ไปแล้วตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เช่นกัน แต่ยังมีมาตรการอื่นๆ ที่ส่งผลจำกัดปริมาณการนำเข้าสินค้าเกษตรบางชนิดเพื่อปกป้องผู้ผลิตในประเทศ เช่น การขออนุญาตนำเข้า (สินค้ากาแฟ น้ำมันปาล์ม) การจำกัดระยะเวลานำเข้า (เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันฝรั่ง มะพร้าว เป็นต้น) ทั้งนี้ ความคืบหน้าในการเจรจาปัจจุบันนั้น สมาชิกอาเซียนได้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการรายสาขา จำนวน 21 ฉบับ โดยแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าว อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) 9 สาขา ได้แก่ การค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน มาตรฐานและการรับรอง การแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค ระบบสถิติ ทรัพย์สินทางปัญญา และการมีส่วนร่วมในห่วงโซ่มูลค่าโลก และเป็นแผนปฏิบัติการที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Council) 12 สาขา อาทิ ด้านการคลังเกษตร พลังงานขนส่ง โทรคมนาคม และท่องเที่ยว เป็นต้น

ตารางที่ 12 รายการสินค้าอ่อนไหว (Sensitive List: SL) ของประเทศต่างๆ ในอาเซียน

ประเทศ	รายการสินค้าอ่อนไหว	ภาษี
ไทย	เมล็ดกาแฟ มันฝรั่ง เนื้อมะพร้าวแห้ง ไม้ตัดดอก	5%
บรูไน	กาแฟ ชา	5%
มาเลเซีย	สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร ไก่ ไข่ พืชและผลไม้บางชนิด ยาสูบ	5%
ฟิลิปปินส์	สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อสุกร ไก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด	5%
สิงคโปร์	ไม่มี	
อินโดนีเซีย	ไม่มี	
กัมพูชา	เนื้อไก่ ปลามีชีวิต ผักผลไม้บางชนิด พืชบางชนิด	5%
สปป.ลาว	สัตว์มีชีวิต เนื้อโค/กระบือ สุกร ไก่ ผักผลไม้บางชนิด ข้าว ยาสูบ	5%
เมียนมาร์	ถั่ว กาแฟ น้ำตาล ไหม ฝ้าย	5%
เวียดนาม	สัตว์มีชีวิตบางชนิด เนื้อไก่ ไข่ พืชบางชนิด เนื้อสัตว์ปรุงแต่ง น้ำตาล	5%

ในขณะที่ความตกลงด้านการลงทุนนั้น ไทยผูกพันการเปิดเสรีการลงทุนภายในปี พ.ศ. 2553 (ตั้งแต่ 1 มกราคม พ.ศ. 2553 เป็นต้นไป) ใน 3 สาขา ได้แก่ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การทำไม้จากป่าปลูก การเพาะขยายและปรับปรุงพันธุ์พืช โดยใช้วิธีการเปิดเสรีแบบค่อยเป็นค่อยไป นอกจากนี้พันธกรณีการเจรจาการค้าเสรีของไทยกับอาเซียนนั้น ยังมีในเรื่องของการเปิดให้นักลงทุนอาเซียนถือหุ้นได้ร้อยละ 49 - 100 ในสาขาการผลิต เกษตร ประมง เหมืองแร่ ป่าไม้และบริการที่เกี่ยวข้องการลงทุน 5 สาขาดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขประกอบ ซึ่งพันธกรณีนี้ รัฐมนตรีอาเซียนเรียกร้องให้สมาชิกอาเซียนเร่งปรับปรุงรายการข้อสงวนของตน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ส่วนพันธกรณีการค้าเสรีด้านบริการ คือ เปิดให้ผู้ให้บริการอาเซียนถือหุ้นได้ร้อยละ 70 โดยมีเงื่อนไขประกอบใน 100 สาขาย่อย เช่น ก่อสร้าง โรงแรมหรู บริการจัดการโรงแรม บริการซ่อมและบำรุงรักษาอุปกรณ์ขนส่ง บริการให้คำปรึกษา บริการจัดทำบัญชี บริการโรงพยาบาล บริการเช่าเรือ บริการเรือสำราญ ระหว่างประเทศ บริการขนส่งสินค้าทางเรือ บริการช่วยเหลือกู้ภัยทางทะเล บริการข้อมูลออนไลน์ บริการเก็บสินค้าและคลังสินค้า และบริการรับจัดหาที่จอดรถ เป็นต้น ซึ่งยังอยู่ในระหว่างการจัดทำข้อผูกพัน และจัดทำการค้าฉบับใหม่ (ASEAN Trade in Services Agreement : ATISA) เพื่อใช้แทนกรอบความตกลงว่าด้วยบริการอาเซียน (ASEAN Framework Agreement in Services : AFAS)

นอกจากนี้ ภายใต้ความตกลงอาเซียนนั้น ยังมีความร่วมมือด้านอาหาร เกษตร และป่าไม้ในลักษณะของการดำเนินการตาม Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) และปรับปรุงห้องปฏิบัติการทดสอบ และปรับใช้ระบบบริหารจัดการด้านคุณภาพ การจัดทำมาตรฐานและแนวทางการผลิตที่ปลอดภัยสำหรับสินค้าเกษตรและอาหารของอาเซียน เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับธุรกิจขนาดเล็กในอาเซียน เพื่อเพิ่มการค้าทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค และพัฒนาความสามารถในการแข่งขันระยะยาว พร้อมทั้งส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับองค์กรระดับนานาชาติ ระดับภูมิภาค และภาคเอกชน เช่น WTO FAO OIE ความมั่นคงด้านอาหาร การต่อต้านการประมงที่ผิดกฎหมาย การต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น การส่งเสริมความร่วมมือด้านสหกรณ์เพื่อเป็นวิธีการในการเพิ่มอำนาจและเสริมสร้างการเข้าสู่ตลาดของผลิตภัณฑ์เกษตร

จัดตั้งระบบโดยใช้ Good Agriculture/Aquaculture Practice (GAP), Good Animal Husbandry Practices (GAHP), Good Hygiene Practice (GHP), Good Manufacturing Practice (GMP), และ Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) เป็นพื้นฐานสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรและอาหารที่มีความสำคัญทางการค้า พร้อมทั้งประสานการควบคุมสุขภาพสัตว์ เพื่อความปลอดภัยของอาหาร อาทิ

- การจัดทำมาตรฐานวัคซีนป้องกันโรคระบาดสัตว์
- การจัดทำมาตรฐานฟาร์มและโรงงานที่เกี่ยวข้องกับการปศุสัตว์
- ความร่วมมือเพื่อควบคุมโรคระบาดสัตว์ในอาเซียน
- ความร่วมมือในการป้องกันควบคุมโรคระบาดสัตว์และการ

2) แผนกลยุทธ์ความร่วมมืออาเซียนด้านอาหาร เกษตร และป่าไม้ (FAF) พ.ศ. 2559 – 2568 (ค.ศ. 2016 – 2025) โดยมีวิสัยทัศน์คือ การทำให้ภาคอาหาร การเกษตรและป่าไม้ เป็นภาคที่มีความสามารถในการแข่งขัน เกิดประโยชน์ครอบคลุมทุกส่วน มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความยั่งยืน และเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก บนพื้นฐานการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและโภชนาการ และความมั่งคั่งให้กับประชาคมอาเซียน โดยมีเป้าประสงค์เพื่อการเติบโตที่เท่าเทียม ครอบคลุมยั่งยืน บรรเทาความยากจนและขจัด ความอดอยากหิวโหย มีความมั่นคงด้านอาหาร ความปลอดภัยของอาหาร และโภชนาการที่ดียิ่งขึ้น ภายใต้การบูรณาการเชิงลึกในภูมิภาค เพื่อสนับสนุนความสามารถในด้าน การเข้าถึงตลาดโลก สร้างเสริมภูมิคุ้มกัน และสนับสนุนการบรรเทาผลกระทบ การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ และวิกฤตการณ์ต่างๆ รวมทั้งความสำเร็จในการบริหารจัดการ ป่าไม้อย่างยั่งยืน

4. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม

1) จุดแข็ง

1.1 การผลิต

- 1) เป็นอาชีพที่สร้างรายได้และมีเสถียรภาพด้านราคา เมื่อเทียบกับอาชีพทางการเกษตรอื่นๆ
- 2) เกษตรกรมีพันธุ์โคนม และองค์ความรู้การเลี้ยงโคนมในเขตร้อนขึ้น
- 3) มีระบบการผลิตในอุตสาหกรรมนมที่มีความเจริญทัดเทียมต่างประเทศ (อาเซียน)
- 4) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม รวมตัวเป็นองค์กรเกษตรกร
- 5) มีวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรหลากหลายและมีปริมาณมาก

1.2 การตลาด

- 1) ราคาน้ำนมโค (น้ำนมดิบ) มีเสถียรภาพ
- 2) มีโครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน

1.3 การควบคุม กำกับดูแลและการสนับสนุน

- 1) มีระบบบริหารจัดการอุตสาหกรรมนมผ่านคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม

2) จุดอ่อน

2.1 ด้านการผลิต

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีพื้นที่จัดทำแปลงหญ้าไม่เพียงพอ

- 2) อาหารหยาบคุณภาพดีมีไม่เพียงพอต่อเนื่องตลอดทั้งปี
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมส่วนใหญ่เป็นฟาร์มรายย่อย มีต้นทุนการผลิตสูง
- 4) ประสิทธิภาพการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรที่ใช้ในฟาร์มเกษตรกรไม่เหมาะสม
- 5) มีความเสียหายจากการเกิดโรคระบาด เช่น โรคปากและเท้าเปื่อย

2.2 ด้านการบริหารจัดการ

- 1) การบริหารจัดการฟาร์มส่วนใหญ่ไม่ได้มาตรฐาน
- 2) ระบบฐานข้อมูลโคนม ไม่เป็นระบบฐานเดียว มีหลากหลายหน่วยงานที่จัดทำ และขาดการเชื่อมโยง
- 3) ขาดแคลนแรงงาน และผู้สืบทอดกิจการฟาร์ม
- 4) ขาดการบูรณาการของหน่วยงานในการกำกับดูแลในการนำเข้าและส่งออกสินค้า
- 5) ขาดการบูรณาการของหน่วยงานรับผิดชอบในอุตสาหกรรมนมและผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและพัฒนา
- 6) พระราชบัญญัติโคนมและผลิตภัณฑ์นม พ.ศ.2551 ยังไม่สมบูรณ์และยังขาดงบประมาณในการขับเคลื่อน ซึ่งมีการเสนอแก้ไขอย่างต่อเนื่อง
- 7) ขาดการนำองค์ความรู้และผลงานวิจัยไปใช้ในเกษตรกร เพื่อนำไปปฏิบัติได้และเห็นผลจริง ซึ่งยังมีน้อย

2.3 องค์การเกษตรกรและเกษตรกร

- 1) องค์การเกษตรกรยังขาดประสิทธิภาพการบริหารจัดการองค์กร และขาดการเชื่อมโยงเครือข่าย
- 2) จำนวนเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมมีแนวโน้มลดลง
- 3) ขาดองค์ความรู้บริหารจัดการฟาร์ม และระบบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายใหม่

2.4 ด้านการตลาด

- การบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นมยังไม่ใช้วัฒนธรรมการบริโภคของคนไทย
- สหกรณ์/โรงงานแปรรูปขนาดเล็กไม่สามารถแข่งขันผู้ประกอบการรายใหญ่ได้

3. โอกาส

- 1) การเปิดการค้าเสรีอาเซียน ทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์นมและพันธุ์โคนมของประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และมีโอกาสเพิ่มมูลค่าการส่งออกได้ดีในอนาคต
- 2) มีนโยบายของรัฐให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมนมทั้งระบบ
- 3) ภาครัฐให้การสนับสนุนในเรื่องการส่งเสริมด้านการตลาด เช่น โครงการอาหารเสริม (นม) โรงเรียน และโครงการรณรงค์การบริโภคโคนม
- 4) นมเป็นอาหารเพื่อสุขภาพและผู้บริโภคให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพมากขึ้น
- 5) ผู้บริโภคมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องคุณประโยชน์ของน้ำนมโคมากขึ้น
- 6) แนวโน้มการบริโภคโคนม มีอัตราที่เพิ่มขึ้น
- 7) มีระบบมาตรฐานสากลตลอดห่วงโซ่อุปทาน

4. ภัยคุกคาม

- 1) ประเทศไทยต้องเปิดเสรีทางการค้ากับประเทศที่มีศักยภาพการเลี้ยงโคนม ทำให้เกิดการนำเข้านมและผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขัน ในปี 2568
- 2) ผลิตภัณฑ์ “นม” มีการแข่งขันจากเครื่องดื่มทดแทน “นม” เช่น นมถั่วเหลือง นมข้าว นมข้าวโพด
- 3) โรคระบาดในโคนม
- 4) มาตรการกีดกันทางการค้า เช่น เงื่อนไขการเกิดโรคระบาด (ปากและเท้าเปื่อย) เป็นต้น
- 5) การสวมสิทธิ์จากประเทศนอก AEC
- 6) โรคอุบัติใหม่ เช่น โรคไวรัสโคโรนา(Covid-19)

5. วิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (พ.ศ.2564-2570) ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ : อุตสาหกรรมโคนมไทยทั้งระบบได้มาตรฐานและเป็นผู้นำในภูมิภาคอาเซียน ภายใน ปี2570

- พันธกิจ :**
- 1) การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม
 - 2) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุนให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และองค์กรโคนม
 - 3) การเพิ่มกำไรสุทธิ (Net Profit) ในการเลี้ยงโคนม
 - 4) พัฒนาอุตสาหกรรมโคนมตลอดห่วงโซ่อุปทานสู่มาตรฐานสากล
 - 5) การส่งเสริมการบริโภคนมพร้อมดื่มของทั้งประเทศ
 - 6) การพัฒนาผลิตภัณฑ์นมที่ใช้น้ำนมดิบที่ผลิตภายในประเทศไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีอาเซียน

และภูมิภาคอื่น

- 7) การพัฒนาฐานข้อมูลโคนมหลัก เป็นระบบฐานข้อมูลเดียว
- 8) การวิจัย พัฒนาและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านโคนม

วัตถุประสงค์ :

- 1) เพื่อสร้างความมั่นคง และความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมโดยการ บูรณาการการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศ
- 2) เพื่อพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในการผลิตน้ำนมโค
- 3) เพื่อพัฒนาระบบอุตสาหกรรมนมของประเทศให้ยั่งยืน เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนมของประเทศ มีมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้บริโภค และสามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้

เป้าประสงค์:

- 1) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมมีความเข้มแข็ง
- 2) น้ำนมโคดิบในประเทศมีคุณภาพตามมาตรฐานที่ มกอช.กำหนด
- 3) ผลิตภัณฑ์นมมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ

ตัวชี้วัด :

- 1) องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร
- 2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
- 5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565
- 6) คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี

6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ

- 1) ค่าโซมาติกเซลล์ ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร
- 2) เนื้อมะพร้าวรวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50
- 3) ไขมันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75

6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ

- มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร

- 7) ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมาย กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง
- 8) ส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 9) อัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศจาก 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 10) อัตราการบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมดจาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่เพิ่มขึ้น อย่างน้อย 10 รายการ
- 12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย ภายใน พ.ศ. 2564

ประเด็นยุทธศาสตร์ :

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการใช้ประโยชน์
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านโคนม

6. กรอบแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม ระยะที่ 1 (ปี2564-2570)

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม ประกอบด้วย

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ 1 พัฒนาคู่มือความรู้ให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม	1.1 ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการน่านมตลอดห่วงโซ่อุปทาน - ถ่ายทอดเทคโนโลยีการบริหารจัดการฟาร์มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม และองค์กรโคนมให้มีความเข้มแข็ง - ใช้เทคโนโลยีเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ เช่น การคำนวณสูตรอาหารโคนม การจัดการระบบสืบพันธุ์โคนม การคำนวณต้นทุนการผลิต - พัฒนาผู้เลี้ยงโคนมเป็น Smart Farmer	KPI 1 องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร KPI 2 จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรโคนมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 KPI 3 เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	แผนงานสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนมและผลิตภัณฑ์นม กิจกรรมหลัก การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม กิจกรรมหลัก จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมโคนม กิจกรรมหลัก การพัฒนาศักยภาพฟาร์มโคนม กิจกรรมหลัก สร้างฟาร์มต้นแบบโคนม (Farm Model) - ฟาร์มโคนมอินทรีย์ - ฟาร์มโคนมอัจฉริยะ - ฟาร์มโคนมเพื่อการอนุรักษ์พลังงาน แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง 1.โครงการพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมด้านโคนม (Dairy Training Center) 2.โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นมให้เกษตรกร 3.โครงการถ่ายทอดความรู้แก่เจ้าหน้าที่ส่งเสริม (Smart Officer)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กองทุนสงเคราะห์: สปภช, กองทุนปรับโครงสร้างการผลิต: สศก, กรมปศุสัตว์, กองทุนพัฒนาสหกรณ์:กรมส่งเสริมสหกรณ์, อสค.) กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทน) ชุมชนสหกรณ์ฯ ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ กระทรวงพาณิชย์ (กองทุน FTA:กรมการค้าต่างประเทศ) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์กรมหาชน) สมาคมผู้ผลิตนํ้านมพาสต้า สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮส ไนต์ฟรีเซียนา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมนํ้านมดิบฯ ชุมชนสหกรณ์ฯ สหกรณ์โคนมฯ
	1.2 ส่งเสริมองค์กรเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง - ถ่ายทอดเทคโนโลยีการบริหารจัดการในองค์กรโคนมให้มีความเข้มแข็ง - ใช้เทคโนโลยีเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ - พัฒนาองค์กรโคนมเป็น Smart Organization		กิจกรรมหลัก การถ่ายทอดเทคโนโลยีในองค์กรโคนม กิจกรรมหลัก การพัฒนาคู่มือโคนมและสหกรณ์โคนม แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง 1.โครงการพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรและธุรกิจชุมชน (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 2.โครงการพัฒนาศักยภาพฟาร์มโคนมของสมาชิก Smart Farm เพื่อรองรับการแข่งขันจากการเปิดการค้าเสรี(กรมส่งเสริมสหกรณ์) 3.โครงการส่งเสริมเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีติดตามประสิทธิภาพทางการสืบพันธุ์ของโคและการผลิตนํ้านมโค(ชุมชนสหกรณ์)								
กลยุทธ์ 2 สร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ	2.1 พัฒนาระบบประกันความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจโคนม เช่น - ระบบการซื้อ-ขายนํ้านมดิบที่เป็นธรรม - ระบบประกันสุขภาพโคนม - ระบบประกันรายได้ - สัตวแพทย์ผู้ควบคุมฟาร์ม/นักส่งเสริมประจำองค์กรเกษตรกรโคนม		กิจกรรมหลัก ประกันภัยโคนม แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง 1.โครงการประกันภัยโคนม (กรมปศุสัตว์) 2.โครงการ.....(อสค /รทส/สหกรณ์โคนมฯ)								

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม(ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ 2 สร้างความมั่นคงและลดความเสี่ยงจากการประกอบอาชีพ(ต่อ)	2.2 พัฒนากลไกการระดมทุนเพื่อจัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยงจากการประกอบธุรกิจโคนม แบ่งตามด้านต่างๆ เช่น -ด้านอาหารสัตว์ -ด้านสุขภาพสัตว์ -ด้านอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์นม -ด้านการพัฒนาอาชีพ	KPI 1 องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร KPI 2 จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรโคนมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 KPI 3 เกษตรกรมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก การจัดหาแหล่งทุนเพื่อสร้างความมั่นคง แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง 1.โครงการสร้างความมั่นคงด้านอาหารโคนมรองรับการเปิดเสรีทางการค้า (FTA) เสนอขอกองทุนปรับโครงสร้างการผลิตฯ (กรมปศุสัตว์ ร่วมกับ สหกรณ์โคนมฯ) 2.โครงการช่วยเหลือเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและภาคบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า (กระทรวงพาณิชย์) 3.โครงการเพิ่มประสิทธิภาพน้านมโค (สหกรณ์โคนมฯ) 4.โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (Thai-Denmark Smart Dairy Farm) (อสค. ปศ. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ชุมนุมสหกรณ์ฯ)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กองทุนสงเคราะห์: สปกษ, กองทุนปรับโครงสร้างการผลิต:สศก, กรมปศุสัตว์, กองทุนพัฒนาสหกรณ์:กรมส่งเสริมสหกรณ์, อสค.) กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทน) ชุมนุมสหกรณ์ฯ ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ กระทรวงพาณิชย์ (กองทุน FTA:กรมการค้าต่างประเทศ) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สมาคมผู้ผลิตน้านมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสไตน์ฟรีเซียนา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้านมดิบฯ ชุมนุมสหกรณ์ฯ สหกรณ์โคนมฯ
	กลยุทธ์ 3 สร้างความภาคภูมิใจและพัฒนาเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่ สืบทอดอาชีพการเลี้ยงโคนมอย่างยั่งยืน		กิจกรรมหลัก พัฒนามาตรฐานวิชาชีพเกษตรกรและพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ประกอบการอุตสาหกรรมโคนม กิจกรรมหลัก พัฒนาเกษตรกรโคนมรุ่นใหม่ แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง 1.โครงการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานวิชาชีพ สาขาโคนม (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ) 2.โครงการพัฒนาสมรรถนะของบุคคลตามมาตรฐานวิชาชีพ สาขาแปรรูปนม (สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ) 3.โครงการสืบสานอาชีพพระราชทานโคนม (Young Dairy Farmer) (กรมปศุสัตว์ ร่วมกับ สอนท.) 4.โครงการความร่วมมือทางการศึกษาเพื่อสานต่ออาชีพกาเลี้ยงโคนม (กรมส่งเสริมสหกรณ์)								

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมและองค์กรโคนม(ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ 4 ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรใช้เครื่องจักรและเทคโนโลยีบริหารจัดการฟาร์มแบบครบวงจร	4.1 การพัฒนาฟาร์มโคนมต้นแบบโดยการใช้เทคโนโลยีต่างๆ (Dairy Smart Farming)	KPI 1 องค์กรโคนม บริหารงานจัดการให้มี กำไร KPI 2 จำนวนสมาชิก เลี้ยงโคนมใช้บริการครบ วงจรองค์กรโคนม ไม่ น้อยกว่าร้อยละ80 KPI 3 เกษตรกรมี รายได้สุทธิเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมฟาร์มโคนมต้นแบบโดยการใช้เทคโนโลยี ต่างๆ (Dairy Smart Farming) <u>แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการฟาร์มโคนมต้นแบบโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ (กรมปศุสัตว์) 2.โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (Thai-Denmark Smart Dairy Farm) (อสค. ปศ. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ชุมนุม สหกรณ์ฯ) 3.ส่งเสริมการเข้าถึงการใช้เครื่องจักรทางการเกษตรของเกษตรกร เช่น การยกเลิกภาษีการนำเข้าอุปกรณ์โคนม								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กองทุนสงเคราะห์: สปภช, กองทุนปรับโครงสร้างการ ผลิต:สศก, กรมปศุสัตว์, กองทุนพัฒนาสหกรณ์:กรม ส่งเสริมสหกรณ์, อสค.) กระทรวงพลังงาน (กรมพัฒนาพลังงานทดแทน) กระทรวงดิจิทัลฯ ชุมนุมสหกรณ์ฯ ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ กระทรวงพาณิชย์ (กองทุน FTA:กรมการค้าต่างประเทศ) สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์กรมหาชน) สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮส ไต้หวัน สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้ รวบรวมนมดิบฯ ชุมนุมสหกรณ์ฯ สหกรณ์โคนมฯ
	4.2 การปรับปรุงภูมิทัศน์ฟาร์มสู่มาตรฐานฟาร์มสีเขียว (Green Farm)		กิจกรรมหลัก ฟาร์มโคนมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม(Green Farm) <u>แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการจัดการแปลงพืชอาหารโคนม (กรมปศุสัตว์) 2.โครงการพัฒนาฟาร์มโคนมต้นแบบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (กรมปศุสัตว์)								
	4.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการบริหารจัดการแบบแปลงใหญ่ (ตลอดห่วงโซ่ อุปทาน)		กิจกรรมหลัก ระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ <u>แผนงาน/โครงการที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่(ด้านโคนม)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต	1.1 ส่งเสริมการจัดการอาหารโคนมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี2565) KPI6 คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม	<u>แผนงานเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน</u> กิจกรรมหลัก การพัฒนาอาหารโคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการพัฒนาการจัดการอาหารโคนม (กรมปศุสัตว์) 2.โครงการพัฒนาการผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพลดต้นทุนในกลุ่มสหกรณ์ (กรมส่งเสริมสหกรณ์)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศก., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาส้า สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาส้า สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮลไธน์ สอนท.
	1.2 ส่งเสริมด้านสุขภาพโคนมระดับฝูง (Dairy Herd Health)	- มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื้อนมไม่รวมมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมด้านสุขภาพโคนมระดับฝูง <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการศูนย์บริหารจัดการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน (กรมปศุสัตว์)กิจกรรมย่อย หน่วยสุขภาพสุขภาพผลผลิตโคนม (HHU)								
	1.3 เพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงพันธุ์โคนม	- มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร KPI7 ผลิตรังไข่โคนม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตรังไข่ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถานอย.) KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก เพิ่มประสิทธิภาพการปรับปรุงพันธุ์โคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการโครงการ สร้างฝูงแม่พันธุ์โคนมยอดเยี่ยม (Elite herd) (กรมปศุสัตว์) 2.โครงการจัดการฝูงโคเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตน้ำนมโค (กรมปศุสัตว์) กิจกรรม แก้ไขปัญหาการผสมติดของโคนม กิจกรรม คัดทิ้งโคไม่มีคุณภาพ 3.กิจกรรม บริการผสมเทียม การผลิตน้ำเชื้อ ตัวอ่อน (กรมปศุสัตว์)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต(ต่อ)	1.4 ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมฟาร์มให้โคอยู่สบาย (Cow Comfort)	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี2565) KPI6 คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมในฟาร์มโคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการส่งเสริมการจัดการสภาพแวดล้อมฟาร์มให้โคอยู่สบาย (Cow Comfort & Animal Welfare) (กรมปศุสัตว์)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศค., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮส ไต้หวัน สอนท.
	1.5 ส่งเสริมการบันทึกข้อมูลโคนมรายตัวเพื่อการจัดการฟาร์ม	นม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื่อนมไม่รวมมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร	กิจกรรมหลัก พัฒนาการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการจัดการฟาร์ม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. กิจกรรมโปรแกรมการจดบันทึกข้อมูลโคนมรายตัว เช่น - โปรแกรม I Farmer Plus (กรมปศุสัตว์) - โปรแกรม Smart farm (อสค) - โปรแกรม Smart farm (ชุมนุมสหกรณ์โคนม)								
	1.6 การส่งเสริมการเลี้ยงโคสาวทดแทน	KPI7 ผลิตรุ่นซ่อม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตรุ่นที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถาวร.) KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก พัฒนาการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อการจัดการฟาร์ม กิจกรรมย่อย กิจกรรมขุนโคเพศผู้/โคนมปลดระวาง กิจกรรมย่อย โคสาวทดแทน/จัดหาโคสาวท้อง <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการโคสาวทดแทน (กรมปศุสัตว์/อสค.) /กรมส่งเสริมสหกรณ์)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต(ต่อ)	1.7 ส่งเสริมระบบรวบรวม และขนส่งน้ำนมดิบทั้งระบบ (Cooling tank)	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565) KPI6 คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมระบบรวบรวม และขนส่งน้ำนมดิบทั้งระบบ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการพัฒนาการผลิตน้ำนมที่มีคุณภาพลดต้นทุนการผลิต (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 2. โครงการ.....(อสค)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศก., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมชนสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสไดน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	1.8 ควบคุมมาตรฐานอาหารโคนมให้ครบถ้วน เช่น TMR อาหารหย่าหมัก	6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื้อนมไม่รวมมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการควบคุมมาตรฐานอาหารโคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> (กรมปศุสัตว์) 1. กิจกรรมตรวจสอบมาตรฐานอาหารโคนม 2. โครงการพัฒนาอาหารผสมสำเร็จรูปสำหรับโคนม (TMR) 3. โครงการพัฒนาอาหารหย่าหมัก(TMR)คุณภาพดี								
	1.9 พัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์และให้การรับรองมาตรฐานแปลงพืชอาหารสัตว์ GAP	6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร KPI7 ผลิตร่วมทันสมัย ณ สถานที่ผลิต และสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ตามอย.) KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก พัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์และให้การรับรองมาตรฐานแปลงพืช GAP <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการ พัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์ให้ได้มาตรฐาน GAP (กรมปศุสัตว์)								
	1.10 ส่งเสริมการทำระบบเกษตรอัจฉริยะในฟาร์มโคนม		กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการทำระบบเกษตรอัจฉริยะในฟาร์มโคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการจัดตั้งฟาร์มโคนมประสิทธิภาพสูง (อสค)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์1 เพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุนการผลิต(ต่อ)	1.11 การสร้างฟาร์มกลาง	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวันเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์	กิจกรรมหลัก การสร้างฟาร์มกลาง โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 1.โครงการ								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศก., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวม น้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสไดน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ อาหารนมไทย
กลยุทธ์2 ส่งเสริมมาตรฐานฟาร์มโคนม และความปลอดภัยทางชีวภาพ	2.1 พัฒนาฟาร์มโคนมในระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ(GFM)สู่ฟาร์มปลอดโรค	มาตรฐาน 100% ในปี 2565) KPI6 คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื่อเนมไม่รวมมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร KPI7 ผลผลิตก้อนนม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลผลิตทั้งหมดที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ตามอย.)	<u>แผนงานส่งเสริมมาตรฐานและความปลอดภัยทางชีวภาพ</u> กิจกรรมหลัก พัฒนาฟาร์มโคนมในระบบความปลอดภัยทางชีวภาพ(GFM) สู่ฟาร์มปลอดโรค <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง (กรมปศุสัตว์)</u> 1.โครงการกำจัดโรคปากและเท้าเปื่อย 2. โครงการโคนมปลอดโรค เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคและส่งออก 3.โครงการศูนย์บริหารจัดการเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุน								
	2.2 พัฒนาฟาร์มโคนมให้ได้รับการรับรองเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม GAP	KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก พัฒนาฟาร์มโคนมให้ได้รับการรับรองเข้าสู่มาตรฐานฟาร์ม GAP <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง (กรมปศุสัตว์/กรมส่งเสริมสหกรณ์/มกอช/อสค)</u> 1.โครงการพัฒนาคุณภาพสินค้าปศุสัตว์สู่มาตรฐาน 2.1 กิจกรรมรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับฟาร์มโคนม แบบกลุ่ม 2.2 กิจกรรมการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรสำหรับฟาร์มโคนม แบบเดี่ยว								
	2.3 ส่งเสริมระบบการผลิตแบบอินทรีย์หรือชีวภาพ		กิจกรรมหลัก ส่งเสริมระบบการผลิตแบบอินทรีย์/ชีวภาพ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง (กรมปศุสัตว์/กรมวิชาการเกษตรฯ/อสค./มกอช)</u> 1.แผนงานส่งเสริมระบบปศุสัตว์อินทรีย์ - กิจกรรมจัดทำมาตรฐานโคนมอินทรีย์ - กิจกรรมส่งเสริมการผลิตสารอินทรีย์เพื่อใช้ในระบบฟาร์ม								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำนมโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์3 พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม และศูนย์รวบรวมน้ำนมให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน	3.1 พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม (Milking Hygiene)	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวันเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565) KPI6 คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื้อนมไม่รวมไขมันเยื่อ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร KPI17 ผลิตร่วมกัน ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพ	<u>แผนงานพัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ</u> กิจกรรมหลัก พัฒนาคุณภาพน้ำนมระดับฟาร์ม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ พัฒนาคุณภาพน้ำนมด้านสุขลักษณะระดับฟาร์ม (Milking Hygiene) (กรมปศุสัตว์)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศค., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมชนสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสฯ สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสฯ สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮลไธน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	3.2 พัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีดนม (Standard Milking System & Milking Machine)	มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื้อนมไม่รวมไขมันเยื่อ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร KPI17 ผลิตร่วมกัน ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพ	กิจกรรมหลัก พัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีดนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการพัฒนามาตรฐานระบบรีดนมและเครื่องรีดนม(กรมปศุสัตว์)								
กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบประกันคุณภาพ (Quality Assurance) ของน้ำนมดิบ	4.1 พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบของศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ และโรงงานแปรรูปให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานสากลและห้องปฏิบัติการได้รับการประเมินประสิทธิภาพ (Ring Test) และประเมินการตรวจสอบของห้องปฏิบัติการ	มาตรฐานตามข้อกำหนดไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถามอย.) KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก พัฒนาห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนมดิบศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ และโรงงานแปรรูป <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการพัฒนาศักยภาพห้องปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำนม (กรมปศุสัตว์)								
	4.2 ส่งเสริมการตรวจคุณภาพน้ำนมรายฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบทุกแห่ง	มาตรฐานตามข้อกำหนดไม่น้อยกว่า ร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถามอย.) KPI8 ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก การตรวจคุณภาพน้ำนมรายฟาร์มและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.กิจกรรม ตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำนมดิบของฟาร์มโคนมและศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ(กรมปศุสัตว์)								
	4.3 จัดทำระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)		กิจกรรมหลัก ระบบตรวจสอบย้อนกลับ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. กิจกรรม จัดระบบตรวจสอบย้อนกลับ(Traceability) (กรมปศุสัตว์)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำมันโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการใช้น้ำมันโค ดิบภายในประเทศแปรรูปเป็น ผลิตภัณฑ์	5.1 ส่งเสริมการสร้างโรงงานแปรรูป ผลิตภัณฑ์ ขนาดเล็กและขนาดกลาง (SMEs)	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำมันโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับ มาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์ มาตรฐาน 100% ในปี 2565) KPI6 คุณภาพน้ำมันดิบผ่านเกณฑ์ มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี	<u>แผนงานส่งเสริมการใช้น้ำมันโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์</u> กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการสร้างโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขนาดเล็ก และขนาดกลาง <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ..... (ผู้เกี่ยวข้องเช่น>กรมโรงงานฯ กระทรวง อุตสาหกรรม สำนักส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อม:SME)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุ สัตว์, อสค., สศค., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกอช. กรม วิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวง พาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนา ธุรกิจการค้า) กระทรวงพลังงาน(กรมพัฒนาพลังงาน ทดแทน) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงาน อุตสาหกรรม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สพฐ,สช,กทม) ชุมชนสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำมัน พาสา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำมันดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำมันพาสา สมาคมผู้ เลี้ยงโคนมไทยโฮลไนด์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหาร นมไทย
	5.2 ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เช่น นมผง ขาดมันเนย ซีส เนยและอื่น	6.1 คุณภาพน้ำมันดิบระดับฟาร์มโค นม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่ เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร - เนื้อนมไม่เปรี้ยวมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - ไขมัน ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3.75	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมการแปรรูปผลิตภัณฑ์นม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการ..... (ผู้เกี่ยวข้องเช่น> กรมพัฒนาธุรกิจ การค้า(กระทรวงพาณิชย์) กรมปศุสัตว์ สถาบัน/องค์กรมหาชนฯ								
	5.3 ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปน้ำมัน เพื่อการส่งออก	6.2 คุณภาพน้ำมันดิบระดับศูนย์รวบรวม น้ำมันดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร	กิจกรรมหลัก ส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปน้ำมันเพื่อการส่งออก <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ..... (ผู้เกี่ยวข้องเช่น>กรมโรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม อย. กระทรวงสาธารณสุข)								
	5.4 สร้างแรงจูงใจให้ใช้น้ำมันดิบ ภายในประเทศ เช่น ยกเลิกการควบคุม ราคาผลิตภัณฑ์ที่ใช้น้ำมันดิบ ภายในประเทศ 100%	KPI17 ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิต และสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพ มาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่ น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่ สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถาวร.) KPI18 ส่งเสริมการใช้น้ำมันโคดิบ ภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก สร้างแรงจูงใจให้ใช้น้ำมันดิบภายในประเทศ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. กิจกรรม การปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบฯเช่น ฉลากนม 2. กิจกรรม ประชาสัมพันธ์ส่งเสริมให้ใช้น้ำมันดิบภายในประเทศ 100% 3. กิจกรรม การกำหนดมาตรการควบคุมราคาผลิตภัณฑ์ (โดย กระทรวงเกษตรฯ กระทรวงต่างประเทศ และกระทรวง พาณิชย์)								

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการผลิตน้ำมันโคและอุตสาหกรรมโคนมให้ได้มาตรฐานสากล (ต่อ)

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 6 ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่	6.1 ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่	KPI4 ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำมันโคต่อตัวต่อวันเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4 KPI 5 จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565) KPI6 คุณภาพน้ำมันดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า 10% ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำมันดิบระดับฟาร์มโคนม - มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร	<u>แผนงานขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่</u> กิจกรรมหลัก ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ อาหารเสริมนมโรงเรียน ภายใต้คณะกรรมการอาหารนมเพื่อเด็กและเยาวชน (กระทรวงเกษตรฯ/กระทรวงสาธารณสุข/กระทรวงมหาดไทย/กระทรวงศึกษา)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค., สศก., กรมส่งเสริมสหกรณ์ มกช. กรมวิชาการเกษตร) กระทรวงสาธารณสุข (อย./กรมอนามัย/สสจ) กระทรวงพาณิชย์ (กรมการค้าต่างประเทศ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า) กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมโรงงานอุตสาหกรรม) กระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ,สช,กทม) กระทรวงมหาดไทย (อปท) ชุมนุมสหกรณ์ สหกรณ์โคนม สมาคมผู้ผลิตน้ำมันพาสา สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำมันดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำมันพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮลไธน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	6.2 มีนักส่งเสริมและหรือนายสัตวแพทย์ประจำศูนย์รวบรวมน้ำมันทำหน้าที่เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโคนมและน้ำมันคุณภาพดี	- เนื้อนมไม่รวมมันเนย ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50 - โซมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำมันดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำมันดิบ - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร	กิจกรรมหลัก <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ..... (กรมส่งเสริมสหกรณ์ กษ)								
	6.3 โรงงานแปรรูปต้องมีบุคลากรผู้ควบคุมการผลิตตามพนักงานควบคุมคุณภาพหลัก GMP ให้ความรู้ครูที่โรงเรียนในการตรวจรับและเก็บรักษานมโรงเรียนและผู้ขนส่งนมในการดูแลรักษานมและมینگส่งเสริมโคนมช่วยปรับปรุงแก้ไขปัญหาคูณภาพนม ณ ศูนย์รวบรวมน้ำมันและเกษตรกร	KPI7 ผลิตรัณท์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตรัณท์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง (ถาวย.) KPI8 ส่งเสริมการใช้ไขมันโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตรัณท์เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. โครงการ..... (อย. กระทรวงสาธารณสุข)								

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 1 หนุนรงค์/ส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม	1.1 ส่งเสริมให้เด็กนักเรียนได้บริโภคนม ตลอดปี	<i>KPI 9 อัตราบริโภคน้ำนมโคภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี</i> <i>KPI10 อัตราบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมด จาก 31.46 ลิตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี</i> <i>KPI11 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่ อย่างน้อย 10 รายการต่อปี</i> <i>KPI12 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี</i>	<u>แผนงานส่งเสริมการบริโภคนม</u> กิจกรรมหลัก หนุนรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม (โดยทุกหน่วยงาน) กิจกรรมหลัก ขับเคลื่อนและกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่ (หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> (โดยกรมปศุสัตว์) 1. โครงการ อาหารเสริม(นม)โรงเรียน 2.โครงการประกวดการส่งเสริมการบริโภคนมในสถานศึกษา 3.โครงการประกวดภาพถ่ายรรงค์บริโภคนมระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา 4.โครงการประกวดคลิป/หนังสั้นรรงค์บริโภคนม ระดับมัธยมและอุดมศึกษา 5.โครงการเชฟเด็กและเยาวชนสร้างสรรค์เมนูนมโคไทย								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค,กรมส่งเสริมสหกรณ์) กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจา/กรรมการค้าต่างประเทศ/กรมการค้าภายใน) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ชุมนุมสหกรณ์ฯ สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวม นำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสา สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสโตน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	1.2 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลายตอบสนองผู้บริโภคในแต่ละช่วงอายุ	(มูลค่ารวม)	กิจกรรมหลัก พัฒนาผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลาย <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการปศุสัตว์สร้างเชฟชุมชน รั้งสรรค์ผลิตภัณฑ์นมสู่ครัวไทย Art of dairy fighting Thailand(กรมปศุสัตว์) 2.กิจกรรมงานวันตีมนมโลก (กรมปศุสัตว์)								
	1.3 ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาหารหรืออาหารศึกษา (Food Education)		กิจกรรมหลัก การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องอาหารนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.กิจกรรมการให้ความรู้ด้านอาหารนม (กรมอนามัย สธ).								

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 1 ผลิต/ส่งเสริมการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นม (ต่อ)	1.4 สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคด้วยตราสัญลักษณ์การใช้น้ำนมโคดิบของเกษตรกรไทย เช่น โบว์ทอง	KPI 9 อัตราบริโภคน้ำนมโคภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี KPI10 อัตราบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมดจาก 31.46 ลิตร เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี	กิจกรรมหลัก สร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภคด้วยตราสัญลักษณ์การใช้น้ำนมโคดิบ กิจกรรมหลัก การพัฒนาแบรนด์กลางสำหรับผลิตภัณฑ์นม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1. กิจกรรมประชาสัมพันธ์/เน้นสร้างการรับรู้การบริโภคนมโคและสินค้าที่บ่งบอกถึงคุณภาพน้ำนมดิบของเกษตรกรไทย (กระทรวงเกษตรฯ/กระทรวงสาธารณสุข/กรมประชาสัมพันธ์) 2. สร้างแบรนด์กลาง Smile Milk ภายใต้เครื่องหมายโบว์ทอง”(กรมการค้าต่างประเทศ) 3.การปรับปรุงกฎระเบียบในการระบุข้อความบนฉลากผลิตภัณฑ์นมเพื่อแสดงว่าเป็นผลิตภัณฑ์จากโคแท้ หรือน้ำนมผสมนมผงเพื่อเป็นทางเลือกให้ผู้บริโภค (อย./กรมอนามัย)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค,กรมส่งเสริมสหกรณ์) กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจา/กรมการค้าต่างประเทศ/กรมการค้าภายใน) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ชุมชนสหกรณ์ฯ สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวม น้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสเจอร์ สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสไตน์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	1.5 สร้างแบรนด์กลาง เช่น Smile Milk	KPI11 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่อย่างน้อย 10 รายการต่อปี KPI12 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี (มูลค่ารวม)	กิจกรรมหลัก พัฒนาสินค้าโคนมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการส่งเสริมมาตรฐานศูนย์ผลิตน้ำเชื้อโคนมเพื่อรองรับการส่งออกต่างประเทศ (กรมปศุสัตว์/อสค.)								
กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาสินค้า โคนมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ	2.1 พัฒนาสายพันธุ์และน้ำเชื้อโคนมเพื่อจำหน่ายในตลาดอาเซียน		กิจกรรมหลัก สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออกเพื่อเปิดตลาดในประเทศอาเซียน และนานาชาติ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการ มหกรรมผลิตภัณฑ์นม เพื่อการบริโภค Milky Way Expo (กรมปศุสัตว์ ร่วมกับ สมาคมฯ ผู้ประกอบการภาคเอกชน) 2.โครงการจัดทัพโคนมไทยบุกตลาดต่างประเทศ (กรมเจรจากระทรวงพาณิชย์ร่วมกับ ชุมชนสหกรณ์ ปศ องค์กรconc มธ) 3.โครงการส่งเสริมการตลาดสำหรับผู้ประกอบการสินค้าปศุสัตว์ (กรมปศุสัตว์)								
	2.2 สนับสนุนผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการส่งออกเพื่อเปิดตลาดในประเทศอาเซียนและนานาชาติ เช่น ทำ Road show		กิจกรรมหลัก แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.กิจกรรมแก้ไข/ปรับปรุงกฎหมายที่เป็นอุปสรรคทางการค้าในสินค้านม ได้แก่ พรบ.โรคระบาดสัตว์ พรบ.มาตรฐานสินค้าเกษตร (โดยกรมปศุสัตว์ กษ และกระทรวงการค้าต่างประเทศ)								
	2.3 แก้ไข/ปรับปรุงกฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างประเทศ										

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการบริโภคนมและพัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันระดับนานาชาติ

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อการแข่งขันส่งเสริมการใช้น้ำนมดิบภายในประเทศแปรรูป	3.1 สร้างนวัตกรรม และผลิตภัณฑ์นมให้มีความหลากหลายและมีอัตลักษณ์ เช่น นมอินทรีย์ นมพรีเมียมเกรด ฯลฯ	<i>KPI 9 อัตราบริโภคน้ำนมโคภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี</i> <i>KPI10 อัตราบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมด จาก 31.46 ลิตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี</i> <i>KPI11 พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่ อย่างน้อย 10 รายการต่อปี</i> <i>KPI12 มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี</i>	กิจกรรมหลัก พัฒนาความหลากหลายให้ผลิตภัณฑ์นม กิจกรรมหลัก สร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์นมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์นม -กิจกรรม นมหน้าฟาร์ม (กรมปศุสัตว์) -กิจกรรม การแปรรูปนมอินทรีย์(กรมปศุสัตว์/ อสค) -กิจกรรม พัฒนาสร้างนวัตกรรม เช่น นมพรีเมียม 2.โครงการฝึกอบรมเทคโนโลยีการแปรรูปน้ำนมโคประจำปีของหน่วยงานรัฐ 3. โครงการพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 4.กิจกรรมขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์นม เช่น นมอินทรีย์ นมพรีเมียม								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค, กรมส่งเสริมสหกรณ์) กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจา/ กรมการค้าต่างประเทศ/ กรมการค้าภายใน) กระทรวงสาธารณสุข (กรมอนามัย) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ชุมนุมสหกรณ์ฯ สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวมน้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสเจอร์ สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮสไดน์ฯ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อาหารนมไทย
	3.2 เพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้า เช่น ยกกระดับสินค้านมเป็นสินค้าเชิงคุณภาพและเพื่อสุขภาพทั้งในระดับชุมชน (My Milk /Dairy OTOP) ระดับประเทศและส่งออก (Thailand Milk)	(มูลค่ารวม)	กิจกรรมหลัก พัฒนาผลิตภัณฑ์นมเพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าในระดับชุมชน <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> 1.โครงการนมชุมชน (Milk Truck) 2.ประชุมเชิงปฏิบัติการเชื่อมโยงเครือข่าย ธุรกิจและตลาด (กรมส่งเสริมสหกรณ์) 2.กิจกรรม New normal Market / ตลาดออนไลน์ (รัฐร่วมกับภาคองค์กรเอกชน)								

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและการใช้ประโยชน์

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ 1 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลโคนมแห่งชาติ (National Dairy Information Center)	1.1 จัดตั้งศูนย์ข้อมูลโคนมระดับชาติ และจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการสารสนเทศ โคนมระดับกรมปศุสัตว์ (War room) 1.2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลโคนม เดียวกันทั่วประเทศ 1.3 พัฒนาระบบทะเบียนเกษตรกรผู้ เลี้ยงโคนม 1.4 พัฒนาระบบทะเบียนศูนย์รวมนม และโรงงานแปรรูปนม 1.5 พัฒนาระบบทะเบียนผลิตภัณฑ์นม ที่บริโภคในประเทศและส่งออก 1.6 พัฒนาระบบทะเบียนบุคลากรโคนม	KPI13 มีศูนย์ข้อมูลในการบริหาร จัดการอุตสาหกรรมโคนมของ ประเทศไทย ภายใน พ.ศ 256 โดยจัดตั้งที่ กรมปศุสัตว์	แผนงานพัฒนาระบบฐานข้อมูลโคนมแห่งชาติ กิจกรรมหลัก การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลโคนมแห่งชาติ - จัดตั้งศูนย์ข้อมูลโคนมระดับชาติ - จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการ สารสนเทศโคนมระดับกรมปศุสัตว์ (Dairy War room) กิจกรรมรอง พัฒนาระบบฐานข้อมูลโคนมเดียวกันทั่วประเทศ กิจกรรมรอง พัฒนาระบบทะเบียนเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ กิจกรรมรอง พัฒนาระบบข้อมูลทะเบียนโรงงานแปรรูปนมและศูนย์รวม นม กิจกรรมรอง พัฒนาระบบข้อมูลทะเบียนผลิตภัณฑ์นมที่บริโภคใน ประเทศและส่งออก กิจกรรมรอง พัฒนาระบบทะเบียนบุคลากรโคนม <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> -โครงการศูนย์สารสนเทศโคนมแห่งชาติ (โดย MB กษ) -กิจกรรมฐานข้อมูลโรงงานแปรรูปนม (โดย สธ) -กิจกรรมทะเบียนผลิตภัณฑ์นมในประเทศ/ส่งออก (พณ/กษ)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์, อสค.,กรมส่งเสริม สหกรณ์) กระทรวงดิจิทัลฯ กระทรวงสาธารณสุข (อย) กระทรวงพาณิชย์ (กรมเจรจาการค้า/กรมการค้า ภายใน) ชุมนุมสหกรณ์ฯ สมาคมกลุ่มเกษตรกรผู้รวบรวม น้ำนมดิบฯ สมาคมผู้ผลิตน้ำนมพาสฯ สมาคมผู้เลี้ยงโคนมไทยโฮลไต้น์ สมาคมอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ อาหารนมไทย สหกรณ์โคนม
กลยุทธ์ 2 พัฒนาระบบฐานข้อมูลนมโรงเรียน	2.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง กับนมโรงเรียน ภายใต้โครงการอาหาร นมเพื่อเด็กและเยาวชน		กิจกรรมหลัก ฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบนมโรงเรียน <u>โครงการ/ กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> -กิจกรรมย่อย ฐานข้อมูลนมโรงเรียนเพื่อการวางแผนบริหารจัดการ นมโรงเรียน (โดย กรมปศุสัตว์)								
กลยุทธ์ 3 รวบรวมและใช้ประโยชน์จาก ฐานข้อมูลโคนม	3.1 พัฒนาการเชื่อมโยงระบบข้อมูล ขนาดใหญ่ (Big Data) และการใช้ ประโยชน์จากข้อมูล		กิจกรรมหลัก พัฒนาการเชื่อมโยงระบบข้อมูลขนาดใหญ่(Big Data) และการใช้ประโยชน์จากข้อมูล <u>โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง</u> -โครงการพัฒนาระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (โดย กรม ปศุสัตว์) -กิจกรรมการใช้เทคโนโลยี/ Application เพื่อใช้ประโยชน์เข้าถึง ฐานข้อมูลโคนมของทุกภาคส่วน และสร้างการรับรู้ของเกษตรกร (โดย ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง)								

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้การเลี้ยงโคนมให้กับเกษตรกร

กลยุทธ์	แนวทางพัฒนา	ตัวชี้วัด	แผนงาน/โครงการ	ระยะเวลาดำเนินงาน (ปี)							หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
				64	65	66	67	68	69	70	
กลยุทธ์ที่ 1 ศึกษาวิจัยพัฒนา ด้านโคนมและผลิตภัณฑ์	1.1 ด้านปรับปรุงพันธุ์ 1.2. ด้านอาหารสัตว์ 1.3 ด้านสุขภาพสัตว์และโรคระบาด สัตว์ 1.4 ด้านมาตรฐาน 1.5 ด้านการจัดการฟาร์มและธุรกิจ ฟาร์มโคนม 1.6 ด้านการรวมกลุ่มเกษตรกร และ การบริหาร 1.7 ด้านการตลาด และพัฒนา ผลิตภัณฑ์	จำนวนผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ นำไปใช้ประโยชน์	แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมและ ผลิตภัณฑ์นมของประเทศไทย กิจกรรมหลัก ศึกษาวิจัยพัฒนาด้านโคนมและผลิตภัณฑ์ นม โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง -โครงการด้านปรับปรุงพันธุ์ (ปศ,อสค) -โครงการด้านอาหารสัตว์ (ปศ,อสค) -โครงการด้านสุขภาพและโรคระบาดสัตว์ (ปศ,อสค) -โครงการด้านการจัดการฟาร์มและธุรกิจโคนม (ปศ,อสค, กรมส่งเสริมสหกรณ์) -โครงการด้านมาตรฐาน (มกช) -โครงการด้านการรวมกลุ่มเกษตรกรและการบริหาร (กรมส่งเสริมการเกษตร) -โครงการด้านการตลาดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (ปศ,อสค, กรมส่งเสริมสหกรณ์)								กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สถาบันการศึกษา ภาคเอกชน ภาคสมาคม
			กิจกรรมหลัก พัฒนาองค์ความรู้หรือนวัตกรรมการใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้อง 1. โครงการด้านการพัฒนาองค์ความรู้หรือนวัตกรรมการ ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)								

หมายเหตุ : แผนยุทธศาสตร์ที่ 5 ในการเสนอของบประมาณ ภายใต้แผนงานบูรณาการวิจัย เข้าภาพหลัก คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.)

บทที่ 3

การขับเคลื่อน กำกับ ติดตามและประเมินผล

1. การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ ภายใต้กลไกคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ

คณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นม แต่งตั้งคณะทำงาน กำกับ ติดตามและประเมินแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม โดยมีหน้าที่กำหนดแนวทางการขับเคลื่อน วิธีการติดตามและประเมินผล แผนงานดำเนินการติดตามและประเมินผลแผนปฏิบัติการฯ และรายงานผลและเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการโคนมและผลิตภัณฑ์นมเพื่อกำหนดนโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด เช่น

1. จัดทำแผนรองรับยุทธศาสตร์ที่มีการประสานเชื่อมโยงตลอดห่วงโซ่อุปทาน
2. กำหนดหน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน ให้ทุกหน่วยงานให้ความสำคัญกับแผนและปฏิบัติตามแผนที่กำหนดขึ้นภายใต้ภารกิจของหน่วยงาน และประสานกับหน่วยงานสนับสนุนเพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติและจัดลำดับความสำคัญการดำเนินงานเพื่อจัดทำแผนงาน / โครงการดำเนินการในแต่ละปีงบประมาณในลักษณะแผนปฏิบัติการ (Action Plan)
3. กำหนดหลักเกณฑ์การชี้วัดรวมทั้งให้มีการสนับสนุนงบประมาณดำเนินการ เพื่อให้หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุนร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นผลสัมฤทธิ์

2. การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการภายใต้หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน

คณะทำงานขับเคลื่อนฯ กำกับ ติดตามและประเมินยุทธศาสตร์ฯ กำหนดหน่วยงานหลักสำหรับกำกับดูแลแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อดำเนินการดำเนินงานภายใต้ภารกิจหลักของหน่วยงาน มีหน้าที่กำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด แผนงาน/โครงการ งบประมาณ และ แนวทางการประเมินผล เพื่อให้หน่วยหลักและหน่วยสนับสนุนได้บูรณาการการทำงานร่วมกัน สอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งเชื่อมโยงกับประเด็นยุทธศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การกำกับ ติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลใช้วิธีการประเมินผลเพื่อการพัฒนา (Developmental Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงและปรับเปลี่ยนวิธีการหรือกระบวนการการทำงานระหว่างดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความซับซ้อนของระบบรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และ ปัจจัยภายนอกที่เข้ามากระทบระหว่างดำเนินการอันจะส่งผลให้สามารถขับเคลื่อนงานตามแผนปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเป้าประสงค์ของแผนปฏิบัติการฯ ที่วางไว้

เอกสารในตารางเป็นเพียง(ร่าง) ตัวชี้วัดและ(ร่าง)แนวทางวิธีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลเท่านั้น

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	การกำกับ ติดตามและประเมินผล
1) องค์กรโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร	ข้อมูลบัญชีขององค์กรเกษตรกรโคนม	รายงานผลการดำเนินงานองค์กรเกษตรกรโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์
2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80	เปรียบเทียบจำนวนสมาชิกที่มาใช้บริการองค์กร	ข้อมูลการใช้บริการองค์กรของสมาชิกโดยกรมส่งเสริมสหกรณ์
3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี	ข้อมูลเปรียบเทียบรายได้ของเกษตรกรต่อปี	ข้อมูลรายได้ของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมโดยกรมตรวจบัญชีสหกรณ์
4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวันเพิ่มขึ้นปีละร้อยละ 4	เปรียบเทียบข้อมูลปริมาณน้ำนมที่แม่โคนมของเกษตรกรสามารถผลิตได้จากข้อมูลการให้ผลผลิตน้ำนม	รายงานปริมาณน้ำนมดิบ/องค์ประกอบน้ำนม โดยกรมปศุสัตว์
5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565	เปรียบเทียบข้อมูลจำนวนฟาร์มที่ขึ้นทะเบียนกับจำนวนฟาร์มทั้งหมด	รายงานผลการขึ้นทะเบียนฟาร์มโคนมมาตรฐาน โดยกรมปศุสัตว์
6) คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ มีค่าโซมาติกเซลล์ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร, เนื่อนมไม่รวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.75, ไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร	ข้อมูลผลการตรวจคุณภาพน้ำนมระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบเฉลี่ยทั่วประเทศ	รายงานผลการตรวจคุณภาพน้ำนมเฉลี่ยทั่วประเทศ โดยกรมปศุสัตว์
7) ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่ายมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง	ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข	ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ตัวชี้วัด	วิธีการวัด	การกำกับ ติดตามและประเมินผล
8) ส่งเสริมการใช้น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี	ข้อมูล MOU การซื้อขายของเกษตรกรและผู้ซื้อน้ำนมดิบ	ข้อมูล MOU การซื้อขายของเกษตรกรและผู้ซื้อน้ำนมดิบจากกรมส่งเสริมสหกรณ์
9) อัตราการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี	เปรียบเทียบข้อมูลการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศกับข้อมูลการบริโภค	-ข้อมูลสำรวจการบริโภคนมพร้อมดื่มภายในประเทศ โดย ภาครัฐ/บริษัท/สมาคม
10) อัตราบริโภคน้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมด จาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี	เปรียบเทียบข้อมูลการบริโภคนมและผลิตภัณฑ์นมกับข้อมูลการบริโภค	-ข้อมูลสำรวจการบริโภคผลิตภัณฑ์นมรวม โดย ภาครัฐ/บริษัท/สมาคม
11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่เพิ่มขึ้น 10 รายการต่อปี	ข้อมูลการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์นมของหน่วยงานภาครัฐ / ผู้ประกอบการ	ข้อมูลการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์นมของหน่วยงานภาครัฐ / ผู้ประกอบการ
12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี	เปรียบเทียบมูลค่าส่งออกผลิตภัณฑ์ในอุตสาหกรรมนม	ข้อมูลการส่งออกผลิตภัณฑ์นมของกรมศุลกากร
13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทยภายใน ปีพ.ศ. 2564	มีการจัดตั้งศูนย์สารสนเทศข้อมูลโคนม ณ กรมปศุสัตว์	มีความถูกต้อง และครบถ้วนของข้อมูลตามเป้าหมายเป็นปัจจุบัน

4. ผลสำเร็จในภาพรวมของแผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม

แผนปฏิบัติการด้านโคนมและผลิตภัณฑ์นม กำหนดตัวชี้วัดเป้าประสงค์ไว้ 13 ตัวชี้วัด ครอบคลุมอุตสาหกรรมโคนมทั้งระบบซึ่งแผนปฏิบัติการบรรลุตามวัตถุประสงค์แล้วจะตอบสนองเป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยเช่นกัน ดังนี้

มั่นคง : เกษตรกรมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพจากองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย
ได้ผลผลิตตามมาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

มั่งคั่ง : อุตสาหกรรมโคนมมีความมั่งคั่ง จากขีดความสามารถในการแข่งขันภายใต้การค้าเสรี ด้วยความเป็นผู้นำการส่งออกผลิตภัณฑ์นมที่มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายน้ำนมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ยั่งยืน : องค์กรเกษตรกรมีความยั่งยืน จากขีดความสามารถในการสร้างกำไรขององค์กรเกษตรกรและมีความเข้มแข็งจากการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มาใช้บริการองค์กรเกษตรกรทำให้มีการพึ่งพาและเกื้อกูลกันภายในองค์กรอย่างครบวงจร

ความสำเร็จของแผนปฏิบัติการ วัดจากตัวชี้วัดดังนี้

- 1) องค์การโคนมบริหารงานจัดการให้มีกำไร
- 2) จำนวนสมาชิกเลี้ยงโคนมใช้บริการครบวงจรองค์กรเกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 80
- 3) เกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมมีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) ค่าเฉลี่ยผลผลิตน้ำนมโคต่อตัวต่อวัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 4 ต่อปี
- 5) จำนวนฟาร์มโคนมทั้งหมดได้รับมาตรฐาน GAP โดยผ่านเกณฑ์มาตรฐาน 100% ในปี 2565
- 6) คุณภาพน้ำนมดิบผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
 - 6.1 คุณภาพน้ำนมดิบระดับฟาร์มโคนมของจำนวนฟาร์มทั่วประเทศ
 - 1) ค่าโซมาติกเซลล์ ไม่เกิน 400,000 เซลล์/มิลลิลิตร
 - 2) เนื้อมัมนัมนรวมไขมัน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 8.50
 - 3) ไขมันไม่น้อยกว่าร้อยละ 3.75
 - 6.2 คุณภาพน้ำนมดิบระดับศูนย์รวบรวมน้ำนมดิบ
 - มีจำนวนจุลินทรีย์ไม่เกิน 300,000 CFU/มิลลิลิตร
- 7) ผลิตภัณฑ์นม ณ สถานที่ผลิตและสถานที่จำหน่าย มีคุณภาพมาตรฐานตามที่กฎหมาย กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของผลิตภัณฑ์ที่สุ่มเก็บตัวอย่าง
- 8) ส่งเสริมการใช้ น้ำนมโคดิบภายในประเทศแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ต่อปี
- 9) อัตราการบริโภค น้ำนมโคภายในประเทศจากเดิม 17.43 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 10) อัตราบริโภค น้ำนมโคและผลิตภัณฑ์นมรวมทั้งหมด จาก 31.46 ลิตร/คน/ปี เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 5 ต่อปี
- 11) พัฒนาผลิตภัณฑ์นมใหม่ อย่างน้อย 10 รายการต่อปี
- 12) มูลค่าการส่งออกผลิตภัณฑ์นมทั้งหมด เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 13) มีศูนย์ข้อมูลในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมโคนมของประเทศไทย ภายใน พ.ศ. 2564

บรรณานุกรม

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. คู่มือแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย Smart Farmer และ Smart Officer. ปีงบประมาณ 2556

<https://www.opsmoac.go.th/strategic-files-391191791803>

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “กระทรวงเกษตรฯ ขานรับนโยบายรัฐบาล ผนึกกำลังทุกภาคส่วน เตรียมเดินทางแก้ปัญหาเร่งด่วนช่วยเหลือเกษตรกรทั่วประเทศ” วันที่ 5 สิงหาคม 2562

<https://www.moac.go.th/news-preview-411591791902>

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “รัฐมนตรีเกษตรฯ” มอบนโยบายแนวทางการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2559” วันที่ 17 กันยายน 2558

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=16700&filename=olan

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “รัฐมนตรีเกษตรฯ มอบนโยบายแนวทางการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2559” วันที่ 17 กันยายน 2558

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=16700&filename=olan

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. ข่าวสาร กษ “กระทรวงเกษตรฯ ร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจการโคนมทั่วประเทศหารือแนวทางการเพิ่มองค์ประกอบเนื้อ” วันที่ 7 ตุลาคม 2559

https://www.moac.go.th/ewt_news.php?nid=19116

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. “การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ /FTA ของไทย”, สำนักสารสนเทศการเจรจาการค้า กันยายน 2557

<http://www.thaifta.com/thaifta/Home/tabid/36/ctl/Details/mid/436/ItemID/8350/Default.aspx>

กรมส่งเสริมสหกรณ์. “แผนพัฒนาโคนมเพื่อปรับตัวรองรับผลกระทบในการทำความตกลงเขตการค้าเสรี, กลุ่มส่งเสริมพัฒนาธุรกิจด้านปศุสัตว์ ประมง หัตถกรรมและผลิตภัณฑ์, สำนักพัฒนาธุรกิจ สหกรณ์, พฤษภาคม 2550

กรมการปกครอง. ประกาศสถิติ จำนวนประชากรประจำปี พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์).

เข้าถึงจาก: <https://www.boj.go.th/index.php?page=demographic&language=th>

กรมกิจการผู้สูงอายุ. สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย พ.ศ.2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275>

กรมศุลกากร. ข้อมูลสถิตินำเข้าส่งออก ปี 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2562.. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

http://www.customs.go.th/statistic_report.php?ini_content=statistics_report

กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์. ข้อมูลเศรษฐกิจการปศุสัตว์ ปี 2563

คณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข “ยุทธศาสตร์การกำกับดูแลคุณภาพมาตรฐานนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่ :

ข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาในการขับเคลื่อนเพื่อความปลอดภัยนมโรงเรียนตลอดห่วงโซ่” ปี 2559

ดร.ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์, “บ้านไร่นาเรา” มูลนิธิพลังนิเวศและชุมชน,

http://www.banrainarao.com/column/commu_econ_02

ชมรมนมสร้างชาติ. “ผลกระทบและแนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องอาหารขึ้นและอาหารหยابมีราคาสูงขึ้นมาก

จนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมได้รับผลกระทบมากในขณะนี้โดยชมรมนมสร้างชาติ

http://www.milkforthai.org/pdf/club_milk_article_02_2554.pdf

โชค บูลกุล. FTA การค้าเสรี (ของผู้ได้เปรียบ) สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2559. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.farmchokchai.com/mobile/content.php?group=knowledge&id=knowledge&cid=422>

มติชนออนไลน์. 2559. จัปตาเทรนด์อาหารและเครื่องดื่มของโลกที่มาแรงในปี 2016-2017. นิวส์มอนิเตอร์. สืบค้นเมื่อวันที่

7 ธันวาคม 2559. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <http://www.matichon.co.th/news/98912>.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. “ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12”

<http://www.sukhothai.go.th/mainredcross/71.pdf>

ปราณิดา ศยามานนท์ "สังคมผู้สูงอายุ... โจทย์ใหญ่ที่ธุรกิจค้าปลีกต้องเตรียมรับมือ"

<https://www.scbeic.com/th/detail/product/1397>

Dairy Development Program. 2559. โคนม 59 พัฒนาคุณภาพดันราคามันขึ้น *สัตว์เศรษฐกิจ ปีที่ 32*

ฉบับที่ 770 ปักษ์แรกกุมภาพันธ์ 2559 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2562. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://dairydevelopmentprogram.weebly.com/blog-36153634361936603617362636403586/-59>

ศาสตร์พระราช ‘เศรษฐกิจพอเพียง’ พัฒนา’ปท.-โลก’ อย่างยั่งยืน <http://www.matichon.co.th/news/166427>

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. ขอบทพจนมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562 เรื่อง การทบทวนระบบ

การบริหารจัดการนมโรงเรียน สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2562. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.schoolmilkthai.com/images/1-62/krs2562.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2563. ภัยแล้ง-โควิด ฤดูกาลเกษตร Q1 หดตัว 4.8% เกษตรฯ พร้อมมาตรการรองรับ มั่นใจ

หลังการระบาดคลี่คลาย ความต้องการสินค้าอาหารเพิ่มแน่ ดันส่งออกสินค้าเกษตรสดใสต่อเนื่อง สืบค้นเมื่อวันที่ 9

พฤษภาคม 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:

<http://www.oae.go.th/view/1/รายละเอียดข่าว/ข่าว%20สศก./33761/TH-TH>

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม. ข่าวสาร “รมว.กษ. เปิดงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาโคนมไทย หนุน

ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ชูทางเลือกเกษตรกรไทย”

https://www.alro.go.th/alro_th/ewt_news.php?nid=12212&filename=index

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. 2562 "ร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี(พ.ศ.2560-2579) และแผนภาพ

แนวทางการบริหารราชการของรัฐบาล พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา"

<http://rtpstrategy.police.go.th/web2013/ร่างกรอบยุทธศาสตร์แห่งชาติ>

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. สรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากร พ.ศ. 2560 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:
<http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N21-11-61-2.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2562 สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2563. สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก: <http://www.nso.go.th/f>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2563. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไตรมาสที่ 1 สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2563. (ออนไลน์). เข้าถึงจาก:
https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5176&filename=QGDP_report
- สยามรัฐออนไลน์, ข่าวเกษตร, “เฉลิมชัยเดินหน้า Kick Off โครงการส่งเสริมพัฒนาโคนมไทย สร้างความเข้มแข็งอาชีพผู้การ แข่งขันในตลาดโลก วันที่ 27 ตุลาคม 2562
<https://siamrath.co.th/n/105607>
- อาจารย์กฤษณ์ รุยาพร, บทความ"องค์กรอัจฉริยะ" (SMART Organization)
http://www.e-apic.com/news_detail.php?id=46
- Aiumlamai, S., Wangtal, A., Tanomkit, J. 2013. Food standard through whole supply chain to support the propulsion of strategy for food safety: Dairy milk. *Proceeding on 14th KVAC: Learning the Past, Planning the Future, Targeting One Health. Khon Kaen Thailand.* : Kosa Hotel, Khon Kaen Thailand.
- Dairy, World Markets and Trade. USDA Foreign Agricultural Service, December 2019
 Retrieved 1 December 2019 from: <https://www.fas.usda.gov/data/dairy-world-markets-and-trade>
- Economic Intelligence Center. 2014. ส่องพฤติกรรมการบริโภคในยุคโลกาภิวัตน์ ... ธุรกิจที่ต้องตอบโจทย์มากกว่าแค่ อิ่มท้อง. [online]. Retrieved 13 December 2016 from:
<https://www.scbeic.com/th/detail/product/600>.
- Food and Agriculture Organization of the United Nation. 2016. Livestock Product systems [online].
 Retrieved 11 June 2020 from: <http://www.fao.org/livestock-systems/en/>
- OECD/FAO. 2016. Meat. OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025. [online]. Retrieved 13 December 2016 from: <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/5116021ec010.pdf?expires=1481704049&id=id&accname=guest&checksum=433180ECA4EAACDDE459C4343874CA5B>.
- OECD/FAO. 2016. Meat. OECD-FAO Agricultural Outlook 2016-2025. [online]. Retrieved 13 December 2016 from: <http://www.oecd-ilibrary.org/>

นิยามศัพท์

วิสัยทัศน์	คือ ตำแหน่งหรือภาพขององค์กรในอนาคตภายในกรอบระยะเวลาหนึ่ง ๆ
พันธกิจ	คือ ขอบเขตหรือหน้าที่ที่ต้องทำให้บรรลุวิสัยทัศน์
วัตถุประสงค์	คือ ผลสำเร็จหรือผลลัพธ์ที่ต้องการในอนาคตที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย
เป้าประสงค์	คือ สิ่งที่ปรารถนาจะบรรลุประสบความสำเร็จแล้วกลุ่มเป้าหมายได้รับผลประโยชน์ และได้รับประโยชน์อย่างไร
ตัวชี้วัด	คือ สิ่งที่จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ได้หรือไม่
ค่าเป้าหมาย	คือ ตัวเลข หรือค่าของตัวชี้วัดความสำเร็จที่หน่วยงานต้องการบรรลุ
ยุทธศาสตร์	คือ แผนงานหรือทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และพันธกิจ หรือวิธีการหรือ ขั้นตอนที่จะปฏิบัติ
กลยุทธ์	คือ วิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ กำหนดขึ้นจากการพิจารณาปัจจัยแห่งความสำเร็จ (critical success factors) เป็นสำคัญ
ผลผลิต	คือ สิ่งของหรือบริการที่เป็นรูปธรรมที่องค์กรจัดให้
ผลลัพธ์	คือ ผลสุดท้ายที่ต้องการให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย

(ที่มา : ดัดแปลงจาก <http://www.vettech.ku.ac.th/wordpress/archives/132> และ Forum:คณะศิลปศาสตร์และ

วิทยาศาสตร์ <http://www.flas.kps.ku.ac.th/forum/index.php>)

มาตรฐาน คือ สิ่งที่มีถือเป็นเกณฑ์สำหรับเทียบกำหนดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ(ที่มา: พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542)

มาตรฐานสากล เป็นมาตรฐานที่อ้างอิงตามมาตรฐาน Codex โดยคณะกรรมการอาหารโครกรมาตรฐานอาหาร FAO/WHO (Codex Alimentarius Commission - CAC) มีหน้าที่กำหนดมาตรฐานอาหารให้เป็นมาตรฐานสากลมาตรฐาน Codex จึงเป็นมาตรการที่เหมาะสมทางด้านการความปลอดภัยอาหารในการปกป้องความปลอดภัยของผู้บริโภคและอำนวยความสะดวกต่อการค้า องค์การการค้าโลก (World Trade Organization –WTO) จึงให้การยอมรับ และแนะนำให้ประเทศใช้มาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อกำหนดมาตรการของประเทศและจะใช้เป็นมาตรการที่จะเป็นข้อตัดสินในกรณีที่เกิดข้อพิพาททางการค้าระหว่างประเทศ

(ที่มา: <http://www.acfs.go.th/codex/>)

องค์กร หมายถึง ส่วนประกอบย่อยของหน่วยใหญ่ที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน หรือขึ้นต่อกันและกัน

องค์กรโคนม คือ การรวมกลุ่มกันอย่างมีเหตุผลของบุคคลกลุ่มหนึ่งเพื่อดำเนินกิจการโคนมหรือเกี่ยวข้องกับโคนมให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีทั้ง องค์กรที่แสวงหาผลกำไร และ องค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร

(ดัดแปลงจากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี และ <https://www.gotoknow.org/posts/360917>)

องค์กรอัจฉริยะ (Smart organization) คือ องค์กรที่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างชาญฉลาด พร้อมทั้งสามารถปรับตัว เพื่อสร้างความสามารถที่มีเอกลักษณ์ในการสร้างคุณค่า เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า/ผู้บริโภค อย่างแท้จริง

Smart Officer หมายถึง บุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Smart Officer ที่มีความรักเกษตรกรรมเหมือนญาติ มีความรอบรู้ทางวิชาการและนโยบาย ใช้เทคโนโลยีมาช่วยเหลือเกษตรกร สร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและ องค์กรเกษตรกร มุ่งนำเกษตรกรสู่ Green Economy และ Zero waste agriculture มีความภาคภูมิใจ ในองค์กรและความเป็นข้าราชการ

เกษตรกรปราดเปรื่อง(Smart farmer) คือ บุคคลที่มีความภูมิใจในการเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์เชื่อมโยงและบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคมและ สิ่งแวดล้อม

เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart farmer) หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจหรือประกอบอาชีพทางการเกษตร ไม่จำกัดเพศ อายุระหว่าง 17-45 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขึ้นไป และเป็น Smart Farmer เนื่องจาก ผลจากการคัดกรองสามารถผ่านคุณสมบัติด้านรายได้ที่ไม่ต่ำกว่า 180,000 บาท/ครัวเรือน/ปี และผ่าน คุณสมบัติพื้นฐานครบทั้ง 6 ข้อ โดยผ่านตัวบ่งชี้อย่างน้อย 1 ตัวในแต่ละคุณสมบัติ นอกจากนี้ ให้รวมถึงคำจำกัดความของเกษตรกรรุ่นใหม่ตามคำนิยามของหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่มี กิจกรรมและโครงการในการ สร้าง ส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ รวมทั้ง โครงการบ่มเพาะ ผู้ประกอบการรุ่นใหม่ภายใต้ความร่วมมือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในโครงการนำร่องกองทุนตั้งตัวได้และเกษตรกร ปราดเปรื่อง (Smart Farmer)

เกษตรกรรมสมัยใหม่ (Model Farm) หมายถึง รูปแบบการทำเกษตรกรรมที่ใช้นวัตกรรม การวิจัย และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยนำการทำเกษตรแบบแม่นยำ (Precision Farming) เพื่อช่วยในการควบคุมปัจจัยผันแปร เช่น ดิน น้ำ สภาพอากาศ เป็นต้น รวมทั้งการใช้เครื่องจักรกลเกษตร (Mechanization) และการใช้ให้เต็ม ประสิทธิภาพ (Utilization) และ การรวมกลุ่มการผลิต มีมาตรฐาน สอบกลับได้ เทียบเคียงได้กับ ต่างประเทศ (Benchmarking)

สมาชิกเลี้ยงโคนม หมายถึง เกษตรกรที่เลี้ยงโคนมเท่านั้น

ใช้บริการ หมายถึง การจำหน่ายน้ำนมดิบ ซื้อมาขายไปปัจจัยการผลิต การผสมเทียม

เอกลักษณ์ หมายถึง การที่บุคคลมีการนึกคิดและให้ความหมายทางสังคมตามการประเมินค่าซึ่งกันและกันระหว่างบุคคล เกี่ยวกับบทบาทของตนเองตามตำแหน่งหรือสถานภาพเพื่อใช้ในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นตามประเภท ต่างๆ ของสังคม ที่ทำให้บุคคลรับรู้ว่าคุณค่าตนเองมีความเหมือนและความแตกต่างจากผู้อื่นที่อยู่ในบทบาทและ ตำแหน่งเดียวกันหรือต่างกัน

อัตลักษณ์ หมายถึง ลักษณะความเป็นตัวตน หรือลักษณะเฉพาะ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือเป็นที่จดจำ
อันจะระบุความเป็นมา ความหมาย และสถานภาพแห่งความเป็นตนเองท่ามกลางชุดความสัมพันธ์ทาง
สังคมต่างๆ